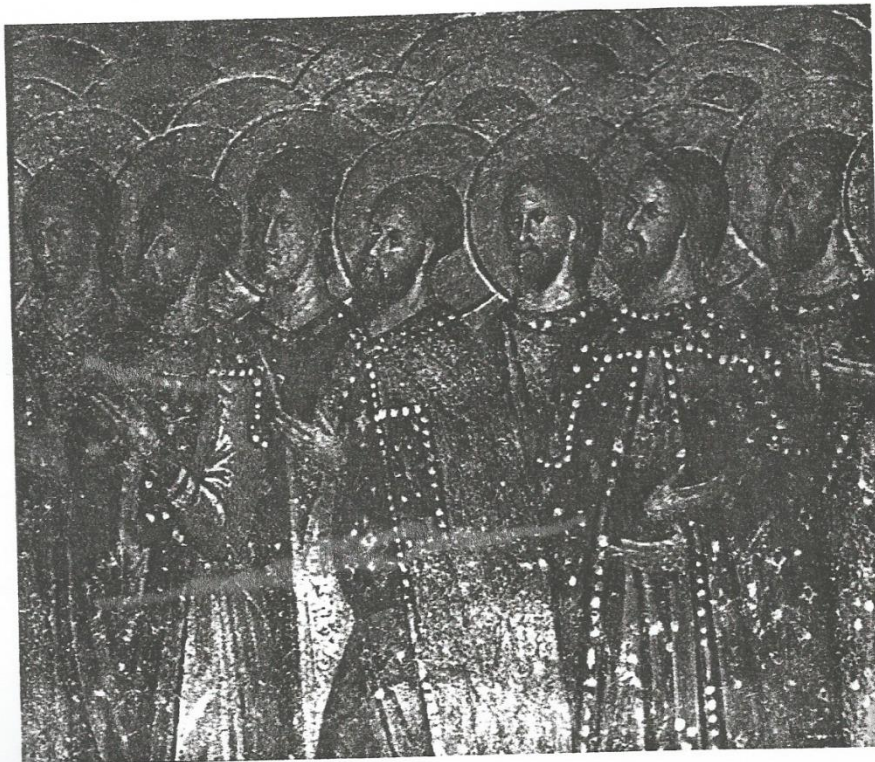

ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ,
ΠΜΣ: ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ & ΑΓΩΓΗ.
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ.

«ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΕ ΜΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΦΥΛΟ-ΛΟΓΙΑ,
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΜΑΣ».

Όνομα φοιτήτριας: ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ. Α Μ: 21504.

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΪΟΣ 2003.

\

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΕ ΜΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΦΥΛΟ-ΛΟΓΙΑ

ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΜΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ- ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ- ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Εικόνα εξωφύλλου: Μάρτυρες, αγιογραφία στον Ναό της Οδηγήτριας, στην περιοχή του Μυστρά, ΒΔ παρεκκλήσι, από το βιβλίο του Μανόλη Χατζηδάκη «Μυστράς, Η Μεσαιωνική Πολιτεία και το Κάστρο», σ.64, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1989

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος Ποιμαντικής Θεολογίας και Αγωγής του τομέα Χριστιανικής Λατρείας Αγωγής και Διαποιμάνσεως του τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας, με την προτροπή του καθηγητή μας Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου, ξεκινήσαμε μια ερευνητική προσπάθεια σχετικά με την ποιμαντική διάσταση του βίου των αγίων, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον μας σε θέματα διαφυλικών σχέσεων, γάμου, οικογενείας, και μοναχικής-ασκητικής ζωής. Αφορμή αυτής της ιδέας υπήρξε το επερχόμενο 16ο συνέδριο, που θα γίνει στη Γρανάδα της Ισπανίας 3-7 Σεπτεμβρίου 2003 με θέμα «Γένος και θρησκεία, φύλα και θρησκευτικό γεγονός».

Αυτή η προσπάθεια αναπτύχθηκε σε πνεύμα συνεργασίας και αλληλοπροσφοράς που ενισχύθηκε με τις πολύτιμες παραινέσεις του υποψηφίου διδάκτορος Στέφανου Κουμαρόπουλου. Πρόκειται για μία ομαδική έρευνα που εκπονήθηκε από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές Αθανάσιο Αλέξανδρο Αντωνίου, Ελένη Αργυροπούλου, Άννα Καπελέρη και Μαρία Σταματοπούλου, υποσχόμενη μέσω των συμπερασμάτων της να συμβάλλει στην μελέτη σε θέματα ισότητας των δύο φύλων ως προς τη συμβουλευτική διάσταση και να μας οδηγήσει σε διαχρονικά πρότυπα ανδρών και γυναικών. Θα λέγαμε ότι πρόκειται για μια «φύλο-λογία» των βίων των αγίων, κατά τον εμπνευσμένο όρο του καθηγητή μας Α.Μ. Σταυρόπουλου.

Περιλαμβάνει και τους δώδεκα μήνες του ενιαυτού, όπως παρουσιάζονται στα Συναξάρια και τα Μηναία της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας. Το πρώτο μας βήμα ήταν να προσεγγίσουμε τους βίους των αγίων κάνοντας μια συνοπτική καταγραφή εκείνων των στοιχείων που αναφέρονται στην ζωή, τη διακονία και την ποιμαντική τους προσφορά.

Στο δεύτερο μέρος παραθέτουμε μια σειρά από πίνακες (αλφαβητικός, θεματικός, χρονολογικός και τοπολογικός), που συστηματοποιούν τα όσα καταγράψαμε στο πρώτο μέρος του πονήματος μας. Αυτή η σχηματοποίηση βοηθά τον αναγνώστη στην κατανόηση των περαιτέρω συμπερασμάτων.

Στη συνέχεια, επισυνάπτουμε επίμετρο, το οποίο περιλαμβάνει εμβάθυνση σε θέματα σχέσεων - ισοτιμίας των δύο φύλων, προτύπων γάμου, οικογενείας μοναχισμού και συμμετοχής των δύο φύλων στο ποιμαντικό έργο, όπως παρουσιάζονται σε αντιπροσωπευτικά δείγματα των βίων των αγίων. Ειδικότερα, αναλύουμε τη θέση και το ρόλο του κάθε φύλου στην οικογένεια, στην κοινωνία και τη στάση του στα πλαίσια της θρησκευτικής του ζωής μέσα στο πέρασμα των αιώνων. Μορφές αγίων ανδρών και γυναικών που προβάλλονται δυναμικά ως λαϊκοί πιστοί καθώς και ως διάκονοι στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας. Ξεχωρίζουν παραδείγματα αγίων που με το κήρυγμα, το φιλανθρωπικό έργο, τη λυτρωτική αυτοπροσφορά τους βοήθησαν στην πνευματική αναβάθμιση του ορθόδοξου πληρώματος.

Αντί epilόγou διατυπώνουμε συμπεράσματα, τα οποία ευελπιστούμε να είναι ικανά να αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω προβληματισμό και έρευνα πάνω σε θέματα ποιμαντικής των φύλων. Βέβαια τέτοιου είδους προβληματισμός δεν είναι εύκολος προς επίλυση, όμως θεωρούμε πως μπορεί να εμπλουτιστεί προς γονιμοποίηση, έχοντας πάντα υπόψιν μας τα λόγια του καθηγητή μας Αλέξανδρου Σταυρόπουλου: «Πολλές φορές είμαστε στο Άλφα. Αλλά αρχίζοντας, μπορεί συλλαβίζοντας να φτάσουμε στο Ωμέγα».

Είναι ιδιαίτερη η χαρά μου για την ολοκλήρωση της εκπόνησης της παρούσας έρευνας, που αποτελεί τμήμα μιας ευρύτερης ομαδικής προσπάθειας καθώς αναφέρεται σε βίους αγίων, που συναντάμε στους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο. Αφορμή για τη συγγραφή της στάθηκε το δέκατο έκτο συνέδριο του «Διεθνούς Συνδέσμου Ιατροψυχολογικών και Θρησκευτικών Μελετών» που θα πραγματοποιηθεί στη Γρανάδα της Ισπανίας στις τρεις με επτά Σεπτεμβρίου του 2003 με τίτλο «Γένος και θρησκεία» και στο οποίο θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση των δύο φύλων με το θρησκευτικό γεγονός. Πρωταρχικές πηγές μας υπήρξαν τα Συναξάρια και τα Μηναία της Εκκλησίας μας. Με τη βοήθεια του Θεού ευελπιστούμε ότι η προσέγγιση του βίου των αγίων της Εκκλησίας μας και οι διαπιστώσεις μας θα μπορέσουν να συμβάλλουν στην ευεργετική άσκηση μιας ορθόδοξης συμβουλευτικής ποιμαντικής και συγκεκριμένα στην αντιμετώπιση ανάλογων σημερινών δυσεπίλυτων καταστάσεων, που σχετίζονται με την ισοτιμία των δύο φύλων, τις σχέσεις τους, την προσφορά και το ρόλο τους στην οικογένεια, το γάμο και το μοναχισμό και την συμμετοχή των λαϊκών- ανδρών και γυναικών- στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας μας, αλλά και να προσφέρουν εναύσματα για περαιτέρω γόνιμο προβληματισμό σε κάθε αναγνώστη.

Οφείλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον αξιότιμο καθηγητή μας κύριο Αλέξανδρο Σταυρόπουλο, που μας καθοδήγησε και μας υπέδειξε τρόπους για την καλύτερη παρουσίαση αυτής της μελέτης, καθώς και τον θεολόγο καθηγητή κύριο Στέφανο Κουμαρόπουλο, που στάθηκε δίπλα μας σε κάθε δυσκολία που συναντήσαμε. Ακόμη ευχαριστούμε τον καθηγητή του τμήματος Θεολογίας κύριο Γεώργιο Αντουράκη, που πρόθυμα μας πρόσφερε εικονογραφικό αγιολογικό υλικό.

Αθήνα 20 Μαΐου 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΡΟΟΙΜΙΟ.....	3
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	6
ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ- ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟΝ ΒΙΟ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ.....	13
❖ ΙΟΥΛΙΟΣ.....	14
❖ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.....	29
❖ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.....	37
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΠΙΝΑΚΕΣ.....	51
❖ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ.....	52
❖ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ.....	57
1.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΘΥΣΙΑΣ.....	57
2.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	58
-ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΖΥΓΩΝ.....	58
-ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ.....	58
-ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΔΕΡΦΩΝ.....	59
3.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.....	59
4.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΕΚΝΟΓΟΝΙΑΣ [ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΕΙΡΟΤΗΤΑΣ].....	60
5.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΣΤΟ ΓΑΜΟ.....	60
6.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΑΜΟ.....	60
7.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ.....	60
8.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΧΗΡΕΙΑΣ.....	60
9.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ [ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥ].....	61
10.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ.....	61
11.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΣΕ ΑΝΔΡΑ ΜΟΝΑΧΟ.....	62
12.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΧΙΚΗΣ ΑΣΚΗΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ.....	62
13.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ.....	62
14.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΕΡΟΣΥΝΗΣ ΣΤΟ ΓΑΜΟ.....	62
15.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΑΣΚΗΣΕΩΣ.....	63
16.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΟΝ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΒΙΟΥ.....	63

17.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ.....	63
18.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.....	63
19.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ.....	64
20.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΟ.....	64
-ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ.....	64
-ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ.....	64
-ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ.....	65
21.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗΣ.....	65
22.ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΧΑΡΙΣΜΑΤΟΣ.....	65
❖ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ.....	66
❖ ΤΟΠΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ.....	70
ΕΠΙΜΕΤΡΟ.....	74
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	87
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΜΗΜΑ	90
ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	95
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	96
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ- ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ.....	98

βιβλ.	: βιβλίο
Βλ.	: Βλέπε
δηλ.	: δηλαδή
ΕΑΕ	: Μωυσέως μοναχού αγιορείτου, Οι Έγγαμοι Άγιοι της Εκκλησίας, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2000 (1998)
Εικ.	: Εικόνα
Εκδ.	: έκδοση (εκδόσεις)
Εκκλ.	: Εκκλησιαστική
ΘΗΕ	: Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, 12 τόμοι, έκδοση Αθ. Μαρτίνου, Αθήναι 1962-1968
κ.α.	: και άλλες
κεφ.	: κεφάλαιο (κεφάλαια)
κτλ.	: και τα λοιπά
Λουκ.	: Λουκά
μ.Χ.	: μετά Χριστόν
π.	: πατήρ
Πρβλ.	: Παράβαλε
π.χ.	: παραδείγματος χάριν
P.G.	: J-P.Migne, Patrologiae circus completus: graeca, 161 τόμοι, Parisiis 1857-1866
σ.	: σελίδα (σελίδες)
σελ.	: σελίδα
S.E.C.	: Delehaye Hippolyti, Propylaeum ad Acta Sanctorum Novembris, Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae, Bruxellis 1902
τ.	: τόμος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι αναμφισβήτητος ο σεβασμός της ορθόδοξης βιβλικής και παραδοσιακής θεολογίας μας προς το ανθρώπινο φύλο. Η αγκαλιά του Χριστού χωράει όλους τους ανθρώπους, άνδρες και γυναίκες, χωρίς διάκριση. Σύμφωνα με τον απόστολο Παύλο "δεν υπάρχει άνδρας και γυναίκα, δούλος και ελεύθερος, όλοι είμαστε ίσοι στο όνομα του Ιησού Χριστού". Ποτέ στην ιστορία της Ορθοδοξίας και στο χώρο της πατερικής θεολογίας και συνείδησης δεν θεσμοθετήθηκε οποιαδήποτε ανισότητα, αλλά ούτε και η φυσική υπεροχή του ανδρός έναντι της γυναίκας. Όλα αυτά είναι διαιωνιζόμενες πτωτικές καταστάσεις, που αντιστρατεύονται στο πνεύμα και την πράξη του Χριστιανισμού, όπως άλλωστε φανερώνεται στο βίο των αγίων μας. Ο άνθρωπος, που είναι εικόνα του Θεού αρχικά δημιουργείται "άρσεν και θήλυ" ως κοινωνία προσώπων και κοινότητα ενότητας και όχι ως ατομοκρατική και διασπασμένη πραγματικότητα. Γι' αυτό το λόγο τα μέλη του σώματος του Χριστού, δηλ. της Εκκλησίας, που δικαίως χαρακτηρίζεται ως κοινωνία ομοουσίων και ισοτίμων προσώπων, μετέχουν στη ζωή και τη δράση της όχι ανάλογα με το φύλο τους, αλλά με το χάρισμά τους, το οποίο πραγματώνουν και αυξάνουν πάντα σε αναφορά και σχέση με τα άλλα μέλη. Και τα δύο φύλα στην αρχαία Εκκλησία ανέλαβαν ισότιμα σημαντικούς τομείς του ποιμαντικού, κοινωνικού και ιεραποστολικού έργου της. Αυτό αποδεικνύεται αν προσέξουμε τους «χαιρετισμούς» του αποστόλου Παύλου στο τέλος της επιστολής του προς Ρωμαίους, όπου απευθύνεται στο πλήθος των συνεργατών του¹. Ο τρόπος με τον οποίο θρησκευόνται τα δύο φύλα και εκδηλώνουν την πίστη τους στοιχειοθετεί την διαφορετικότητά τους, η οποία ωστόσο δηλώνει την ισοτιμία και αλληλοσυμπλήρωσή τους.

Η παρούσα έρευνα αναφέρεται σε έγγαμους, αλλά και άγαμους αγίους με στόχο να αποκαλύψει πτυχές του παρελθόντος, που προσφέρουν διαχρονικά πρότυπα σχέσεων ανδρών και γυναικών και μπορούν να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο τρόπο στο παρόν. Η ζωή τους αποτελεί κατόρθωμα πίστεως και θαύμα Θεού, που δεν κατανοείται αλλά πιστεύεται. Δυσκολίες όπως ήταν φυσικό υπήρξαν καθώς το υλικό των συναξαρίων παραμένει ακατέργαστο και χρειάστηκε φώτιση και μεγάλη προσοχή για να γίνει η κατάλληλη επιλογή και να διαμορφωθούν σωστές κρίσεις. Το περιεχόμενο του βίου των αγίων έλαβε την τελική του μορφή μετά από αρκετούς αιώνες με αποτέλεσμα να έχουν γίνει αρκετές προσθήκες, τροποποιήσεις ή αφαιρέσεις είτε επειδή υπήρξε καταπίεση κάποιων θεμάτων είτε από άγνοια ή αδιαφορία. Έτσι πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι δεν πρόκειται ούτε για καθαρές αντικειμενικές ιστορίες, ούτε για φαντασία και εξωπραγματική σύνθεση γεγονότων.

---

¹ Πρβλ. Μεταλληνού- Καλογεροπούλου, Άνδρας και γυναίκα ως μέλη του Σώματος της Εκκλησίας-ετερότητα και συμπληρωματικότητα, *Η ορθόδοξη γυναίκα στην Ενωμένη Ευρώπη*, σ.172-173

Στο σύνολο των βίων, που επεξεργαστήκαμε υπάρχει ένας αξιόλογος αριθμός μαρτυριών αγίων στα οποία εγκωμιάζεται το θάρρος, το σθένος και η υπομονή των αγίων και παράλληλα χρησιμοποιούνται σκληρές φράσεις για να απεικονίσουν την φρικαλεότητα των μαρτυριών και την απανθρωπιά αυτών που τα διέταζαν ή τα εκτελούσαν. Μια σοβαρή προσπάθεια ταξινόμησης αυτών γίνεται από τον Delehayε στο βιβλίο του *Les Passions des Martyrs et les genres litteraires*. Έτσι διακρίνονται τρεις τύποι μαρτυριών: τα ιστορικά, τα πανηγυρικά και τα τεχνητά ή επικά². Στα πανηγυρικά εντάσσεται και η περίπτωση της αγίας Ιουλίττας, που η μνήμη της εορτάζεται στις τριάντα Ιουλίου, και το εγκώμιο της οποίας έχει πλέξει ο Μέγας Βασίλειος. Κατά τον Delehayε στα πανηγυρικά εγκώμια υπάρχουν πλευρές υπερβολικές, που στηρίζονται περισσότερο στην ρητορική ικανότητα των δημιουργών τους παρά στην ιστορία. Επίσης στα τεχνητά εντάσσεται το μαρτύριο της αγίας Χριστίνας, που η μνήμη της εορτάζεται στις είκοσι τέσσερις Ιουλίου. Τα τεχνητά κατά την άποψη του ίδιου είναι διάσπαρτα από πολλές προσθήκες και διαπλατύνσεις δηλαδή πολλά διδακτικά στοιχεία, ώστε δεν μπορεί κανείς να ξεχωρίσει το προσωπικό από το ιστορικό στοιχείο, από το γεμάτο με παραδείγματα και ηθικά διδάγματα κήρυγμα. Αυτά όλα όμως δεν μειώνουν την αξία τους καθώς παρά τον μυθιστορηματικό τους χαρακτήρα ο ιστορικός τους πυρήνας παραμένει και για πολλούς αιώνες μια ολόκληρη εκκλησιαστική κοινότητα τα δεχόταν χωρίς αντιδράσεις.

Υπάρχουν όμως και άλλοι βίοι που το ύφος τους θυμίζει πραγματικό μυθιστόρημα και παραπέμπουν σε *Passions romances*³. Πρόκειται για τις περιπτώσεις του αγίου Ευσταθίου, που ονομαζόταν πριν γίνει χριστιανός Πλακίδας και τη μνήμη του εορτάζουμε στις είκοσι Σεπτεμβρίου, και για το περίφημο ζευγάρι των αγίων Αδριανού και Ναταλίας. Σε αυτές παρατηρούμε πλήθος από θρησκευτικές ιδέες και διδασκαλίες. Για αυτό το λόγο αρκετοί παλαιότεροι συγγραφείς θεώρησαν σωστό να διορθώσουν τις οποιεσδήποτε υπερβολές αποδίδοντάς αυτές σε αιρετικούς, όπως για παράδειγμα τους Μανιχαίους. Επίσης κατά αναλογία πολλοί ιστορικοί ή αγιολόγοι έφτασαν στο σημείο να χαρακτηρίσουν κάποιους αγίους ανύπαρκτους ή αμφισβητούμενους.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι η ερευνά μας έλαβε ως βασικό κείμενο τον Συναξαριστή του αγίου Νικόδημου του Αγιορείτου λόγω της από πολλούς μαρτυρούμενης αξίας και αξιοπιστίας του. Πολλές προσπάθειες που ακολούθησαν αργότερα δεν φτάνουν το ύψος του κατορθώματός του. Μάλιστα ο π. Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης αναφέρει ότι ο άγιος Νικόδημος δεν περιορίστηκε σε απλή μετάφραση, αλλά απομάκρυνε τις προσθήκες, διόρθωσε τα λάθη, πλάτυνε τα συνεπτυγμένα, αναπλήρωσε τα ελλείποντα και διασαφήνισε τα ασαφή⁴.

---

² Βλ. Πάσχου, *Άγιοι οι φίλοι του Θεού*, σ.171

³ Αυτόθι, σ. 173

⁴ Πρβλ. Πάσχου, *Άγιοι οι φίλοι του Θεού*, σ.189

Η μελέτη μας χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο επιχειρείται μια αρκετά συνοπτική εικόνα του βίου των αγίων με ιδιαίτερη έμφαση στα σημεία εκείνα που αφορούν την ποιμαντική προσφορά τους στην εποχή που έζησαν, αλλά και στο σήμερα με την ύψωση του παραδείγματός τους ως πρότυπο προς μίμηση. Στο δεύτερο μέρος ακολουθούν πίνακες των αγίων των μηνών που μας ενδιαφέρουν. Πρόκειται για αλφαβητικό, θεματικό, χρονολογικό και τοπολογικό πίνακα σε μια προσπάθεια διαμόρφωσης μιας καθαρής εικόνας για όσα έχουν συμβεί, ώστε να μπορέσουμε να καταλήξουμε σε γόνιμα συμπεράσματα. Έπειτα θεωρήσαμε σημαντική την ύπαρξη ενός επιμέτρου στο οποίο γίνεται βαθύτερη επεξεργασία κάποιων βίων που επιλέξαμε για το πλούσιο υλικό τους, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για διδακτικούς και συμβουλευτικούς σκοπούς. Η παρουσίασή τους γίνεται βάση κάποιας ταξινόμησης σε τέσσερις ενότητες. Πιο συγκεκριμένα η πρώτη αφορά τις σχέσεις των δύο φύλων, η δεύτερη την ισοτιμία τους, η τρίτη την οικογένεια, το γάμο και το μοναχισμό και η τέταρτη τη συμμετοχή των δύο φύλων στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας μας. Σε αρκετές περιπτώσεις είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι άνδρες και γυναίκες δέχονται το φύλο τους χωρίς υπεροψία ή αισθήματα κατωτερότητας, χωρίς διάθεση κυριαρχίας επί του άλλου ή υποταγής στον άλλο. Στην δεύτερη ενότητα υπάρχουν παραδείγματα που αναφέρονται σε άγιες γυναίκες που αναγκάστηκαν για κάποιους λόγους να μονάσουν σε ανδρικά μοναστήρια, αφού πρώτα μεταμφιέστηκαν σε άνδρες μοναχούς και ξεπέρασαν σε αγιότητα πολλούς οσίους. Επίσης υπάρχουν παραδείγματα αγίων γυναικών που ξεχώρισαν για τη δύναμη και τον χαρακτήρα, που έδειξαν όταν υπέστησαν ανελέητα μαρτύρια για την πίστη τους στον χριστιανισμό. Η στάση τους αυτή δεν υστερεί σε τίποτα από εκείνες που παρατηρήσαμε σε πολλούς άγιους άνδρες. Στην τρίτη ενότητα φανερώνεται η αδιαμφισβήτητη σημασία του θεσμού της οικογένειας, ο οποίος παρά τα διάφορα κτυπήματα, έχει καταφέρει να αντέξει μέσα στον χρόνο. Παράλληλα αποδεικνύεται για άλλη μια φορά ότι ο γάμος αποτελεί ένα δίκτυο σχέσεων και ανοιγμάτων: άνοιγμα προς όλα τα ζεύγη, προς το Θεό, προς τους ίδιους τους συζύγους και τέλος προς τα παιδιά και τα υπόλοιπα πρόσωπα⁵ καθώς και τόπος που μπορεί να γίνει πηγή αγιότητας. Το πολυδιάστατο αυτό άνοιγμα του ζευγαριού είναι δύσκολο έργο, όμως οι έγγαμοι άγιοι και αγίες της Εκκλησίας, οι οποίοι ασκούσαν συνεχώς στις αρετές και είχαν συναίσθηση της παρουσίας του Θεού, μας έχουν αποδείξει ότι τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο. Μας έδειξαν ακόμη πως μπορεί να γίνει πράξη η οικειοποίηση των μοναχικών αρετών δηλ. της υπακοής, της παρθενίας ως σωφροσύνης και της ακτημοσύνης ως πτωχείας εν πνεύματι στα πλαίσια του γάμου. Αυτό που χρειάζεται απαραίτητα είναι η αγάπη, η οποία διώχνει όλους τους φόβους και δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις να υπάρξει άνοιγμα προς τους συνανθρώπους μας. Δεν πρέπει όμως

---

⁵ Βλ. Σταυρόπουλου, Μυστήριο αγάπης- εκκλησία μικρά, σ.9-10

να ξεχνάμε και την προσφορά των μοναχών που με τον καθάρo και αγνό τους βίο και τους αθλητικούς τους αγώνες στάθηκαν άξιοι συνεχιστές των αγίων μαρτύρων των πρώτων αιώνων. Ανάμεσά τους υπήρξαν πατέρες και μητέρες που απέδειξαν ότι μπορούν να αξιωθούν της μοναχικής ζωής ανεξάρτητα από το φύλο τους. Το μόνο που διακρίνει τα δύο φύλα είναι ο τρόπος, που επέλεξαν ως ξεχωριστές προσωπικότητες να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη και αγάπη τους στον Θεό. Τέλος στην τέταρτη ενότητα καταλαβαίνουμε πως ο έγγαμος βίος ανεξάρτητα από τις ποικίλες υποχρεώσεις του είναι δυνατόν να συμβιβαστεί με τη συμμετοχή στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας μας προσφέροντας χαρά και ευτυχία σε πολλούς ανθρώπους που ζουν στην άγνοια, την απομόνωση, την φτώχεια και τη δυστυχία.

Εκτός από το επίμετρο η έρευνά μας συνοδεύεται με εικονογραφικό υλικό. Ελπίζουμε η προσπάθεια αυτή να καταστεί η αφορμή για ανάλογες μελέτες, αλλά και να εγείρει νέους προβληματισμούς και ερεθίσματα που θα προσφέρουν καρπούς στην ανθρωπότητα.

ΙΟΥΛΙΟΣ

ΤΡΙΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Άγιοι Μάρκος και Μωκιανός

«Υπέσχε Μάρκος τή τομή τον αυχένα.
Οδόν χαράττων Μωκιανώ του πάθους».

Έζησαν: Σε άγνωστο τόπο και χρόνο⁶.

Μαρτύρησαν: Αποκεφαλίστηκαν επειδή ομολόγησαν την πίστη τους στον Χριστό και αρνήθηκαν να θυσιάσουν στα είδωλα, όπως τους διέταξε κάποιος έπαρχος που ονομαζόταν Μάξιμος.

Ποιμαντική προσφορά: Ήταν και οι δύο έγγαμοι. Η σύζυγος του αγίου Μάρκου παρέλαβε με χαρά την τίμια κάρα του σαν να ήταν πολύτιμος θησαυρός, ενώ ο άγιος Μωκιανός συμβούλευε τη σύζυγο και τα παιδιά του να μην κλαίνε, αλλά να μετατρέψουν τη λύπη τους σε χαρά.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) της αυτοθυσίας.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία Κυπρίλλα

«Τονοί Κυπρίλλαν προς πάλην την προς ξέσεις,
Ο συμπαλαίσας Ιακώβ Θεός πάλαι».

Έζησε: Στην Κυρήνη της Λιβύης στα χρόνια του βασιλιά Διοκλητιανού (299μ.Χ.)⁷.

Μαρτύρησε: Με φριχτά βασανιστήρια μαζί με δύο άλλες γυναίκες τις αγίες Αρόα και Λουκία επειδή αρνήθηκαν να θυσιάσουν στα είδωλα.

Ποιμαντική προσφορά: Υπήρξε παντρεμένη για δύο χρόνια, έπειτα έμεινε χήρα για εικοσιοκτώ ολόκληρα χρόνια. Υπεράσπισε την πίστη της στον Χριστό υπομένοντας πολλά μαρτύρια πράγμα που φανερώνει ότι σε τίποτα δεν υστερούσε από τους αγίους εκείνους άνδρες, που υπέστησαν ανάλογες βιαιότητες.

Ποιμαντική α) της χηρείας, β) της αυτοθυσίας, γ) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

Αγία Μάρθα

«Κάν ού μεριμνάς, ουδέ τυρβάζη, Μάρθα,
Έχεις τα λοιπά και τελευτήν της Μάρθας».

Έζησε: Στην Αντιόχεια⁸ της Συρίας τον πέμπτο αιώνα μ.Χ..

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

⁶ Βλ. ΕΑΕ, σ.113-114

⁷ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.246-247

⁸ Πρβλ. ΕΑΕ, σ.116

Ποιμαντική προσφορά⁹: Υπήρξε μητέρα του γνωστού αγίου Συμεών του Στυλίου με τον οποίο διατηρούσε άριστες σχέσεις. Διακρίθηκε για την αρετή της, το ασκητικό της φρόνημα και ιδιαίτερα στον τομέα της φιλανθρωπίας, όπου εφάρμοζε επάξια τα πέντε είδη της αγάπης που περιγράφονται στο ευαγγέλιο της κρίσεως.

Ποιμαντική α)της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β)της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο-φιλανθρωπία, γ) της δια βίου ασκήσεως.

ΠΕΜΠΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία Αγνή

Έζησε: Στη Ρώμη, πιθανότατα τον τρίτο αιώνα μ.Χ..

Μαρτύρησε: Την περίοδο του διωγμού του Διοκλητιανού. Κατά το επίγραμμα του πάπα Δάμασσου κάηκε γυμνή, ενώ κατά τον Αμβρόσιο και τον Πουδέντιο αποκεφαλίστηκε. Σύμφωνα πάλι με κάποιο ύμνο, που αποδίδεται στον Αμβρόσιο, στραγγαλίστηκε¹⁰.

Ποιμαντική προσφορά: Ρωμαία κόρη αριστοκρατικής καταγωγής που ήταν δωδεκαετής ή ίσως και λίγο μεγαλύτερη. Τα πρωτότυπα «Άκτα» αυτής δεν διασώθηκαν και είναι αμφίβολο αν το φερόμενο ως όνομά της είναι πραγματικό ή απλώς επίθετο. Έπειθε πολλές γυναίκες που ζούσαν ακόλαστο βίο να απέχουν από τις πονηρές πράξεις και να πιστέψουν στον Χριστό. Αρνήθηκε να θυσιάσει στα είδωλα όπως τη διέταξε ο τότε άρχοντας και κατάφερε να παραμείνει αμόλυντος και να υπερασπίσει την παρθενική της τιμή, όταν αυτός εξαιτίας του θυμού του την παρέδωσε σε πορνείο.

Ποιμαντική α) της παρθενίας, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο-κήρυγμα, γ) της αυτοθυσίας.

ΕΚΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία Λουκία η Παρθένος και Άγιος Ρήξος ο Βικάριος

«Ιδούσα Ρήξου την τομήν ή Λούκία,
Ού προς τομήν έρρηξε φωνήν δειλιάς».

Έζησαν: Σε άγνωστο τόπο και χρόνο.

Μαρτύρησαν: Αποκεφαλίστηκαν για την πίστη τους στον Χριστό στην Καμπανία της Ιταλίας¹¹.

⁹ Πρβλ. Επίμετρο, σ.84

¹⁰ Βλ. ΘΗΕ, τόμος α', στ.286-287

¹¹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.249

Ποιμαντική προσφορά¹²: Ο άγιος Ρήξος υπήρξε δήμιος των χριστιανών. Όταν συνέλαβε την αγία Λουκία τη σεβάστηκε και μεταστράφηκε στον Χριστιανισμό. Εγκατέλειψε γυναίκα, παιδιά και αξίωμα και θυσιάστηκε μαζί της για την πίστη τους.

Ποιμαντική α) των σχέσεων των δύο φύλων- σεβασμός της ιδιαιτερότητας του κάθε ανθρώπου, β) της αυτοθυσίας.

ΕΒΔΟΜΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Άγιοι Δωρόθεος και Ευσεβία και η κόρη τους Μεγαλομάρτυς Αγία Κυριακή

«Κυριακή θανούσα τήν τομήν φθάνει
Προαιρέσει, πλήν καί τελειούται ξίφει».

Έζησαν: Στην Καισάρεια της Καππαδοκίας στους χρόνους του βασιλιά Διοκλητιανού (282μ.Χ.)¹³.

Μαρτύρησαν: Κατά το διωγμό του βασιλιά Διοκλητιανού οι γονείς αποκεφαλίστηκαν, ενώ η αγία Κυριακή κοιμήθηκε μετά από πολλές δοκιμασίες πριν προλάβουν οι στρατιώτες του διαδόχου του άρχοντα της Βιθυνίας Ιλαριανού να την αποκεφαλίσουν.

Ποιμαντική προσφορά: Οι γονείς υπήρξαν άτεκνοι, οι οποίοι έχοντας βαθιά πίστη και με τη βοήθεια του Θεού απέκτησαν την μονάκριβη κόρη τους και φρόντισαν να παραμείνει παρθένος για να την αφιερώσουν στο Θεό. Υπεράσπισαν την πίστη τους στον Χριστό χωρίς να υπολογίσουν τη ζωή τους δείχνοντας απaráμιλλο θάρρος.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών και σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της θαυματουργικής τεκνογονίας, δ) της αυτοθυσίας.

ΟΓΔΟΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Άγιος Προκόπιος και η μητέρα του Αγία Θεοδοσία

«Εοικε Προκόπιος, αυχένα κλίνων,
Λέγειν, Κοπέιτω, τή πλάνη γάρ ου θύω.
Ογδοάτη Προκοπίου αρηϊθόου κράτα κέρσαν.

Έζησαν: Στη Σκυθόπολη στα χρόνια του βασιλιά Διοκλητιανού (290μ.Χ.)¹⁴.

¹² Πρβλ. Επίμετρο σ.74

¹³ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.251

¹⁴ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.252

Μαρτύρησαν: Αποκεφαλίστηκαν στην Καισάρεια της Παλαιστίνης, η αγία Θεοδοσία με διαταγή του άρχοντα Ουλκίου μαζί με δώδεκα συγκλητικές γυναίκες και ο άγιος Προκόπιος με διαταγή του διαδόχου του Ουλκίου, του Φλαβιανού.

Ποιμαντική προσφορά¹⁵: Πρόκειται για μητέρα και υιό. Η αγία Θεοδοσία, που ήταν εθνική, έμεινε χήρα νωρίς, όταν απεβίωσε ο χριστιανός σύζυγός της ο Χριστόφορος. Οδήγησε τον υιό της στο μαρτύριο εξαιτίας της απείθειάς του στις θρησκευτικές της πεποιθήσεις, αλλά είναι αξιοσημείωτο ότι μεταστράφηκε στον Χριστιανισμό μετά από κάποιο θαύμα του αγίου Προκοπίου. Έκτοτε αφιερώθηκε σε φιλανθρωπικό έργο και συμπαραστάθηκε σε πολλούς φυλακισμένους και αρρώστους χριστιανούς μάρτυρες¹⁶.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της μεταστροφής στον Χριστιανισμό, γ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία.

ΕΝΔΕΚΑΘΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία Όλγα η Βασίλισσα

Έζησε: Στο Κίεβο τον δέκατο αιώνα μ.Χ.¹⁷.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη το 969 μ.Χ..

Ποιμαντική προσφορά¹⁸: Υπήρξε αξιόλογη βασίλισσα του ρωσικού λαού, σπουδαία μητέρα και ένδοξη ισαπόστολος. Αγωνίστηκε για την εξάπλωση του Χριστιανισμού στο λαό της όχι μόνο με λόγια αλλά η ίδια της η ζωή ήταν ένα ζωντανό παράδειγμα της πίστης της. Επιπλέον προσπάθησε σκληρά για να γνωρίσει τον Χριστιανισμό στον άπιστο υιό της Σβιατοσλάνο.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέση γονέων και παιδιών, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- κήρυγμα και φιλανθρωπία, γ) της διαπαιδαγώγησης, δ) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου.

ΔΩΔΕΚΑΘΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία Βερονίκη

«Η αγία Βερονίκη η αιμορροούσα, ήν ιάσατο ο Χριστός εν ειρήνη τελειούται.

Όλου νοητώς δράττεται σου νύν, Λόγε,

Η κρασπέδου σου πριν μόνον δραζάμενη».

Έζησε: Στα Ιεροσόλυμα τον πρώτο αιώνα μ.Χ.¹⁹.

¹⁵ Πρβλ. Επίμετρο, σ.80

¹⁶ Πρβλ. ΕΑΕ, σ.117

¹⁷ Αυτόθι, σ.118

¹⁸ Πρβλ. Επίμετρο, σ.85

¹⁹ Πρβλ. ΕΑΕ, σ.118

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά: Ο ίδιος ο Ιησούς θεράπευσε την αιμορραγία της και εκείνη για να τον ευχαριστήσει γι' αυτήν την ευεργεσία έστησε έξω από το σπίτι της τον ανδριάντα του Κυρίου για να τιμάται και να προσκυνείται απ' όλους. Ακολούθησε πιστά ένα θεοφιλή βίο²⁰.

Ποιμαντική α) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου.

ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία μάρτυς Γολινδούχ ή Μαρία

«Σκηνοίς Γολινδούχ εις Εδέμ, σκηναί δε σοι,
Τό τού Βαλαάμ, ως σκιάζουσαι νάπαι».

Έζησε: Στην Περσία στους χρόνους του Χοσρόου Α' (531-579) και του Χοσρόου Β' (590-628) και του αυτοκράτορα του Βυζαντίου Μαυρικού (582-602)²¹.

Εκοιμήθη: Στη διάρκεια ταξιδιού της προς την Κωνσταντινούπολη στον ευκτήριο ναό του αγίου Σεργίου, που βρισκόταν μεταξύ των περιοχών Νιτζίβη και Δαρά, αφού αρρώστησε και προσευχήθηκε στο Θεό για τη σωτηρία όλου του κόσμου.

Ποιμαντική προσφορά: Υπήρξε εθνική, που βαπτίστηκε και μετονομάστηκε Μαρία, και σύζυγος αρχιμάγου, ο οποίος μαζί με τον βασιλιά των Περσών την φυλάκισαν σε κάστρο για δεκαοκτώ συνεχή έτη για την χριστιανική της πίστη. Έπειτα ακολούθησαν πολλά βασανιστήρια από τα οποία η αγία εξήλθε αλώβητη με τη βοήθεια της θείας χάριτος, αν και της έδινε ιδιαίτερη χαρά η ελπίδα να προσφέρει τη ζωή της για τον Χριστό.

Ποιμαντική α) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου.

Οσία Σάρρα

«Κόλπους υποσχών την νέαν Σάρραν δέχου,
Ω της παλαιάς, Αβράαμ, Σάρρας άνερ».

Έζησε: Σε άγνωστο τόπο και χρόνο.

Εκοιμήθη: Πιθανότατα εν ειρήνη. Δεν υπάρχουν πληροφορίες.

Ποιμαντική προσφορά²²: Ακολούθησε αυστηρή ασκητική ζωή. Την επισκέφτηκαν αρκετοί άνδρες ασκητές για την εξαιρετική σοφία της και ενάρετη ζωή της²³. Συγκεκριμένα υπάρχουν πληροφορίες για κάποιους Σκητιώτες και δύο μεγάλους γέροντες αναχωρητές από τα μέρη του Πηλουσίου όρους. Οι τελευταίοι θέλοντας να την ταπεινώσουν της είπαν να προσέξει να μην

²⁰ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.259

²¹ Βλ. ΘΗΕ, τόμος δ', στ.607

²² Πρβλ. Επίμετρο, σ.76

²³ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.260

υπερφηφανευτεί ο λογισμός της επειδή αν και ήταν γυναίκα πήγαν να τη συναντήσουν. Τότε εκείνη κλονίζοντας τα στερεότυπα εκείνης της εποχής απάντησε ότι είναι κατά τη φύση γυναίκα και όχι κατά το λογισμό. Πολέμησε και νίκησε με την ασκητική της ζωή ένα δαιμόνιο πορνείας, που τη βασάνιζε για δεκατρία έτη²⁴.

Ποιμαντική α) της μοναχικής ασκητικής ζωής, β) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Άγιος Απόστολος Ακύλας

«Ἡπλωσε Παῦλος, ὡς σαγήνην, τοὺς λόγους,
ἤγρευσε δ' ὡς θήραμα θεῖον Ἀκύλαν.
Ἀκύλαν δεκάτη γε τετάρτη τύμβος ἐκρυσεν».

Ἐξήσε: Στη Ρώμη στα χρόνια του αυτοκράτορα Κλαυδίου και στην Κόρινθο τον πρώτο αιώνα μ.Χ..

Μαρτύρησε: Σύλληψη και αποκεφαλισμός²⁵.

Ποιμαντική προσφορά: Ο άγιος Ακύλας μαζί με τη σύζυγό του Πρίσκιλλα ήταν σκηνοποιοί, που φιλοξένησαν στην Κόρινθο τον απόστολο Παύλο, ο οποίος τους κατήχησε και τους βάπτισε. Έπειτα έγιναν ακόλουθοί του στο αποστολικό έργο του και εργάστηκαν για τη διάδοση του Ευαγγελίου.

Ποιμαντική α) του γάμου, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- κήρυγμα.

Όσιος πατήρ Ονήσιμος ο Θαυματουργός

«Ελαφρόν ήρα φορτίον σόν ηδέως,
Μεθ' ού σός Ονήσιμος ήκω σοι, Λόγε».

Ἐξήσε: Στο χωριό Καρυίνη της Καισαρείας της Παλαιστίνης και στην Έφεσο και Μαγνησία της Μικράς Ασίας στους χρόνους του βασιλιά Διοκλητιανού (303μ.Χ.)²⁶.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη στη Μαγνησία, όπου συνέστησε μοναστήρι.

Ποιμαντική προσφορά²⁷: Δεν πρόκειται για τον απόστολο Ονήσιμο το μαθητή του αποστόλου Παύλου. Σε νεαρή ηλικία αναχώρησε για κάποιο μοναστήρι της Εφέσου, αφού πρώτα άφησε πίσω του μόνους τους γονείς του, οι οποίοι από τη στεναχώρια τους και τα δάκρυά τους τυφλώθηκαν. Δεν τους εγκατέλειψε όμως, αλλά επέστρεψε για να τους πάρει μαζί του στη Μαγνησία.

²⁴ Βλ. Μέγας Συναξαριστής, τόμος ζ', σ.272

²⁵ Βλ. Ἡρωες του Χριστιανισμού, σ.115-116

26Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.261

²⁷ Πρβλ. Επίμετρο, σ.82

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της μοναχικής ασκητικής ζωής.

ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Άγιοι μάρτυρες Κήρυκος και η μητέρα του Ιουλίττα

«Ιουλίττα συναθλος υιώ Κηρύκω,
Η λαμότμητος τώ κάραν τεθλασμενω, Πέμπτη.
Ιουλίταν δεκάτη τάμον, υία δ' έαξαν».

Έζησαν: Στο Ικόνιο της Μικράς Ασίας, στη Σελεύκεια και στη Ταρσό της Κιλικίας στα χρόνια του βασιλιά Διοκλητιανού (296μ.Χ.)²⁸.

Μαρτύρησαν: Και οι δύο στην Ταρσό της Κιλικίας στις αρχές του τετάρτου αιώνα μ.Χ.²⁹. Ο άγιος Κήρυκος ξεψύχησε μετά από χτύπημα, όταν ο άρχοντας Αλέξανδρος τον έρριξε στις σκάλες του κριτηρίου γιατί δεν υπέκυψε στις κολακείες του για να εγκαταλείψει την πίστη του στον Χριστό. Η αγία Ιουλίττα, που ήταν τότε χήρα³⁰, αποκεφαλίστηκε μετά την κοίμηση του υιού της.

Ποιμαντική προσφορά³¹: Είναι εντυπωσιακό που ο άγιος Κήρυκος αν και βρισκόταν τότε στην νηπιακή ηλικία, η μητέρα του η αγία Ιουλίττα τον είχε γαλουχήσει με τέτοιες αρχές, που είχε το σθένος να αντισταθεί στον απάνθρωπο άρχοντα Αλέξανδρο. Επίσης είναι αξιοθαύμαστα ο ηρωισμός και η μεγαλοψυχία της μητέρας του, που είδε με τα ίδια της τα μάτια τον μικρό της υιό να εγκαταλείπει τη ζωή, πράγμα ιδιαίτερα σκληρό.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της διαπαιδαγώγησης, γ) της αυτοθυσίας.

Άγιος Βλαδίμηρος ο Βασιλεύς

Έζησε: Στο Κίεβο στα τέλη του δέκατου αιώνα και στις αρχές του ενδέκατου αιώνα μ.Χ..

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη το 1015μ.Χ..

Ποιμαντική προσφορά³²: Εγγονός της αγίας Όλγας³³ και σύζυγος της Άννας αδερφής του αυτοκράτορα Βασιλείου του Βουλγαροκτόνου. Είναι σημαντικό ότι ο γάμος αυτός έγινε η αφορμή να εκπολιτιστούν οι βάρβαροι ειδωλολάτρες της Ρωσίας μέσω της επαφής τους με το

²⁸ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.262

²⁹ Βλ. ΘΗΕ, τόμος στ', σ.960-961

³⁰ Πρβλ. ΕΑΕ, σ.124

³¹ Πρβλ. Επίμετρο, σ.81

³² Πρβλ. Επίμετρο, σ.85

³³ Βλ. ΕΑΕ, σ.126

Βυζάντιο. Μάλιστα δύο από τα παιδιά του ο Βόρις και ο Γκλέμπ υπήρξαν χριστιανοί μάρτυρες. Από ειδωλολάτρης που ήταν βαπτίστηκε στον Δνείπερο ποταμό και μετονομάστηκε Βασίλειος οδηγώντας με το παράδειγμά του το λαό του Κιέβου στη σωτηρία. Έγινε φιλόanthρωπος, συγχωρητικός και έκτισε αρκετούς ναούς αποτελώντας αξιόλογο πρότυπο ηγέτη.

Ποιμαντική: α) της οικογενείας- σχέσεις γονέων και παιδιών, β) της διαπαιδαγώγησης, γ) της μεταστροφής στον Χριστιανισμό, δ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία.

ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία Μεγαλομάρτυς Μαρίνα

«Χείρ δημίου τέμνει σε Μαρίνα ξίφει,
Χείρ Κυρίου χάριτι θεία δέ στέφει.
Εβδομάτη δεκάτη Μαρίνα δειροτομήθη».

Έζησε: Σε χωριό της Πισιδίας στα χρόνια του Κλαυδίου καίσαρα (270μ.Χ.)³⁴.

Μαρτύρησε: Αποκεφαλίστηκε από τον ηγεμόνα Ολύμβριο μετά από πολλά βασανιστήρια.

Ποιμαντική προσφορά³⁵: Αν και ήταν κόρη κάποιου ιερέα των ειδώλων Αιδεσίου, γνώρισε τον χριστιανισμό πολύ μικρή από χριστιανούς συγχωριανούς της και σε ηλικία δεκαπέντε ετών πόθησε να μαρτυρήσει για την αγάπη της στον Χριστό. Το θάρρος της κατά τη διάρκεια των βασανιστηρίων της έγινε η αφορμή να μεταστραφούν πολλοί άπιστοι στην χριστιανική πίστη και να μαρτυρήσουν.

Ποιμαντική α) της αυτοθυσίας, β) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Άγιοι μάρτυρες Παύλος, Ουαλεντίνη και Θέη

«Αιγυπτιάζεις, Παύλε, γλώττη του γένους,
Ού μήγε πίστει τοιγαρούν κτείνη ξίφει.
Ουαλεντίναν και Θεήν ηρτημένας,
Εχθροί Θεού ξαίνουσιν, ως έχθράς πλάνης».

Έζησαν: Στην Αίγυπτο και στη Διοκαισάρεια στα χρόνια κάποιου άρχοντα που ονομαζόταν Φιρμιλιανός³⁶.

Μαρτύρησαν: Ο άγιος Παύλος αποκεφαλίστηκε, ενώ οι αγίες Ουαλεντίνη και Θέη θανατώθηκαν με φωτιά και σίδηρο, αφού πρώτα τις κρέμασαν.

³⁴ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.265

³⁵ Πρβλ. Επίμετρο, σ.78

³⁶ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.266

Ποιμαντική προσφορά: Ήταν αδέρφια, που έμειναν ως την τελευταία στιγμή της ζωής τους μαζί και έδειξαν εξαιρετική τόλμη και αντοχή στα βασανιστήρια, που τους υπέβαλαν, όταν ομολόγησαν την πίστη τους στο όνομα του Χριστού.

Ποιμαντική α) της αυτοθυσίας, β) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ αδερφών, γ) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

Οσιομάρτυς Θεοδοσία

Έζησε: Στην Κωνσταντινούπολη στους χρόνους του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Ε΄ του Κοπρώνιμου και του Λέοντα του Γ΄³⁷, δηλαδή στα τέλη του εβδόμου και στις αρχές του ογδόου αιώνα μ.Χ..

Μαρτύρησε: Κάποιος δήμιος την έσφαξε με κέρατο κριού.

Ποιμαντική προσφορά³⁸: Η ευσεβής μητέρα της φρόντισε για την άρτια ανατροφή της και την έστειλε σε μικρή ηλικία σε βυζαντινό μοναστήρι. Μετά το θάνατο της μητέρας της πρόσφερε κάποιο μέρος της περιουσίας της, καθώς προερχόταν από πλούσια οικογένεια, για την κατασκευή τριών αγίων εικόνων και την υπόλοιπή σε πτωχούς και ορφανά. Ως εικονόφιλη αγωνίστηκε κατά του στρατιώτη, που είχε διατάξει ο εικονομάχος αυτοκράτορας Λέοντας ο Γ΄ να καταστρέψει τη θαυματουργή εικόνα του Ιησού Χριστού του «αντιφωνητού» στα Χαλκοπρατεία³⁹.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της διαπαιδαγώγησης, γ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία και αντιαρειετικός αγώνας, δ) της αυτοθυσίας.

ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΑΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Οσία Μακρίνα

«Φρονούσ' αδελφά τοίς αδελφοίς Μακρίνα,
Τούτοις αδελφά συγκατοικείς καί πόλον.
Τή δ' ενάτη δεκάτη Μακρίναν νόες ένθεν άειραν».

Έζησε: Στην Καισάρεια της Καππαδοκίας και στον Πόντο τον τέταρτο αιώνα μ.Χ.

Εκοιμήθη: Παρέδωσε το πνεύμα της το έτος 379μ.Χ.⁴⁰ υποφέροντας από σφοδρό πυρετό, αλλά μέσα σε γλυκές αναμνήσεις έχοντας κοντά της τον αδερφό της τον άγιο Γρηγόριο Νύσσης, που την επισκέφτηκε σ' αυτές τις τελευταίες της στιγμές⁴¹.

³⁷ Βλ. S.E.C., σ.828

³⁸ Πρβλ. Επίμετρο, σ.86

³⁹ Πρβλ. Φειδάς, Εκκλησιαστική Ιστορία Α΄, σ.774

⁴⁰ Βλ. ΘΗΕ, τόμος η΄, στ.525

⁴¹ Πρβλ. Ήρωες του χριστιανισμού, σ.160

Ποιμαντική προσφορά⁴²: Κόρη ευσεβών γονέων, του Βασιλείου και της Εμμελείας. Στα πλαίσια του σύντομου γάμου της παρέμεινε παρθένα και ενώ χήρευε νωρίς δεν θέλησε να ξαναπαντρευτεί παρόλο που ήταν περιζήτητη νύφη. Πρωτότοκος από δέκα παιδιά, μεταξύ των οποίων και ο άγιος Βασίλειος ο Μέγας, που τα ανέθρεψε ως δεύτερη μητέρα και ανέλαβε την πνευματική τους μόρφωση και την αφοσίωσή τους στην Εκκλησία⁴³. Όταν απαλλάχτηκε από τις φροντίδες τους, πήγε στον Πόντο κοντά στον Ίρι ποταμό και συνέστησε «Φροντιστήριον», δηλαδή υποτυπώδες κοινόβιο έχοντας μαζί της τη μητέρα της.

Ποιμαντική α) της παρθενίας στο γάμο, β) της επιλογής της παρθενίας από το γάμο, γ) της χηρείας, δ) της μοναχικής ασκητικής ζωής, ε) της διαπαιδαγώγησης, στ) της οικογενειακών σχέσεων μεταξύ αδερφών.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Όσιος Ιωάννης

«Εμφρων σύ μωρός, ός βίον παίζων Πάτερ,
Όφιν φρόνιμον λανθάνεις τέλους άχρι.
Έρημον είλου, ώ Ιωάννη μάκαρ,
Δι' ής έρημα ειργάσω σαρκός πάθη.
Ψευδαέφρων περίφρων Συμεών θάνεν εικάδι πρώτη».

Έζησε: Στην Έδεσσα της Συρίας και τα Ιεροσόλυμα τον έκτο αιώνα μ.Χ.⁴⁴.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά⁴⁵: Νεόνυμφος αποφάσισε να εγκαταλείψει τη σύζυγό του, για την οποία έτρεφε ιδιαίτερη αγάπη, μετά από προσκύνησή του στους Αγίους Τόπους και αναχώρησε για την έρημο του Ιορδάνη κοντά στον φίλο του τον όσιο Συμεών, τον δια Χριστόν σαλό. Ωστόσο σε όλη του τη ζωή η σκέψη του βρισκόταν κοντά της και αγωνιούσε για την κατάσταση διαβίωσής της.

Ποιμαντική α) του γάμου, β) της μοναχικής ασκητικής ζωής.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία Μαρία η Μαγδαληνή

«Αφαίς αύλοις άπτεταί σου, Χριστέ μου,
Μή μου, πρόσ ήν έφησας, άπτου, Μαρία.
Δευτερίη Μαρίη μύσεν εικάδι Μαγδαληνή».

⁴² Πρβλ. Επίμετρο, σ.82

⁴³ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.268

⁴⁴ Βλ. ΕΑΕ, σ.126

⁴⁵ Πρβλ. Επίμετρο, σ.83

Έζησε: Στα Μάγδαλα της Συρίας τον πρώτο αιώνα μ.Χ.⁴⁶.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη στην Έφεσο, όπου συνάντησε τον άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο.

Ποιμαντική προσφορά: Ακόλουθος του Χριστού, έπειτα από τη θαυματουργική θεραπεία της και ελευθέρωσή της από τα επτά δαιμόνια, που τη βασάνιζαν, με τη χάρη Του. Αναφέρεται ως μυροφόρος και ισαπόστολος.

Ποιμαντική α) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- κήρυγμα.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΡΙΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Οσία Άννη

«Σός δέσμιος νούς σαρκικάς ρίψας πέδας,
Είργοντος Άννα, μηδενός Θεόν βλέπει».

Έζησε: Στο Λευκάδιον στους χρόνους του εικονομάχου αυτοκράτορα Θεόφιλου τον ένατο αιώνα⁴⁷.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη μετά από κάποια ελαφριά ασθένεια.

Ποιμαντική προσφορά: Καταγόταν από πλούσια οικογένεια και ανατράφηκε με κοσμιότητα και ευλάβεια από τη μητέρα της. Μετά το θάνατο των γονιών της μοίρασε την περιουσία της στους πτωχούς. Έζησε στην παρθενία και δοκιμάστηκε από πολλές θλίψεις και στεναχώριες, όταν κάποιος Αγαρηνός βασιλιάς των Ρωμαίων θέλησε να την κάνει γυναίκα του με τη βία. Η ζωή της ήταν αυστηρά ασκητική.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, γ) της παρθενίας, δ) της μοναχικής ασκητικής ζωής.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία Μεγαλομάρτυς Χριστίνη

«Τήν Χριστίνα ήνωσε Χριστώ νυμφίω,
Νύμφην άμωμον, αίμα τού μαρτυρίου.
Εικάδι βλήτο τετάρτη Χριστίνα οξέσι πέλταις».

Έζησε: Στην Τύρο της Φοινίκης στους χρόνους του βασιλιά Σεβήρου (200μ.Χ.)⁴⁸.

Μαρτύρησε: Μετά από φριχτά βασανιστήρια με διαταγή του άρχοντα Ιουλιανού.

⁴⁶ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.270-271

⁴⁷ Αυτόθι, σ.273

⁴⁸ Αυτόθι, σ.274

Ποιμαντική προσφορά⁴⁹: Κατέστρεψε τα χρυσά και πολύτιμης αξίας είδωλα του πατρός της στρατηλάτου Ουρβανού και τα διαμοίρασε στους φτωχούς. Έπειτα υποβλήθηκε σε φυλάκιση και σε αρκετά σκληρά μαρτύρια από τον ίδιο τον πατέρα της και αργότερα από τους άρχοντες Δίωνα και Ιουλιανό γιατί ομολόγησε τον Χριστό ως τον μόνο αληθινό Θεό.

Ποιμαντική α) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, β) της αυτοθυσίας, γ) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Οσία Ευπραξία

«Ευπραξία πρόεισι Χριστώ πλουσία,
Πολλαίς κομώσα ψυχικαίς ευπραξίαις».

Έζησε: Στην Κωνσταντινούπολη και στις Θήβες της Αιγύπτου στους χρόνους του βασιλιά Θεοδοσίου του Μεγάλου (380μ.Χ.)⁵⁰, με τον οποίο ήταν συγγενής.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά: Από τα δώδεκά της χρόνια ζούσε σε μοναστήρι στις Θήβες της Αιγύπτου. Διαμοίρασε την περιουσία της στους φτωχούς και τις εκκλησίες. Ασκήτευε αυστηρά και υπερβολικά και αξιώθηκε να αποκτήσει το θαυματουργικό χάρισμα με το οποίο θεράπευσε πολλούς αρρώστους.

Ποιμαντική α) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, β) της μοναχικής ασκητικής ζωής, γ) του θαυματουργικού χαρίσματος.

Οσία Ολυμπιάς

«Ολυμπιάς πεσούσα πατρίδος φίλης,
Προ τον άνω χαίρουσα βαίνει πατρίδα».

Έζησε: Στην Κωνσταντινούπολη και τη Νικομήδεια στα χρόνια του Θεοδοσίου του Μεγάλου και των υιών του Αρκαδίου και Ονωρίου (395μ.Χ.)⁵¹.

Εκοιμήθη: Στη Νικομήδεια, όπου την εξόρισαν οι εχθροί του αγίου Ιωάννου του Χρυσόστομου, το 408μ.Χ.⁵²

Ποιμαντική προσφορά⁵³: Κόρη του Σεκούνδου και εγγονή του επάρχου Αβλαβίου συνεζεύχθη το 386μ.Χ. τον έπαρχο της Κωνσταντινούπολης Νεβρίδιο, ο οποίος όμως έφυγε από τη ζωή

⁴⁹ Πρβλ. Επίμετρο, σ.78

⁵⁰ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.276

⁵¹ Αυτόθι, σ.276

⁵² Βλ. ΘΗΕ, τόμος θ', στ.895

⁵³ Πρβλ. Επίμετρο, σ.76

αρκετά νωρίς και έτσι έμεινε παρθένος και χήρα. Έπειτα θέλησε να παραμείνει παρθένα για το υπόλοιπο της ζωής της. Έζησε με νηστείες και προσευχές και βοηθούσε υλικά τους φτωχούς και τους αρχιερείς⁵⁴. Πολλοί σπουδαίοι άνδρες της Εκκλησίας μας την τίμησαν ιδιαίτερα και αναγνώρισαν την προσφορά της ως ιδανική χριστιανική σύζυγο. Υπήρξε μαθήτρια του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, ο οποίος της έστειλε αρκετές επιστολές. Χειροτονήθηκε από τον άγιο Νεκτάριο πατριάρχη της Κωνσταντινουπόλεως διάκονος και ίδρυσε δικό της μοναστήρι⁵⁵. Ποιμαντική α) του γάμου, β) της παρθενίας στο γάμο, γ) της παρθενίας, δ) της χηρείας, ε) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, στ) της ισοτιμίας των δύο φύλων, ζ) της διαβίου ασκήσεως, η) της μοναχικής ασκητικής ζωής.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΚΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Οσιομάρτυς Παρασκευή

«Θεώ παρεσκευάσας αγνόν ως δομον,
Σαυτήν άγουσα, Σεμνή, εις κατοικίαν.
Παρασκευήν έκτανεν εικάδι χαλκός εν έκτη».

Έζησε: Σε ένα χωριό της παλαιάς Ρώμης στα χρόνια του βασιλιά Αντωνίνου⁵⁶ τον δεύτερο αιώνα μ.Χ. .

Μαρτύρησε: Συνελήφθη στα χρόνια του αυτοκράτορα Αντωνίνου του Πίου (138-161)⁵⁷ Αποκεφαλίστηκε από κάποιον βασιλιά Ταράσιο το έτος 140μ.Χ. μετά από πολλά βασανιστήρια στα οποία η μάρτυς δεν έδειξε δειλία, αλλά τα υπέμεινε ως την τελευταία στιγμή.

Ποιμαντική προσφορά⁵⁸: Οι γονείς της , ο Αγάθων και η Πολιτεία, ήταν ευσεβείς χριστιανοί και άτεκνοι και απέκτησαν την κόρη τους με τη βοήθεια της θείας χάριτος. Γι' αυτό το λόγο σκέφτηκαν να την αφιερώσουν στο Θεό. Η οσία Παρασκευή μοίρασε όλα τα υπάρχοντά της στους φτωχούς μετά το θάνατο των γονέων της και ακολούθησε μοναχική ζωή. Οδήγησε πολλούς Έλληνες στην αληθινή πίστη του Χριστού με το κήρυγμά της. Ανάμεσα σ' αυτούς συγκαταλέγεται και ο αυτοκράτορας Αντωνίνος.

Ποιμαντική: α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της θαυματουργικής τεκνογονίας, γ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, δ) της μοναχικής ασκητικής ζωής, ε) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

Αγία μάρτυς Ωραιοζήλη

⁵⁴ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.276

⁵⁵ Πρβλ. ΕΑΕ, σ.129

⁵⁶ Βλ. Συναξαριστής, σ.277-278

⁵⁷ Βλ. ΘΗΕ, τόμος ι', στ.45-46

⁵⁸ Πρβλ. Επίμετρο, σ.78

«Εἷς πύρ βληθείσα Ωραιοζήλη, Λόγε,
Ἄπασι βρῦει τους κρουνούς των θαυμάτων».

Ἐζησε: Στην Κωνσταντινούπολη στους χρόνους του βασιλιά Δεκίου⁵⁹ τον τρίτο αιώνα μ.Χ..

Μαρτύρησε: Αποκεφαλίστηκε με διαταγή του αυτοκράτορα Δεκίου ύστερα από πολλά βασανιστήρια.

Ποιμαντική προσφορά⁶⁰: Υπήρξε ειδωλολάτρισσα, που μεταστράφηκε στον χριστιανισμό, βαπτίστηκε και έγινε ισαπόστολος. Αφιερώθηκε σε μία μικρή εκκλησία του Αρχιστράτηγου Μιχαήλ και δεν σταμάτησε να διδάσκει στα πλήθη την αληθινή πίστη και σωτηρία. Ἐζησε ασκητική ζωή.

Ποιμαντική: α) της μεταστροφής στον Χριστιανισμό, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο-κήρυγμα, γ) της δια βίου ασκήσεως, δ) της αυτοθυσίας.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΒΔΟΜΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Οσία Ανθούσα

«Χριστόν μέν αιεί Ανθούσα παρά πλάνοις,
Χριστός δε αύθις Ανθούσαν παρ' Αγγέλοις».

Ἐζησε: Στην επαρχία του Μαντινείου στα χρόνια του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Ε΄ του Κοπρώνυμου 741μ.Χ.⁶¹.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη

Ποιμαντική προσφορά⁶²: Θυγατέρα ευσεβών γονέων, του Στρατηγίου και της Φευρωνίας. Επέλεξε να ζήσει παρθενικό και αυστηρό μοναχικό ασκητικό βίο μακριά από τα εγκόσμια. Υπήρξε μαθήτρια ενός αγίου ιερομόναχου του Σισινίου, ο οποίος της δίδαξε όλες τις αρετές. Ἐκτισε αρκετούς ναούς. Ὅσοι κοσμικοί επισκέπτονταν παλιά τον άγιο Σισίνιο για συμβουλές και μετάνοια μετά την κοίμησή του έδειχναν εμπιστοσύνη σ' αυτήν, η οποία τους καθοδηγούσε επάξια. Η φήμη της εξαπλώθηκε ως τους βασιλείς. Κατάφερε να κάμει τον εικονομάχο αυτοκράτορα Κωνσταντίνο τον Κοπρώνυμο από εχθρό φίλο της και να τη σεβαστεί.

Ποιμαντική: α) της μοναχικής ασκητικής ζωής, β) της μαθητείας, γ) της ισοτιμίας των δύο φύλων, δ) του θαυματουργικού χαρίσματος.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΝΑΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Άγιος Θεοδόσιος ο Νέος ο Βασιλεύς

⁵⁹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β΄, σ.279

⁶⁰ Πρβλ. Επίμετρο, σ.84

⁶¹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β΄, σ.281-282

⁶² Πρβλ. Επίμετρο, σ.76

Έζησε: Στην Κωνσταντινούπολη τον πέμπτο αιώνα μ.Χ..

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη το έτος 450μ.Χ.⁶³.

Ποιμαντική προσφορά⁶⁴: Υπήρξε ευσεβής αυτοκράτορας του Βυζαντίου. Στα χρόνια της βασιλείας του αυτός και η ενάρετη σύντροφός του Ευδοκία εξασφάλισαν την ηρεμία και την ειρήνη για το λαό τους. Καλλώπισαν ναούς και μονές και έκαναν πλούσιες δωρεές για την ίδρυση και ανακαίνιση ιδρυμάτων.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία.

ΤΡΙΑΚΟΣΤΗ ΙΟΥΛΙΟΥ

Αγία μάρτυς Ιουλίττα

«Ως αγλυώδες και το πύρ της καμίνου,
Προς την καλήν λάμπουσαν ήν Ιουλίτταν».

Έζησε: Στην Καισάρεια της Καππαδοκίας⁶⁵ μεταξύ τρίτου και τετάρτου αιώνα μ.Χ..

Μαρτύρησε: Κάηκε το 303μ.Χ.⁶⁶ επί του αυτοκράτορα Διοκλητιανού σε κάμινο καθώς κάποιος πλεονέκτης και άδικος πλούσιος άρχοντας την συκοφάντησε στον άρχοντα της Καισαρείας για να οικειοποιηθεί την περιουσία της. Εκείνο το έτος είχε εκδοθεί διάταγμα, το οποίο απαγόρευε στους χριστιανούς να έχουν περιουσία υπό οποιαδήποτε μορφή.

Ποιμαντική προσφορά⁶⁷: Ήταν πολύ πλούσια χήρα. Είχε χρήματα, αγρούς, υποστατικά και δούλους. Ομολόγησε σθεναρά την πίστη της στον Χριστό τονίζοντας ότι δεν την ενδιέφεραν τα εγκόσμια πράγματα, αλλά η αιώνια ζωή. Ο Μέγας Βασίλειος την τίμησε με εγκώμιο. Μάλιστα διασώζει τα λόγια της λίγο πριν το μαρτύριό της σχετικά με την ισοτιμία των δύο φύλων⁶⁸.

Ποιμαντική α) της ισοτιμίας των δύο φύλων, β) της αυτοθυσίας.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

⁶³ Βλ. ΕΑΕ, σ.130

⁶⁴ Πρβλ. Επίμετρο, σ.84

⁶⁵ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.288

⁶⁶ Βλ. ΘΗΕ, τόμος στ', στ.960

⁶⁷ Πρβλ. Επίμετρο, σ.75

⁶⁸ (P.G.,31 241A)

Όσιος πατήρ Δαλμάτος

«Κυκλοῦσιν ἄνδρες εἰς δύο τρεῖς σὸν θρόνον,
Ύψιστε, Φάυστος, Ισαάκιος, Δαλμάτος, Δαλμάτος,
Ισαάκιος τριτάτη θάνον, ἠδέγε Φάυστος».

Ἐζησε: Στὴν Κωνσταντινούπολη στους χρόνους τοῦ αυτοκράτορα Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (368μ.Χ.)⁶⁹.

Εκοιμήθη: Ἐν εἰρήνῃ το 438μ.Χ.⁷⁰.

Ποιμαντικὴ προσφορά⁷¹: Ὑπῆρξε στρατιώτης ἔγγαμος καὶ εὐσεβής. Εγκατέλειπε τὴ σύζυγό του καὶ τὰ παιδιά του γιὰ νὰ ἀκολουθήσει τὴ μοναχικὴ ζωὴ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴ συμβούλεψε νὰ ἀσχοληθεῖ ἐπιμελῶς γιὰ τὴ σωτηρία τῆς καὶ φρόντισε γιὰ τὴν ἀσφαλὴ καὶ ἀνετὴ διαβίωσή τῆς οἰκογενείας του. Ἐπειτα μαθήτευσε κοντὰ στὸν ὀσιο Ισαάκιο καὶ ἀργότερα ἐγίνε ἠγούμενος τοῦ μοναστηρίου⁷². Διαφώτισε τὸν αυτοκράτορα Θεοδόσιο τὸν Β΄ νὰ ἀκολουθήσει τὴν ὀρθόδοξη ἀποψη σχετικά με τὴν καταδίκη τοῦ νεστοριανισμοῦ⁷³.

Ποιμαντικὴ α) τῆς οἰκογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) τῆς διαπαιδαγώγησης, γ) τῆς μαθητείας, δ) τῆς μοναχικῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, ε) τῆς συμμετοχῆς στὸ ποιμαντικὸ ἔργο- ἀντιαιρετικὸς ἀγώνας.

Αγία Σαλώμη ἡ Μυροφόρος

«Τῆς σαρκὸς οἶον ἐκκυλισθείσης λίθου,
Ὁρά Σαλώμη Χριστόν, οὐ Χριστοῦ τάφον».

Ἐζησε: Στὰ Ἱεροσόλυμα τὸν πρῶτο αἰῶνα μ.Χ.⁷⁴.

Εκοιμήθη: Πιθανότατα ἐν εἰρήνῃ. Δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες.

Ποιμαντικὴ προσφορά: Σύζυγος τοῦ Ζεβεδαίου καὶ μητέρα τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ὑπῆρξε διάκονος, ἀκόλουθος, μαθήτρια τοῦ Κυρίου καὶ μυροφόρος.

Ποιμαντικὴ α) τῆς οἰκογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων καὶ παιδιῶν, β) τοῦ γάμου, γ) τοῦ υποδειγματικοῦ κατὰ Χριστόν εὐσεβοῦς βίου, δ) τῆς μαθητείας.

Οσία Θεοκλητὴ ἡ Θαυματουργός

⁶⁹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β΄, σ.295

⁷⁰ Βλ. ΘΗΕ, τόμος δ΄, στ.900

⁷¹ Πρβλ. Επέμετρο, σ.83 καὶ 86

⁷² Πρβλ. ΕΑΕ, σ.134

⁷³ Βλ. ΘΗΕ, τόμος δ΄, στ.607

⁷⁴ Βλ. ΕΑΕ, σ.133

«Θεοκλητώ τήν κλήσιν έργω δεικνύει,
Κλητή Θεώ φανείσα σαρκός εκδύσει».

Έζησε: Αναφέρεται μόνο κάποια τοποθεσία καταγωγής της με την ονομασία των Οπτομημάτων⁷⁵, που πρέπει να ταυτίζεται με το θέμα των Οπτιμάτων στην περιοχή της Μικράς Ασίας, στα χρόνια του εικονομάχου αυτοκράτορα Θεόφιλου (829μ.Χ.), δηλαδή τον ένατο αιώνα μ.Χ..

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά: Ο γάμος της με κάποιον Ζαχαρία, που ήταν και αυτός φιλόχριστος και φιλάγαθος δεν εμπόδισε τη συνέχιση του προηγούμενου ενάρετου και ευσεβούς βίου της. Αποτελεί φωτεινό παράδειγμα γυναικός που πρόσφερε πολλές ελεημοσύνες, έκανε εργόχειρα και υπηρετούσε ταπεινά τους υπηρέτες, τους φτωχούς και τους οικείους της⁷⁶.

Ποιμαντική α) του γάμου, β) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου, γ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Οσία Ευδοκία

«Οσμή! τί τούτο; Σώμα τής Ευδοκίας,
Αθλητικών απόζον ήκει χαρίτων.
Πότνια Ευδοκίη, νεκρά ήχθη αμφί τετάρτην».

Έζησε: Στην Ανατολή και ως αιχμάλωτη των Περσών στη χώρα τους⁷⁷ σε άγνωστο χρόνο.

Εκοιμήθη: Συλλήφθηκε, φυλακίστηκε και βασανίστηκε φριχτά για τη δράση της. Στο τέλος την αποκεφάλισαν.

Ποιμαντική προσφορά⁷⁸: Δίδασκε τη θεία Γραφή στους άλλους αιχμαλώτους και οδήγησε πολλές γυναίκες των Περσών στην αληθινή θεογνωσία.

Ποιμαντική α) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- κήρυγμα, β) της αυτοθυσίας, γ) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

ΟΓΔΩΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Άγιος Μύρων ο Θαυματουργός

«Μύρων ο θείος αρετής μύρου πνέων,

⁷⁵ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.296

⁷⁶ Βλ. ΕΑΕ, σ.134

⁷⁷ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.299

⁷⁸ Πρβλ. Επίμετρο, σ.86

Ευωδίας πρόσεισιν οσμή Κυρίω».

Έζησε: Στην πόλη Αυρακία της Κρήτης, κοντά στην Κνωσσό⁷⁹, μεταξύ του τρίτου και του τέταρτου αιώνα μ.Χ.⁸⁰.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη έχοντας φτάσει σχεδόν στα εκατό του χρόνια.

Ποιμαντική προσφορά: Ήταν γεωργός και παντρεύτηκε από σεβασμό στη θέληση των γονέων του. Υπήρξε πολύ φιλεύσπλαχνος απέναντι στους φτωχούς. Μετά τον πρόωρο θάνατο της συζύγου του αφιερώθηκε περισσότερο στον εκκλησιασμό, τις αγαθοεργίες και τη μελέτη των θείων γραφών και έτσι από καλλιεργητής των αγρών έγινε καλλιεργητής των ψυχών. Έγινε επίσκοπος της Κνωσσού της Κρήτης και αξιώθηκε να λάβει το θαυματουργικό χάρισμα⁸¹.

Ποιμαντική α) του γάμου, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, γ) του θαυματουργικού χαρίσματος.

ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Αγία Ειρήνη η Βασίλισσα

Έζησε: Στην Κωνσταντινούπολη στα τέλη του ενδεκάτου και τις αρχές του δωδεκάτου αιώνα μ.Χ.⁸².

Εκοιμήθη: Στη Βιθυνία το έτος 1134μ.Χ.⁸³.

Ποιμαντική προσφορά⁸⁴: Σύζυγος του αυτοκράτορα Ιωάννου του Κομνηνού, υιού του Αλέξιου Κομνηνού και της βασίλισσας Ειρήνης, με τον οποίο απέκτησε οκτώ παιδιά, που τους έδωσε χριστιανική ανατροφή. Ταπεινή και εγκρατής, περιφρονούσε τα πλούτη, ζούσε ασκητικά, βοηθούσε τους φτωχούς, προστάτευε τις χήρες και τα ορφανά και έκανε πολλές χρηματικές δωρεές σε μοναστήρια. Ίδρυσε ξενοδοχεία, γηροκομεία και πολλούς ναούς μεταξύ των οποίων και την περίφημη μονή του Παντοκράτορος. Συμβούλευε και επηρέαζε θετικά το σύζυγό της στο να μεριμνά για όσους είχαν ανάγκη. Τέλος λίγο πριν κοιμηθεί έγινε μοναχή και μετονομάστηκε Ξένη.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων και σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) του γάμου, γ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, δ) της δια βίου ασκήσεως, ε) της μοναχικής ασκητικής ζωής, στ) των σχέσεων των δύο φύλων- σεβασμός στην ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου.

⁷⁹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.304

⁸⁰ Βλ. ΕΑΕ, σ.135

⁸¹ Αυτόθι, σ.135

⁸² Αυτόθι, σ.138-139

⁸³ Πρβλ. ΘΗΕ, τόμος ε', στ.447

⁸⁴ Πρβλ. Επίμετρο σ.74 και 85

ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Άγιοι Παύλος και Ιουλιανή

«Ιουλιανή, Παύλος, αδελφοί φύσει,
Ωφθησαν όντες και αδελφοί τώ ξίφει».

Έζησαν: Στην Πτολεμαΐδα της Παλαιστίνης στα χρόνια της βασιλείας του Αυρηλιανού, δηλαδή τον τρίτο αιώνα μ.Χ. (270μ.Χ.)⁸⁵.

Μαρτύρησαν: Αποκεφαλισμός μετά από πολλά βασανιστήρια για την πίστη τους στον Χριστό. Ποιμαντική προσφορά: Ήταν αδέρφια με ευγενή καταγωγή, που είχαν λάβει ευσεβή ανατροφή. Άντεξαν με ηρωισμό, υπομονή και επιμονή τα μαρτύρια, που τους υποβλήθηκαν. Μάλιστα τρεις δήμιοι, που τους συμπόνεσαν και τους σεβάστηκαν, ο Κοδράτος, ο Ακάκιος και ο Στρατόνικος έλαβαν τους στεφάνους του μαρτυρίου με αποκεφαλισμό.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ αδερφών, β) της αυτοθυσίας, γ) των σχέσεων των δύο φύλων- σεβασμός στην ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου.

ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Όσιος Σωφρόνιος

Έζησε: Στην Ήπειρο και το Άγιο Όρος τον δέκατο όγδοο αιώνα μ.Χ.⁸⁶.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά: Εγκατέλειψε τη σύζυγο του την ώρα που έφθασε στη νυμφική κλίνη προσποιούμενος κάποια ανάγκη και αναχώρησε για το Άγιο Όρος. Εγκαταστάθηκε στη σκήτη της αγίας Άννη και παρέμεινε σε αυτή για πενήντα χρόνια. Έγινε στύλος και φως των πατέρων της ερήμου.

Ποιμαντική α) της επιλογής της παρθενίας από το γάμο, β) της μοναχικής ασκητικής ζωής, γ) της μαθητείας.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Αγία Βάσσα και τα τέκνα αυτής Θεόγνητος, Αγάπιος και Πιστός

«Μητρός μιάς κάλλιστα παιδιά τρία,
Συν μητρί Βάσση πρός τομήν ψυχή μία.
Βάσσαν σύν τεκέεσσι τάμε ξίφος εικάδι πρώτη».

⁸⁵ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.328

⁸⁶ Βλ. ΕΑΕ, σ.140

Έζησαν: Στην Έδεσσα της Μακεδονίας, στους χρόνους της βασιλείας του Μαξιμιανού (290μ.Χ.)⁸⁷.

Μαρτύρησαν: Αποκεφαλίστηκαν μετά από απάνθρωπα βασανιστήρια.

Ποιμαντική προσφορά⁸⁸: Η αγία Βάσσα έδωσε στους γιούς της χριστιανική ανατροφή και έδειξε παράλληλα μ' αυτούς απαράμιλλο ηρωισμό σε σημείο να τους παροτρύνει στο μαρτύριο, στο οποίο τους οδήγησε με την καταγγελία του ο σύζυγός της ο Ουαλέριος, που ήταν ιερέας των ειδώλων⁸⁹.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις γονέων και παιδιών, β) της διαπαιδαγώγησης, γ) της αυτοθυσίας.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Αγία Ανθούσα

«Ανθήσαν εκ γής τής Σελευκείας ρόδον,
Ανθούσαν εδρέψαντο χείρες Αγγέλων.
Αθανάσιος κάν τεθνήξωμαι ξίφει,
Τοίς ζώσι Χριστού ζών τετάξομαι φίλοις.
Δούλοι δύο τμηθέντες, εύρον οι δύο
Τήν ευγένειαν, ήν απώλεσαν πάλαι».

Έζησε: Στη Σελεύκεια της Συρίας στα χρόνια της βασιλείας του Ουαλλεριανού (254μ.Χ.)⁹⁰.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη παρέδωσε το πνεύμα της στο Θεό στην έρημο, όπου μόναζε.

Ποιμαντική προσφορά: Ήταν πλούσια και κρυπτοχριστιανή, ενώ οι γονείς της ειδωλολάτρες. Ποθούσε πολύ να βαπτιστεί και αναγκάστηκε να πεί ψέμματα στη μητέρα της, ότι θα επισκεπτόταν την ανάδοχό της, για να πάει στον επίσκοπο Αθανάσιο. Μετά τη βάπτισή της έδωσε το πολύτιμο ένδυμά της για να πωληθεί και να μοιραστούν τα χρήματα στους πτωχούς, ενώ αυτή επέστρεψε με ένα ταπεινό ένδυμα. Εγκατέλειψε τη μητέρα της μετά την άσχημη αντίδρασή της για την ενέργειά της και ακολούθησε μοναχική ζωή κοντά στον άγιο Αθανάσιο. Έζησε είκοσι χρόνια στην έρημο, όπου κατοικούσε μαζί με τα θηρία⁹¹.

Ποιμαντική α) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, β) της μοναχικής ασκητικής ζωής.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΚΤΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

⁸⁷ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.334

⁸⁸ Πρβλ. Επίμετρο, σ.81

⁸⁹ Βλ. ΘΗΕ, τόμος γ', στ.735-736

⁹⁰ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.335

⁹¹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.336

Άγιοι Αδριανός και Ναταλία

«Αδριανού τέμνουσι χείρας καί πόδας
Χείρες πονηρών, ών φονοδρόμοι πόδες.
Εν τώ βίω σύνευνος, εν δέ τώ πόλω
Αδριανώ σύσκηνος η Ναταλία».
Αδριανός τμήθη χείρας πόδας εικάδι έκτη».

Έζησαν: Στη Νικομήδεια στα χρόνια της βασιλείας του Διοκλητιανού⁹² και του Μαξιμιανού (298μ.Χ.)⁹³.

Μαρτύρησαν: Ο άγιος Αδριανός με τεμαχισμό του σώματός του, ενώ η αγία Ναταλία εκοιμήθη εν ειρήνη στην πόλη Αργυρούπολη κοντά στο Βυζάντιο, όπου είχαν ταφεί τα ιερά λείψανα του συζύγου της.

Ποιμαντική προσφορά⁹⁴: Ήταν συζυγικό ζευγάρι. Ο άγιος Αδριανός ήταν εικοσιοκτώ ετών όταν αποφάσισε οικειοθελώς να προστεθεί το όνομά του στον κατάλογο χριστιανών, που επρόκειτο να μαρτυρήσουν δίνοντας ιδιαίτερη χαρά στη σύζυγό του. Μάλιστα κάποια στιγμή που επιτράπηκε στον άγιο από τους δεσμοφύλακες του να την επισκεφτεί για να την αποχαιρετήσει, εκείνη θεωρώντας ότι δειλίασε αντέδρασε με φωνές και κατηγορίες. Σημαντικό είναι ότι ο ένας ενθάρρυνε τον άλλο και η αγία Ναταλία έμεινε κοντά του στο μαρτύριο του αποτελώντας άξιο παράδειγμα ηρωικής συντροφού⁹⁵.

Ποιμαντική α) του γάμου, β) της αυτοθυσίας.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΒΔΟΜΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Όσιος πατήρ Ποιμήν

«Ως εκ λύκου χαινοντος ηρπάγη βίου,
Ποιμήν, τό θρέμμα τού μεγίστου ποιμένος.
Ποιμένα εις μέγαν εβδομή εικάδι ώχετο Ποιμήν».

Έζησε: Στην Αίγυπτο μεταξύ τετάρτου και πέμπτου αιώνα μ.Χ.⁹⁶.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη το 450μ.Χ..

Ποιμαντική προσφορά⁹⁷: Σε ηλικία δεκαπέντε ετών πήγε σε μονή στη Λιβύη, όπου ζούσαν τα αδέρφια του. Στη μητέρα του, που λυπήθηκε πολύ, γιατί αποχωρίστηκε όλα τα παιδιά της, απάντησε με σοφία και λόγια παρηγορητικά δίνοντάς της χαρά για τον σκοπό της επιλογής τους αυτής.⁹⁸ Έφθασε σε μεγάλο βαθμό ταπείνωσης, αρετής και διάκρισης.

⁹² Βλ. ΘΗΕ, τόμος α', στ.446-447

⁹³ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.342

⁹⁴ Πρβλ. Επίμετρο, σ.79

⁹⁵ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.343

⁹⁶ Πρβλ. ΘΗΕ, τόμος ι', στ.488

⁹⁷ Πρβλ. Επίμετρο, σ.83

⁹⁸ Βλ. Συναξαριστής, τόμος β', σ.345

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της μοναχικής ασκητικής ζωής.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΟΓΔΟΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Αγία Σουσάνικ η Βασίλισσα

Έζησε: Στην Κάρτλη της Γεωργίας τον πέμπτο αιώνα μ.Χ.⁹⁹.

Εκοιμήθη: Μετά από έξι χρόνια φυλάκισης και φρικτών μαρτυριών από τον ίδιο της τον σύζυγο, που είχε αρνηθεί την χριστιανική του πίστη.

Ποιμαντική προσφορά¹⁰⁰: Εγκατέλειψε το σύζυγό της μαζί με τους τρεις υιούς της και τη μία της κόρη φοβούμενη την πρόθεσή του να τους κάνει να αλλαξοπιστήσουν. Επέστρεψε μετά από πολλές πιέσεις, αλλά ακολούθησαν βασανιστήρια από τον ίδιο το σύζυγό της, ο οποίος μάλιστα κατάφερε να παρασύρει τα παιδιά τους. Διακρίθηκε για την ταπείνωση, την υπομονή της, τον ηρωισμό της και τη γεμάτη από προσευχές, νηστείες και μελέτη ζωή της στη φυλακή. Ποιμαντική α) του γάμου, β) της αυτοθυσίας, γ) της δια βίου ασκήσεως.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΝΑΤΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Οσία Θεοδώρα η εξ Αιγίνης

Έζησε: Στην Αίγινα και τη Θεσσαλονίκη τον ένατο αιώνα μ.Χ..

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη το 892μ.Χ.¹⁰¹.

Ποιμαντική προσφορά¹⁰²: Ήταν κόρη ιερέα, ο οποίος φρόντισε να την μνηστεύσει με κάποιον καλό νέο, πριν γίνει μοναχή. Από τα τρία παιδιά που απέκτησε, έζησε μόνο το ένα, που ήταν κορίτσι, και αποφάσισε μαζί με το σύζυγό της να την αφιερώσουν στο Θεό οδηγώντας την σε μοναστήρι. Όταν πέθανε ο σύζυγός της, αν και ήταν μόλις εικοσιπέντε ετών, έδειξε σφοδρή επιθυμία να γίνει μοναχή στο ίδιο μοναστήρι όπου βρισκόταν η κόρη της. Για δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια δεν της μίλησε προσπαθώντας να αφοσιωθεί ολοκληρωτικά στο θείο έργο της. Αξιώθηκε να λάβει το θαυματουργικό χάρισμα¹⁰³.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της χηρείας, δ) της μοναχικής ασκητικής ζωής, ε) του θαυματουργικού χαρίσματος.

⁹⁹ Βλ. ΕΑΕ, σ.144

¹⁰⁰ Πρβλ. Επίμετρο, σ.80

¹⁰¹ Πρβλ. ΘΗΕ, τόμος στ',στ.187

¹⁰² Πρβλ. Επίμετρο, σ.83

¹⁰³ Βλ. ΕΑΕ, σ.146

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

ΠΡΩΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Άγιοι Εύδοος, Καλλίστη και Ερμογένης

«Κάλλιστον όντως εύρε Καλλίστη τέλος,
Σύν τοίς καλοίς τηθείσα διττοίς συγγόνοις».

Έζησαν: Άγνωστο πού, τον πρώτο αιώνα μ.Χ.¹⁰⁴.

---

¹⁰⁴ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.5.

Μαρτύρησαν: Ύστερα από ομολογία της πίστης τους στον Χριστό, καταδικάστηκαν στον δια ξίφους θάνατο.

Ποιμαντική προσφορά: Ήταν αδέρφια, που δέχτηκαν την χριστιανική πίστη και την δια του βαπτίσματος αναγέννηση. Τους συκοφάντησαν στον τότε άρχοντα για τον οποίο δεν έχουμε πληροφορίες, και έλαβαν τον στέφανο του μαρτυρίου.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ αδερφών, β) της αυτοθυσίας.

Άγιος Αγγελής ο Νεομάρτυς

«Άνθρωπος ήν μέν, Αγγελής κατ' ουσίαν,
Τμηθείς δε ώφθη, Άγγελος σύν Αγγέλοις».

Έζησε: Στην Κωνσταντινούπολη τον δέκατο όγδοο αιώνα μ.Χ. (1780μ.Χ.)¹⁰⁵.

Μαρτύρησε: Με αποκεφαλισμό από τους Τούρκους.

Ποιμαντική προσφορά: Πατέρας έξι παιδιών και χρυσοχόος στο επάγγελμα. Υπερασπίστηκε την πίστη του με εξαιρετική δύναμη και τόλμη. Όταν οι Τούρκοι του έφεραν τη γυναίκα του στη φυλακή για να τον μεταπείσουν, εκείνος κατάφερε να μετατρέψει τη λύπη της σε χαρά για την απόφαση που είχε πάρει και να ενισχύσει την πίστη και ελπίδα της στον Χριστό¹⁰⁶.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της αυτοθυσίας.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Άγιοι Θεόδοτος και Ρουφίνα και ο υιός τους Άγιος Μάμας

«Ακμαίος ών Τριάδος εις πίστιν Μάμας,

Ακμαίς τριαίνης καρτερεί τετρωμένος.
Δευτερή χολάδες Μάμαντος χύντο τριαίνη».

Έζησαν: Στη Γάγγρα της Παφλαγονίας, τον τρίτο αιώνα μ.Χ.¹⁰⁷.

Εκοιμήθησαν: Οι άγιοι Θεόδοτος και Ρουφίνα στη φυλακή στην Καισάρεια της Καππαδοκίας το 272μ.Χ.¹⁰⁸ και ο άγιος Μάμας μαρτύρησε αργότερα σε ηλικία δεκαπέντε ετών μετά από πολλά βασανιστήρια.

Ποιμαντική προσφορά: Το άγιο, ευσεβές συζυγικό ζευγάρι δεν έχασε την εμπιστοσύνη του στον Χριστό και μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής τους προσεύχονταν συνεχώς. Ο υιός τους άγιος Μάμας γεννήθηκε στη φυλακή (260μ.Χ.) λίγο πριν κοιμηθεί η μητέρα του.

¹⁰⁵ Αυτόθι, σ.6

¹⁰⁶ Βλ. ΕΑΕ, σ.152

¹⁰⁷ Πρβλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.6

¹⁰⁸ Βλ. ΘΗΕ, τόμος στ', στ.178

Ανατράφηκε από πλούσια χριστιανή, την Αμμία, και απέκτησε τόσες αρετές ώστε αργότερα να τιμηθεί με το στέφανο της αθλήσεως.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της υιοθεσίας, δ) της αυτοθυσίας.

ΤΡΙΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Αγία Βασίλισσα

«Οφθείσα Βασίλισσα φρικτή θηρίοις,
Φρικτώ παρέστη παμβασιλέως θρόνω».

Έζησε: Στη Νικομήδεια στους χρόνους της βασιλείας του Διοκλητιανού¹⁰⁹.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά¹¹⁰: Όταν ο ηγεμόνας της Νικομήδειας Αλέξανδρος έμαθε ότι είναι χριστιανή της υπέβαλε σκληρά βασανιστήρια, τα οποία η αγία δέχτηκε με χαρά. Τελικά ο ηγεμόνας θαύμασε το θάρρος και τη γενναιότητα της αγίας, της ζήτησε συγχώρεση και βαπτίστηκε χριστιανός¹¹¹.

Ποιμαντική α) της ισοτιμίας των δύο φύλων, β) των σχέσεων των δύο φύλων- σεβασμός στην ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου, γ) της μεταστροφής στον Χριστιανισμό.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Αγία Ερμιόνη

«Χωρείς πρὸς αὐτοὺς ουρανοὺς Ερμιόνη,
Ερμαίων ευρηκυία τήν σωτηρίαν».

Έζησε: Στην Ασία και κυρίως στην Έφεσο στα χρόνια της βασιλείας του Τραϊανού και του γαμπρού του Αδριανού¹¹², δηλαδή στα τέλη του πρώτου και στις αρχές του δευτέρου αιώνα μ.Χ..

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά¹¹³: Κόρη του αποστόλου Φιλίππου, του ενός από τους επτά διακόνους. Παρθένος και προφήτισσα¹¹⁴. Μαθήτευσε κοντά στον μαθητή του αποστόλου Παύλου, Πετρώνιο και προήχθη σε αρετές. Γνώριζε την ιατρική τέχνη και βοηθούσε όσους είχαν

¹⁰⁹ Αυτόθι, σ.336

¹¹⁰ Πρβλ. Επίμετρο, σ.75

¹¹¹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.11

¹¹² Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.16

¹¹³ Πρβλ. Επίμετρο, σ.75

¹¹⁴ Πρβλ. Λουκ. Πράξεις, κα'8-9

ανάγκη. Ο βασιλεύς Τραϊανός, που προσπάθησε να την αλλαξοπιστήσει με κολακείες και μαρτύρια, θαύμασε την υπομονή και την στέρεα πίστη της και την άφησε ελεύθερη. Άνοιξε πανδοχείο και φρόντιζε για την ψυχική και σωματική υγεία όλων των ξένων, που συναντούσε. Αλλά και ο βασιλεύς Αδριανός χρησιμοποίησε αρκετή βία απέναντί της, μόνο που η αγία δεν υπέκυψε στις ειδωλολατρικές αξιώσεις του και παρέμεινε σώα με τη βοήθεια της θείας χάριτος. Ποιμαντική α) της μαθητείας, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, γ) των σχέσεων των δύο φύλων- σεβασμός στην ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου.

ΠΕΜΠΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Άγιοι Ζαχαρίας και Ελισάβετ

«Θείον δι' αμνόν τού Θεού Ζαχαρίας,
Ωσπερ τις αμνός σφάττεται ναού μέσον.
Πέμπτη Ζαχαρίαν δαπέδω σφάζαν παρά νηού».

Έζησαν: Στα Ιεροσόλυμα τον πρώτο αιώνα μ.Χ..

Μαρτύρησαν: Ο προφήτης Ζαχαρίας σφάχτηκε από τους Ιουδαίους, επειδή έκρυψε τον υιό του στα χρόνια της βρεφοκτονίας του Ηρώδη και κήρυττε για την Θεοτόκο Μαρία ότι ήταν μαζί Μήτηρ και Παρθένος¹¹⁵.

Ποιμαντική προσφορά: Οι πρώτοι δίκαιοι της Καινής Διαθήκης και γονείς του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου, τον οποίο απέκτησαν σε προχωρημένη ηλικία μετά από πολλές προσευχές και πίστη στο Θεό καθώς δεν μπορούσαν να αποκτήσουν παιδιά πράγμα ιδιαίτερα οδυνηρό, αλλά και ντροπή μεγάλη για τα δεδομένα εκείνης της εποχής.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της θαυματουργικής τεκνογονίας.

ΕΚΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Άγιος Ευδόξιος

«Τμήθησαν Ευδόξιος, Ρωμύλος, Ζήνων,
Καί Μακάριος, μακαριστοί, τού τέλους!»

Έζησε: Στη Μελιτηνή, την τότε ονομαζόμενη Μαλατία, η οποία ήταν μητρόπολη της μικρής Αρμενίας κοντά στον Ευφράτη ποταμό στα χρόνια του αυτοκράτορα Διοκλητιανού (290μ.Χ.)¹¹⁶.

Μαρτύρησε: Με αποκεφαλισμό.

¹¹⁵ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.18

¹¹⁶ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.21

Ποιμαντική προσφορά¹¹⁷: Ήταν κόμης, ο οποίος υποβιβάστηκε από το ανώτερο αξίωμα του Προμμικηρίου για την αγάπη του στον Χριστό. Εγκατέλειψε τη δόξα και την αγαπημένη του σύζυγο Βασίλισσα, την οποία δεν σταμάτησε να παρηγορεί, να τη συμβουλεύει και να την ενθαρρύνει να αντιμετωπίσει με χαρά τη μέρα της τελειώσής του και αξιώθηκε να λάβει τον πολυπόθητο στέφανο του μαρτυρίου. Η σύζυγός του παρέλαβε το άγιο λείψανό του και το έθαψε με κάθε τιμή¹¹⁸.

Ποιμαντική α) του γάμου, β) της αυτοθυσίας.

ΕΝΑΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Άγιοι Ιωακείμ και Άννα

«Ιωακείμ τέρφθητι σύν τή Συζυγω,
Τεκόντες άμφω ψυχικήν τέρψιν κτίσει.
Η δ' εννάτη τοκέων Θεομήτορος εύρε σύναξιν».

Έζησαν: Στα Ιεροσόλυμα τον πρώτο αιώνα μ.Χ..

Εκοιμήθησαν: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά¹¹⁹: Πρότυπο ζευγάρι αγάπης, αρετής και αλληλοσεβασμού. Η ατεκνία τους σφραγίστηκε μέσα από αδιάκοπες προσευχές, προσφορές και την εμπιστοσύνη τους στο Θεό με τη μεγαλύτερη χαρά για όλο τον κόσμο, τη γέννηση της Θεοτόκου Μαρίας¹²⁰.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της θαυματουργικής τεκνογονίας, δ) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου.

ΔΕΚΑΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Άγιες Μηνοδώρα, Μητροδώρα και Νυμοδώρα

«Ηγούντο Μηνοδώρα καί Μητροδώρα,
Καί Νυμοδώρα δώρα σαρκός ακίας.
Θεινόμεναι δεκάτη δωρώνυμοι έκθανον αι τρεις»

Έζησαν: Στη Βιθυνία και σε άλλο τόπο κοντά στα θερμά νερά, που ονομαζόταν «Πυθία» στους χρόνους της βασιλείας του Μαξιμιανού (286-305μ.Χ.)¹²¹.

Μαρτύρησαν: Πρώτα η Μηνοδώρα για παραδειγματισμό και εκφοβισμό των άλλων και έπειτα οι άλλες δύο μετά από δεινά βασανιστήρια με εντολή του ηγεμόνα Φρόντονα.

¹¹⁷ Πρβλ. Επίμετρο, σ.81

¹¹⁸ Πρβλ. ΕΑΕ, σ.156

¹¹⁹ Πρβλ. Επίμετρο, σ.79

¹²⁰ Βλ. ΕΑΕ, σ.157

¹²¹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.30

Ποιμαντική προσφορά¹²²: Ήταν αδερφές συνετές, πνευματοφόρες και παρθένες, που είχαν λάβει το θείο χάρισμα να ελευθερώνουν αυτούς, που έπασχαν από διάφορες ασθένειες ή τους είχαν καταλάβει πονηρά δαιμόνια. Διακρίθηκαν για την ανδρεία τους.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ αδερφών, β) της παρθενίας, γ) του θαυματουργικού χαρίσματος, δ) της αυτοθυσίας.

Αγία Πουλχερία η Βασίλισσα

«Οντως παρέστη ψαλμικώς Πουλχερία,
Εκ δεξιών σου Βασίλισσα Χριστέ μου».

Έζησε: Στην Κωνσταντινούπολη τον πέμπτο αιώνα μ.Χ..

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη το 453μ.Χ.¹²³.

Ποιμαντική προσφορά¹²⁴: Αδερφή του βασιλέως Θεοδοσίου του Μικρού, του οποίου ανέλαβε την χριστιανική ανατροφή του και σύζυγος του ευσεβέστατου Μαρκιανού. Στον γάμο της παρέμεινε παρθένα. Έκτισε πολλούς ναούς και νοσοκομεία. Συγκάλεσε μαζί με το σύζυγό της την τέταρτη Οικουμενική Σύνοδο και καταπολέμησε την αίρεση του Νεστορίου και του Ευτυχούς¹²⁵. Κατά τον ιστορικό Ευάγριο την εκτιμούσε ιδιαίτερα ο πάπας Ρώμης Λέοντας, ο οποίος της έστειλε πολλές επιστολές¹²⁶.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ αδερφών, β) του γάμου, γ) της παρθενίας στο γάμο, δ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία και αντιαρειετικός αγώνας, ε) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

ΕΝΔΕΚΑΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Οσία Θεοδώρα

«Καί σχήμα καί νούν αρρενοί Θεοδώρα,
Καί τόν μέγαν νούν αισχυνει πρό τού τέλους.
Ενδεκάτη πύματον Θεοδώρη ύπνον ιαύει».

Έζησε: Στην Αλεξάνδρεια στα χρόνια της βασιλείας του Ζήνωνα (472μ.Χ.)¹²⁷.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά¹²⁸: Έγινε μοναχή σε ανδρικό μοναστήρι, αφού έκοψε την κόμη της και φόρεσε ανδρικά ενδύματα, γιατί τη βασάνιζε η συνείδησή της για το κακό που έκανε στον

¹²² Πρβλ. Επίμετρο, σ.78

¹²³ Βλ. ΘΗΕ, ι', στ.570

¹²⁴ Πρβλ. Επίμετρο, σ.85 και 86

¹²⁵ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.31

¹²⁶ Αυτόθι, σ.31, πρβλ. Ευάγριος, Εκκλ. Ιστορία, βιβλ.β', κεφ.α'

¹²⁷ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.32, πρβλ. ΘΗΕ, τόμος στ', στ.183

¹²⁸ Πρβλ. Επίμετρο, σ.77

σύζυγό της Παφνούτιο καθώς παράπεσε στο αμάρτημα της μοιχείας. Έκτοτε υπήρξε ταπεινή, ζητούσε συνεχώς συγχώρεση από το Θεό και ακολουθούσε αυστηρό ασκητικό βίο. Όταν την κατηγόρησαν ότι άφησε έγκυο κάποια νέα, αυτή γεμάτη ταπείνωση δεν αποκάλυψε την ταυτότητά της, αλλά ανέθρεψε το παιδί σαν να ήταν δικό της.

Ποιμαντική α) της μοναχικής ασκητικής ζωής, β) της μεταμφίεσης γυναικός σε άνδρα, γ) της μετανοίας, δ) της διαπαιδαγώγησης.

Άγιοι Δημήτριος και Ευανθία

«Άγχουσιν οί τρείς άρτολιμώ γεννάδαι,
Άρτους τον αιτήσαντα δείξαι τους λίθους».

Έζησαν: Στη Μικρά Ασία τον πρώτο αιώνα μ.Χ.

Εκοιμήθησαν: Εξαίτιας ενός λιμού, που επιβλήθηκε από τους διώκτες τους.

Ποιμαντική προσφορά: Πρόκειται για ζευγάρι εθνικών, που μαζί με τον υιό τους Δημητριανό, μεταστράφηκαν στην χριστιανική πίστη από τον εκατόνταρχο Κορνήλιο, βαπτίστηκαν και έζησαν σύμφωνα με τη διδασκαλία του Κυρίου¹²⁹.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της μεταστροφής στον Χριστιανισμό, δ) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου.

ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Αγία Κατεβάν η Βασίλισσα

Έζησε: Στη Γεωργία τον δέκατο έβδομο αιώνα μ.Χ.¹³⁰.

Μαρτύρησε: Στη φυλακή για την πίστη της το 1624μ.Χ..

Ποιμαντική προσφορά¹³¹: Μετά το θάνατο του συζύγου της βασίλεα της Καχέτης Δαβίδ, έφερε την ειρήνη και την τάξη στις σχέσεις της Εκκλησίας και της πολιτείας, έκτισε ναούς και νοσοκομεία και φρόντιζε για τις χήρες, τα ορφανά και τους φτωχούς.

Ποιμαντική α) της χηρείας, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, γ) της αυτοθυσίας.

ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Αγία Πλακίλλα η Βασίλισσα

¹²⁹ Βλ. ΕΑΕ, σ.158

¹³⁰ Αυτόθι, σ.161

¹³¹ Πρβλ. Επίμετρο, σ.85

«Φθαρτόν λιπούσα στέμμα γής η Πλακίλλα,
Εν ουρανοίς άφθαρτον εύρηκε στέφος».

Έζησε: Στην Κωνσταντινούπολη στα χρόνια του αυτοκράτορα Θεοδοσίου του Μεγάλου (379-395μ.Χ.).

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά¹³²: Σύζυγος του ευσεβέστατου Θεοδοσίου του Μεγάλου. Παρά τη μεγάλη δόξα του αξιώματός της επισκεπτόταν ασθενείς και αναπήρους και μάλιστα τους φρόντιζε η ίδια¹³³. Συνήθιζε να νουθετεί το σύζυγό της και να του υποδεικνύει να δείχνει την ευγνωμοσύνη που όφειλε στο Θεό. Έζησε ασκητική ζωή γεμάτη εγκράτεια και προσευχή.

Ποιμαντική α) του γάμου, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία, γ) της διαβίου ασκήσεως, δ) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου, ε) των σχέσεων των δύο φύλων- σεβασμός στην ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου.

ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Άγιος Φιλόθεος ο Θαυματουργός

«Ζήσας ο Φιλόθεος ως Θεώ φίλος.
Ζωήν άληκτον εύρε σύνΘεώ φίλοις».

Έζησε: Σε κάποιο χωριό, που ονομαζόταν Μύρμηξ στο θέμα του Οψικίου¹³⁴ στη Μικρά Ασία τον δέκατο αιώνα μ.Χ.¹³⁵.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη.

Ποιμαντική προσφορά¹³⁶: Αφού παντρεύτηκε χειροτονήθηκε ιερέας. Υπήρξε πρότυπο ιερέως. Αφοσιώθηκε στους πιστούς, όπως στην οικογένειά του, σε νηστείες, προσευχές και αγρυπνίες. Φρόντιζε όσους είχαν ανάγκη και έλαβε το θείο χάρισμα να τελεί θαύματα.

Ποιμαντική α) της ιεροσύνης στο γάμο, β) της διαβίου ασκήσεως, γ) του θαυματουργικού χαρίσματος.

ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Αγία Ευφημία η Μεγαλομάρτυς

«Υπέρ Θεού κτανθείσαν άρκτου ταίς μύλαις,
Ευφημίαις σε χρή στέφειν Ευφημία.
Τή εκκαιδεκάτη Ευφημίαν έκτανεν άρκτος».

¹³² Πρβλ. Επίμετρο, σ.74 ,79 και 85

¹³³ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α΄, σ.42

¹³⁴ Αυτόθι, σ.45

¹³⁵ Πρβλ. ΕΑΕ, σ.162

¹³⁶ Πρβλ. Επίμετρο, σ.82

Έζησε: Στη Χαλκηδόνα στους χρόνους του αυτοκράτορα Διοκλητιανού (288μ.Χ.)¹³⁷.

Μαρτύρησε: Ξεψύχησε ύστερα από φριχτά βασανιστήρια από τον ανθύπατο της Ασίας Πρίσκο για την πίστη της στον Χριστό στη Χαλκηδόνα το 303μ.Χ.¹³⁸.

Ποιμαντική προσφορά: Έδειξε γενναιότητα, δύναμη και μεγάλη υπομονή στα μαρτύριά της όμοια μ' αυτή που θα μπορούσε να δείξει ένας άνδρας.

Ποιμαντική α) της αυτοθυσίας, β) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

Αγία Μελιτηνή

«Μελιτηνή, τμηθείσα τήν κάραν ξίφει,
Αίμα προσήγεν ως γλυκύ Χριστώ μέλι».

Έζησε: Στην Μαρκιανούπολη της Θράκης στους χρόνους του βασιλέα Αντωνίνου (138-161μ.Χ.) και του ηγεμόνα Αντιόχου (160μ.Χ.)¹³⁹.

Μαρτύρησε: Αποκεφαλισμός.

Ποιμαντική προσφορά: Υπέμεινε πολλά βασανιστήρια για να αρνηθεί τον Χριστιανισμό. Όμως όχι μόνο αρνήθηκε, αλλά οδήγησε και πολλούς εθνικούς στη σωτηρία, όπως και την ίδια τη σύζυγο του ηγεμόνα Αντιόχου.

Ποιμαντική α) της αυτοθυσίας, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- κήρυγμα.

ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Αγίες Πίστη, Ελπίδα και Αγάπη και η μητέρα τους Αγία Σοφία

«Τή πρός σέ πίστει Πίστις, Ελπίς, Αγάπη,
Αι τρεις, Τριάς, κλίνουσιν αυχένας ξίφει.
Εβδομάτη δεκάτη Αγάπην τάμον, Ελπίδα, Πίστιν».

Έζησαν: Στην Ιταλία στα χρόνια της βασιλείας του Αδριανού (222μ.Χ.)¹⁴⁰.

Μαρτύρησαν: Στη Ρώμη. Οι τρεις αγίες κόρες με αποκεφαλισμό, ενώ η αγία Σοφία εκοιμήθη εν ειρήνη, αφού προσευχήθηκε.

Ποιμαντική προσφορά¹⁴¹: Η αγία Σοφία υπήρξε χήρα¹⁴² για πολλά χρόνια και αφοσιώθηκε στην ανατροφή των τριών ανήλικων παρθένων θυγατέρων της με τέτοιο τρόπο ώστε τα ονόματά τους να δηλώνουν τις αρετές τους. Η ανδρεία που έδειξαν μπροστά στο βασιλιά

¹³⁷ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.47

¹³⁸ Πρβλ. ΘΗΕ, τόμος ε', στ.1111

¹³⁹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.48, πρβλ. ΘΗΕ, τόμος η', στ.976

¹⁴⁰ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.48

¹⁴¹ Πρβλ. Επίμετρο, σ.81

¹⁴² Πρβλ. ΕΑΕ, σ.162

Αδριανό εκπλήσσει τους πάντες. Η μητέρα τους τις ενθάρρυνε στο μαρτύριο και ένωσε ιδιαίτερη χαρά γι' αυτές.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της διαπαιδαγώγησης, γ) της χηρείας, δ) της αυτοθυσίας.

Αγία Θεοδότη

«Τήν Θεοδότην πρὸς ξίφος τεθηγμένον,
Ποιεῖ πρόθυμον ἡ Θεόδοτος χάρις».

Ἐζησε: Στον Πόντο στα χρόνια της ηγεμονίας του Σιμπλικίου και της βασιλείας του Σεβήρου Αλεξάνδρου στη Ρώμη (222μ.Χ.)¹⁴³.

Μαρτύρησε: Στην περίοδο του διωγμού του Δεκίου τη συνέλαβε ο ηγεμόνας Σιμπλίκιος και την αποκεφάλισε μετά από πολλά βασανιστήρια στη Νίκαια της Βιθυνίας.

Ποιμαντική προσφορά: Ο βίος της ήταν πάντα έντιμος και ασκητικός¹⁴⁴. Ἐδειξε εξαιρετικό ηρωισμό και σοφία μπροστά στην επιμονή του Σιμπλικίου να την κάνει να απαρνηθεί την πίστη της.

Ποιμαντική α) της αυτοθυσίας, β) της ισοτιμίας των δύο φύλων, γ) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου.

Αγία Λουκία

«Ειρηνικῶς σὴ Χριστέ δούλη Λουκία,
Ειρηνικόν μετήλθεν ὄντως εἰς τόπον.
Θάρσους ὁ Μάρτυς Γεμινιανός γέμων,
Τιμὴν υπέστη καρτερῶς τὴν ἐκ ξίφους».

Ἐζησε: Στη Ρώμη μεταξύ του τρίτου και του τέταρτου αιώνα μ.Χ.¹⁴⁵.

Μαρτύρησε: Επί του αυτοκράτορα Διοκλητιανού¹⁴⁶ σε ηλικία εβδομήντα πέντε ετών αφού ο υιός της Ευτρόπιος φανέρωσε ότι ήταν χριστιανή.

Ποιμαντική προσφορά: Υπέμεινε την χηρεία της για τριάντα έξι ολόκληρα χρόνια. Η ανδρεία της στάθηκε η αιτία να πιστέψει και να βαπτιστεί ένας νέος, ο Γεμινιανός, ο οποίος έγινε θετός υιός της και αργότερα αποκεφαλίστηκε για την πίστη του. Αυτή η προσφορά του θετού υιού της, της έδωσε ξεχωριστή χαρά και αντικατέστησε την πικρία, που της είχε δώσει ο φυσικός της υιός.

---

¹⁴³ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.50

¹⁴⁴ Βλ. ΘΗΕ, τόμος στ', στ.177

¹⁴⁵ Βλ. ΕΑΕ, σ.163

¹⁴⁶ Πρβλ. ΘΗΕ, τόμος η', στ.393

Ποιμαντική α) της χηρείας, β) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, γ) της υιοθεσίας, δ) της αυτοθυσίας.

ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Αγία Αριάδνη

«Σώζει ραγείσα τήν Αριάδνην πέτρα.
Χριστός γάρ αὐτήν ἔσκεπε ζωῆς πέτρα».

Ἐζησε: Στην πόλη των Προμισέων, που βρισκόταν στο θέμα της Φρυγίας της Σαλουταρίας, στα χρόνια της βασιλείας του Αδριανού και του Αντωνίνου από το έτος 117μ.Χ. έως το έτος 139μ.Χ.¹⁴⁷.

Μαρτύρησε: Χάθηκε μέσα σε έναν βράχο, καθώς την καταδίωκε ο άρχοντας Τερτύλλος.

Ποιμαντική προσφορά: Ήταν δούλη κάποιου πλούσιου εθνικού Τερτύλλου. Αρνήθηκε να εορτάσει μαζί του στο ναό των ειδώλων τα γενέθλια του τέκνου του μένοντας σταθερή στην πίστη του Χριστού.

Ποιμαντική α) της αυτοθυσίας.

ΕΙΚΟΣΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Άγιοι Ευστάθιος και Θεοπίστη και τα τέκνα αυτών Αγάπιος και Θεόπιστος

«Ευστάθιον ὕβους παγγενή χαλκούς φλέγει,
Καί παγγενή σύ τού Θεοῦ σώζεις Λόγε.
Εικάδι Ευστάθιος γενεή άμα βοῖ καύθη».

Ἐζησαν: Στη Ρώμη στα χρόνια της βασιλείας του Τραϊανού (100μ.Χ.)¹⁴⁸.

Μαρτύρησαν: Ὑστερα από βασανιστήρια από τον βασιλιά Αδριανό (117μ.Χ.).

Ποιμαντική προσφορά¹⁴⁹: Ο άγιος Ευστάθιος ήταν εθνικός, πλούσιος στρατηλάτης και ενάρετος άνθρωπος. Μετά από θεοσημεία μεταστράφηκε στον Χριστιανισμό και βαπτίστηκε μαζί με τη σύζυγό του, την πρώην ονομαζόμενη Τατιανή¹⁵⁰, και τα παιδιά του. Ἐπειτα τον βρήκαν πολλές δοκιμασίες καθώς έχασε το αξίωμά του, τα πλούτη του και κινδύνεψε να συμβεί το ίδιο και για την οικογένειά του. Ωστόσο δεν έχασε ποτέ την πίστη του στο Θεό.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων και σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, β) της μεταστροφής στον Χριστιανισμό, γ) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου, δ) της αυτοθυσίας.

¹⁴⁷ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.52

¹⁴⁸ Αυτόθι, σ.54

¹⁴⁹ Πρβλ. Επίμετρο, σ.81

¹⁵⁰ Πρβλ. ΘΗΕ, τόμος στ', σ.277

Οσία Δωροθέα του Κασίν

Έζησε: Στη Ρωσία τον δέκατο έβδομο αιώνα μ.Χ.

Εκοιμήθη: Εν ειρήνη το έτος 1629μ.Χ.¹⁵¹.

Ποιμαντική προσφορά: Σύζυγος του Θεόδωρου Λαντιγκίν, μητέρα ενός υιού, του Μιχαήλ. Μετά τον ξαφνικό θάνατο του συζύγου της σε μια μάχη έγινε μοναχή αφού πρώτα πρόσφερε την περιουσία της στη μονή και τους φτωχούς. Αφοσιώθηκε στην προσευχή και την ασκητική ζωή και έκανε πολλά θαύματα.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ συζύγων, β) του γάμου, γ) της χηρείας, δ) της μοναχικής ασκητικής ζωής, ε) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία.

Αγία Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος Θέκλα

«Αυτός σε σώζει Θέκλα ρήξας τήν πέτραν,
Ού τώ πάθει πρίν ερράγησαν αι πέτραι.
Πέτρη αμφί τετάρτην εικάδα δέξατο Θέκλην».

Έζησε: Στο Ικόνιο, στη Σελεύκεια και τα Μύρα της Μικράς Ασίας, τον πρώτο αιώνα μ.Χ.¹⁵².

Μαρτύρησε: Επειδή φθονήθηκε από τους ιατρούς της Σελεύκειας για τις θεραπευτικές ιδιότητές της, έστειλαν νέους ασεβείς για να την ατιμάσουν. Πριν συμβεί οτιδήποτε η αγία, που ήταν ήδη ενενήντα ετών με τη βοήθεια της θείας χάριτος εχάθη μέσα σε ένα βράχο, που άνοιξε για να την προστατέψει ¹⁵³.

Ποιμαντική προσφορά¹⁵⁴: Προσελκύσθηκε από τη διδασκαλία του αποστόλου Παύλου περί παρθενίας, διέλυσε τον ήδη υφιστάμενο αρραβώνα της με κάποιον Θάμυριν και έγινε ακόλουθος και βοηθός στο έργο του. Υπέστη σειρά διώξεων. Μάλιστα ο πρώτος άρχοντας της Αντιόχειας Αλέξανδρος προσπάθησε ανεπιτυχώς με βίαιους και ανήθικους τρόπους να την κάνει σύζυγό του. Οδήγησε πολλές γυναίκες ευγενείς και αρχόντισσες σε όμοιο ζήλο και άσκηση.

Ποιμαντική α) της επιλογής της παρθενίας από το γάμο, β) της δια βίου ασκήσεως, γ) του υποδειγματικού κατά Χριστόν ευσεβούς βίου, δ) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- κήρυγμα, ε) του θαυματουργικού χαρίσματος.

¹⁵¹ Βλ. ΕΑΕ, σ.167

¹⁵² Πρβλ. ΘΗΕ, τόμος στ', σ.1316

¹⁵³ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.63-64

¹⁵⁴ Πρβλ. Επίμετρο, σ.85

Οσία Ευφροσύνη και ο πατήρ αυτής Όσιος Παφνούτιος

«Τό θήλυ κρύπτεις ανδρικός Ευφροσύνη,
Καί κρυπτά τόν βλέποντα Δεσπότην βλέπεις.
Εικάδα Ευφροσύνη κατά πέμπτην πότμον υπέστη.
...Εις τόν Όσιον Παφνούτιον, τόν πατέρα αυτής.
Μύσας ο Παφνούτιος εν τώ σαρκίω,
Τό πνεύματι ζή, καί θεωρεί φώς μέγα».

Έζησαν: Στην Αλεξάνδρεια¹⁵⁵ στα χρόνια της βασιλείας του Θεοδοσίου του Μικρού (410μ.Χ.)¹⁵⁶.

Εκοιμήθησαν: Εν ειρήνη. Η οσία Ευφροσύνη το 470μ.Χ.¹⁵⁷.

Ποιμαντική προσφορά¹⁵⁸: Η οσία αρνήθηκε το γάμο και προτίμησε το μοναχισμό στα δεκαοκτώ της χρόνια. Για να μην την ανακαλύψουν, μεταμφιέστηκε σε άνδρα, πήρε το όνομα Σμάραγδος και μόνασε σε ανδρικό μοναστήρι. Μετά από τριάντα οκτώ έτη αποκάλυψε την ταυτότητά της στον πατέρα της, που δεν έπαψε να την αναζητεί. Ο όσιος Παφνούτιος θαύμασε τη γενναιότητα και την αντοχή της και συνέχισε το ασκητικό της έργο μετά την κοίμησή της. Μάλιστα πρόσφερε την περιουσία του σε πτωχούς, σχολεία, εκκλησίες και μοναστήρια.

Ποιμαντική α) της μεταμφίεσης γυναικός σε άνδρα μοναχό, β) της επιλογής της παρθενίας από το γάμο, γ) της οικογενείας- σχέσεις γονέων και παιδιών, δ) της μοναχικής ασκητικής ζωής, ε) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- φιλανθρωπία.

Αγία Επίχαρις

«Εύτολμος Επίχαρις ήν πρός τό ξίφος,
Συλλήπτορα πλουτούσα τήν θεϊαν χάριν».

Έζησε: Στη Ρώμη στα χρόνια της βασιλείας του Διοκλητιανού (298μ.Χ.)¹⁵⁹.

Μαρτύρησε: Αποκεφαλισμός.

Ποιμαντική προσφορά: Ομολόγησε με τόλμη την πίστη της στον Χριστό και υπέμεινε τα βασανιστήρια, που της υπέβαλε ο έπαρχος Καισάριος. Πριν κοιμηθεί αξιώθηκε να λάβει το θαυματουργικό χάρισμα.

Ποιμαντική α) της αυτοθυσίας, β) του θαυματουργικού χαρίσματος.

¹⁵⁵ Βλ. ΕΑΕ, σ.168

¹⁵⁶ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.65

¹⁵⁷ Βλ. ΘΗΕ, τόμος ε', στ.1115-1116

¹⁵⁸ Πρβλ. Επίμετρο, σ.77

¹⁵⁹ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.78

Αγία μάρτυς Γουδελία

«Σοί τήν κεφαλὴν τή κεφαλὴ τῶν ὄλων,
Χριστέ, προσήξεν εκ ξίφους Γουδελία».

Εζήσε: Στην Περσία στα χρόνια του βασιλιά Σαβωρίου (330μ.Χ.)¹⁶⁰.

Μαρτύρησε: Μετά από σκληρά βασανιστήρια καθελώθηκε σε ξύλο¹⁶¹

Ποιμαντική προσφορά¹⁶²: Κατάφερε να φέρει στο δρόμο της σωτηρίας πολλούς απίστευτους Πέρσες, γι' αυτό την τιμώρησε ο βασιλιάς και την φυλάκισε για πολλά έτη σε αντίξοες συνθήκες.

Ποιμαντική α) της αυτοθυσίας, β) της συμμετοχής στο ποιμαντικό έργο- κήρυγμα.

Άγιοι Γοβδελαάς και Κασδόα

«Αθλούσιν άμφω Κασδόος καί Κασδόα,
Ο μέν σπαθισθείς, η δε θλασθείσα ξύλω.
Τή αυτή ημέρα, Μνήμη τών Αγίων Μαρτύρων Δάδα, Γοβδελαά, υιού Σαβωρίου βασιλέως Περσών.
Ξίφει μεληδόν σώμα πάν τετμημένος,
Τό πνεύμα σώζεις, Μάρτυς Υψίστου Δάδα.
Ο Γοβδελαάς πείρεται τοίς καλάμοις,
Τόν καλάμω τυφθέντα Χριστόν μου σέβων».

Εζήσαν: Στην Περσία στα χρόνια του πατρός τους βασιλιά Σαβωρίου (330μ.Χ.)¹⁶³.

Μαρτύρησαν: Με διαταγή του ασεβούς και αιμοχαρούς πατρός τους μετά από απάνθρωπα βασανιστήρια ο άγιος Γοβδελαάς κατακεντήθηκε σε όλο του το σώμα και παρέδωσε το πνεύμα του στον Θεό, ενώ η αγία Κασδόα εκοιμήθη μετά από ανελέητους ραβδισμούς. Μαζί της μαρτύρησε και κάποιος συγγενής τους Κασδόος.

Ποιμαντική προσφορά: Ήταν αδέρφια. Ο άγιος Γοβδελαάς μεταστράφηκε στον Χριστιανισμό δια του συγγενούς του Δάδα, τον οποίο εστάλη από τον πατέρα του να καταδιώξει¹⁶⁴, ενώ η αγία Κασδόα από τον ίδιο τον αδερφό της, που τον επισκεπτόταν όσο ήταν στη φυλακή και τον παρηγορούσε.

Ποιμαντική α) της οικογενείας- σχέσεις μεταξύ αδερφών, β) της αυτοθυσίας, γ) της μεταστροφής στον Χριστιανισμό.

¹⁶⁰ Αυτόθι, σ.83

¹⁶¹ Βλ. ΘΗΕ, τόμος δ', στ.603

¹⁶² Πρβλ. Επίμετρο, σ.86

¹⁶³ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.83

¹⁶⁴ Βλ. ΘΗΕ, τόμος δ', στ.602

Αγίες Ριψιμία και Γαϊανή

«Λήγει σπαθισμοίς ουδαμώς Ριψιμία,
Άπειρα τούτοις ανταριθμούσα στέφη.
Γιανήν έστεψεν άσκησις πάλαι.
Καί νύν άθλησις η διά ξίφους στέφει.
Τιμά Τριάς, δεκάς σε τριπλή Μαρτύρων,
Σύν ταίς δυσί θνήσκουσα σού χάριν ξίφει».

Έζησαν: Στην πόλη Αραράτ της Αρμενίας στα χρόνια του αυτοκράτορα Διοκλητιανού (292μ.Χ.)¹⁶⁵.

Μαρτύρησαν: Υποβλήθηκαν σε αποτρόπαια βασανιστήρια από τον βασιλέα της Αρμενίας Τηριδάτη.

Ποιμαντική προσφορά¹⁶⁶: Ήταν παρθένες και μοναχές. Ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός μαγεύτηκε με την ομορφιά της αγίας Ριψιμίας και ζήτησε να την νυμφευθεί, αλλά εκείνη αρνήθηκε σθεναρά και έφυγε κρυφά με την καθηγουμένη αγία Γαϊανή και άλλες παρθένες για την πόλη Αραράτ. Εκεί η αγία συνάντησε την ίδια αντιμετώπιση από τον βασιλιά Τηριδάτη. Η άρνηση στις κολακειές του μεγάλωσε την οργή του και επέσπευσε το φρικτό μαρτύριο των παρθένων, που ξεπερνά τον ανθρώπινο νου.

Ποιμαντική α) της παρθενίας, β) της επιλογής της παρθενίας από το γάμο, γ) της αυτοθυσίας, δ) της ισοτιμίας των δύο φύλων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΙΝΑΚΕΣ

---

¹⁶⁵ Βλ. Συναξαριστής, τόμος α', σ.88

¹⁶⁶ Πρβλ. Επίμετρο, σ.78

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

	Σελ.
Α	
Αγάπιος, Θεόγνητος, Πιστός και Βάσσα άγιοι (21 Αυγούστου).....	33
Αγάπιος, Θεόπιστος, Ευστάθιος και Θεοπίστη άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Αγάπη, Ελπίδα, Πίστη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44
Αγγελής άγιος ο Νεομάρτυς (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Αγνή αγία (5 Ιουλίου).....	15
Αδριανός και Ναταλία άγιοι (26 Αυγούστου).....	34
Ακύλας άγιος Απόστολος (14 Ιουλίου).....	19
Ανθούσα αγία (22 Αυγούστου).....	33
Ανθούσα οσία (27 Ιουλίου).....	27

Άννα και Ιωακείμ άγιοι (9 Σεπτεμβρίου).....	40
Άννη οσία (23 Ιουλίου).....	24
Αριάδνη αγία (18 Σεπτεμβρίου).....	46

B

Βασίλισσα αγία (3 Σεπτεμβρίου).....	38
Βάσσα, Αγάπιος, Θεόγνητος και Πιστός άγιοι (21 Αυγούστου).....	33
Βερονίκη αγία (12 Ιουλίου).....	17
Βλαδίμηρος άγιος ο Βασιλεύς (15 Ιουλίου).....	20

Γ

Γαϊανή και Ριψιμία αγίες (30 Σεπτεμβρίου).....	50
Γοβδελαάς και Κασδόα άγιοι (29 Σεπτεμβρίου).....	49
Γολινδούχ ή Μαρία αγία μάρτυς (13 Ιουλίου).....	18
Γουδελία αγία μάρτυς (29 Σεπτεμβρίου).....	49

Δ

Δαλμάτος όσιος πατήρ (3 Αυγούστου).....	29
Δημήτριος και Ευανθία άγιοι (11 Σεπτεμβρίου).....	42
Δωροθέα του Κασίν όσια (24 Σεπτεμβρίου).....	47
Δωρόθεος και Ευσεβία άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου).....	16

E

Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31
Ελισάβετ και Ζαχαρίας άγιοι (5 Σεπτεμβρίου).....	39
Ελπίδα, Αγάπη, Πίστη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44
Επίχαρις αγία (27 Σεπτεμβρίου).....	49
Ερμιόνη αγία (4 Σεπτεμβρίου).....	38
Ερμογένης, Εύοδος και Καλλίστη άγιοι (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Ευανθία και Δημήτριος άγιοι (11 Σεπτεμβρίου).....	42
Ευδοκία οσία (4 Αυγούστου).....	30
Ευδόξιος άγιος (6 Σεπτεμβρίου).....	40
Εύοδος, Ερμογένης και Καλλίστη άγιοι (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Ευπραξία οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ευσεβία, Δωρόθεος άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου).....	16

Ευστάθιος, Θεοπίστη, Αγάπιος και Θεόπιστος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Ευφημία αγία η Μεγαλομάρτυς (16 Σεπτεμβρίου).....	44
Ευφροσύνη και Παφνούτιος όσιοι (25 Σεπτεμβρίου).....	48

Ζ

Ζαχαρίας και Ελισάβετ άγιοι (5 Σεπτεμβρίου).....	39
--	----

Η

Θ

Θέη, Ουαλεντίνη και Παύλος άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου).....	21
Θέκλα αγία η Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος (24 Σεπτεμβρίου).....	47
Θεόγνητος, Αγάπιος, Πιστός και Βάσσα άγιοι (21 Αυγούστου).....	33
Θεοδοσία η Οσιομάρτυς (18 Ιουλίου).....	22
Θεοδοσία και Προκόπιος άγιοι (8 Ιουλίου).....	16
Θεοδόσιος άγιος ο Νέος ο Βασιλεύς (29 Ιουλίου).....	28
Θεοδότη αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Θεόδοτος, Ρουφίνα και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου).....	37
Θεοδώρα οσία (11 Σεπτεμβρίου).....	41
Θεοδώρα οσία η εξ Αιγίνης (29 Αυγούστου).....	35
Θεοκλητώ οσία η Θαυματουργός (3 Αυγούστου).....	30
Θεοπίστη, Ευστάθιος, Θεόπιστος και Αγάπιος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Θεόπιστος, Αγάπιος, Ευστάθιος και Θεοπίστη άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46

Ι

Ιουλιανή και Παύλος άγιοι (17 Αυγούστου).....	32
Ιουλίττα αγία μάρτυς (30 Ιουλίου).....	28
Ιουλίττα και Κήρυκος άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου).....	20
Ιωακείμ και Άννα άγιοι (9 Σεπτεμβρίου).....	40
Ιωάννης όσιος (21 Ιουλίου).....	23

Κ

Καλλίστη, Εύδοος και Ερμογένης άγιοι (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Κασδόα και Γοβδελαάς άγιοι (29 Σεπτεμβρίου).....	49

Κατεβάν αγία η Βασίλισσα (13 Σεπτεμβρίου).....	42
Κήρυκος και Ιουλίττα άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου).....	20
Κυπρίλλα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς και Δωρόθεος και Ευσεβία άγιοι (7 Ιουλίου).....	16

Λ

Λουκία αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Λουκία αγία η Παρθένος και Ρήξος ο Βικάριος άγιος (6 Ιουλίου).....	15

Μ

Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Μάμας, Θεόδοτος και Ρουφίνα άγιοι (2 Σεπτεμβρίου).....	37
Μάρθα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Μαρία ή Γολινδούχ αγία μάρτυς (13 Ιουλίου).....	18
Μαρία αγία η Μαγδαληνή (22 Ιουλίου).....	23
Μαρίνα αγία η Μεγαλομάρτυς (17 Ιουλίου).....	21
Μάρκος και Μωκιανός άγιοι (3 Ιουλίου).....	14
Μελιτηνή αγία (16 Σεπτεμβρίου).....	44
Μηνοδώρα, Μητροδώρα και Νυμφοδώρα αγίες (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Μητροδώρα, Μηνοδώρα και Νυμφοδώρα αγίες (10 Σεπτεμβρίου)	41
Μύρων άγιος ο Θαυματουργός (8 Αυγούστου).....	31
Μωκιανός και Μάρκος άγιοι (3 Ιουλίου).....	14

Ν

Ναταλία και Αδριανός άγιοι (26 Αυγούστου).....	34
Νυμφοδώρα, Μηνοδώρα και Μητροδώρα αγίες (10 Σεπτεμβρίου).....	41

Ξ

Ο

Όλγα αγία η Βασίλισσα (11 Ιουλίου).....	17
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ονήσιμος όσιος πατήρ ο Θαυματουργός (14 Ιουλίου).....	19
Ουαλεντίνη, Θέη και Παύλος άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου).....	21

Π

Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....	26
Παύλος και Ιουλιανή άγιοι (17 Αυγούστου).....	32
Παύλος, Θέη και Ουαλεντίνη άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου).....	21
Παφνούτιος και Ευφροσύνη όσιοι (25 Σεπτεμβρίου).....	48
Πίστη, Αγάπη, Ελπίδα και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44
Πιστός, Αγάπιος, Θεόγνητος και Βάσσα άγιοι (21 Αυγούστου).....	33
Πλακίλλα αγία η Βασίλισσα (14 Σεπτεμβρίου).....	43
Ποιμήν όσιος πατήρ (27 Αυγούστου).....	34
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Προκόπιος και Θεοδοσία άγιοι (8 Ιουλίου).....	16

Ρ

Ρήξος ο Βικάριος άγιος και Λουκία η Παρθένος αγία (6 Ιουλίου).....	15
Ριψιμία και Γαϊανή αγίες (30 Σεπτεμβρίου).....	50
Ρουφίνα, Θεόδοτος και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου).....	37

Σ

Σαλώμη αγία η Μυροφόρος (3 Αυγούστου).....	29
Σάρρα οσία (13 Ιουλίου).....	18
Σουσάνικ αγία η Βασίλισσα (28 Αυγούστου).....	35
Σοφία, Αγάπη, Ελπίδα και Πίστη αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44
Σωφρόνιος όσιος (18 Αυγούστου).....	32

Τ

Υ

Φ

Φιλόθεος άγιος ο Θαυματουργός (15 Σεπτεμβρίου).....	43
---	----

Χ

Χριστίνη αγία η Μεγαλομάρτυς (24 Ιουλίου).....	24
--	----

Ψ

Ω

Ωραιοζήλη αγία μάρτυς (26 Ιουλίου).....	27
---	----

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

	Σελ.
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΘΥΣΙΑΣ	
Μάρκος και Μωκιανός άγιοι (3 Ιουλίου).....	14
Κυπρίλλα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Αγνή αγία (5 Ιουλίου).....	15
Λουκία αγία η Παρθένος και Ρήξος ο Βικάριος άγιος (6 Ιουλίου).....	15
Δωρόθεος και Ευσεβία άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου).....	16
Κήρυκος και Ιουλίττα άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου).....	20
Μαρίνα αγία η Μεγαλομάρτυς (17 Ιουλίου).....	21
Πάυλος, Ουαλεντίνη και Θέη άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου).....	21
Θεοδοσία η Οσιομάρτυς (18 Ιουλίου).....	22

Χριστίνη αγία η Μεγαλομάρτυς (24 Ιουλίου).....	24
Ωραιοζήλη αγία μάρτυς (26 Ιουλίου).....	27
Ιουλίττα αγία μάρτυς (30 Ιουλίου).....	28
Ευδοκία οσία (4 Αυγούστου).....	30
Παύλος και Ιουλιανή άγιοι (17 Αυγούστου).....	32
Βάσσα, Θεόγνητος, Αγάπιος και Πιστός άγιοι (21 Αυγούστου).....	33
Αδριανός και Ναταλία άγιοι (26 Αυγούστου).....	34
Σουσάνικ αγία η Βασίλισσα (28 Αυγούστου).....	35
Εύοδος, Καλλίστη και Ερμογένης άγιοι (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Αγγελής άγιος ο Νεομάρτυς (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Θεόδοτος, Ρουφίνα και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου).....	37
Ευδόξιος άγιος (6 Σεπτεμβρίου).....	40
Μηνοδώρα, Μητροδώρα και Νυμφοδώρα αγίες (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Κατεβάν αγία η Βασίλισσα (13 Σεπτεμβρίου).....	42
Ευφημία αγία (16 Σεπτεμβρίου).....	44
Μελιτηνή αγία (16 Σεπτεμβρίου).....	44
Πίστη, Ελπίδα, Αγάπη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44
Θεοδότη αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Λουκία αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Αριάδνη αγία (18 Σεπτεμβρίου).....	46
Ευστάθιος, Θεοπίστη, Αγάπιος και Θεόπιστος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Επίχαρις αγία (27 Σεπτεμβρίου).....	49
Γουδελία αγία μάρτυς (29 Σεπτεμβρίου).....	49
Γοβδελαάς και Κασδόα άγιοι (29 Σεπτεμβρίου).....	49
Ρινημία και Γαϊανή αγίες (30 Σεπτεμβρίου).....	50

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Ι. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΖΥΓΩΝ

Μάρκος και Μωκιανός άγιοι (3 Ιουλίου).....	14
Δωρόθεος και Ευσεβία άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου).....	16
Θεοδόσιος άγιος ο Νέος ο Βασιλεύς (29 Ιουλίου).....	28
Δαλμάτος όσιος πατήρ (3 Αυγούστου).....	29
Θεοκλητώ οσία η Θαυματουργός (3 Αυγούστου).....	30
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31

Θεοδώρα οσία η εξ Αιγίνης (29 Αυγούστου).....	35
Αγγελής άγιος ο Νεομάρτυς (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Θεόδοτος, Ρουφίνα και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου).....	38
Ζαχαρίας και Ελισάβετ άγιοι (5 Σεπτεμβρίου).....	39
Ιωακείμ και Άννα άγιοι (9 Σεπτεμβρίου).....	40
Δημήτριος και Ευανθία άγιοι (11 Σεπτεμβρίου).....	42
Ευστάθιος, Θεοπίστη, Αγάπιος και Θεόπιστος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Δωροθέα οσία του Κασίν (24 Σεπτεμβρίου).....	47

II. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ

Μάρθα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Δωρόθεος και Ευσεβία άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου).....	16
Προκόπιος και Θεοδοσία άγιοι (8 Ιουλίου).....	16
Όλγα αγία η Βασίλισσα (11 Ιουλίου).....	17
Ονήσιμος όσιος πατήρ ο Θαυματουργός (14 Ιουλίου).....	19
Κήρυκος και Ιουλίττα άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου).....	20
Βλαδίμηρος άγιος ο Βασιλεύς (15 Ιουλίου).....	20
Θεοδοσία η Οσιομάρτυς (18 Ιουλίου).....	22
Άννη οσία (23 Ιουλίου).....	24
Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....	26
Σαλώμη αγία η Μυροφόρος (3 Αυγούστου).....	29
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31
Βάσσα, Θεόγνητος, Αγάπιος και Πιστός άγιοι (21 Αυγούστου).....	33
Ποιμήν όσιος πατήρ (27 Αυγούστου).....	34
Πίστη, Ελπίδα, Αγάπη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44
Λουκία αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Ευστάθιος, Θεοπίστη, Αγάπιος και Θεόπιστος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Ευφροσύνη και Παφνούτιος όσιοι (25 Σεπτεμβρίου).....	48

III. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΔΕΡΦΩΝ

Παύλος, Ουαλεντίνη και Θέη άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου).....	21
Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Παύλος και Ιουλιανή άγιοι (17 Αυγούστου).....	32
Εύδοος, Καλλίστη και Ερμογένης άγιοι (1 Σεπτεμβρίου).....	37

Μηνοδόρα, Μητροδόρα και Νυμφοδόρα αγίες (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Γοβδελαάς και Κασδόα άγιοι (29 Σεπτεμβρίου).....	49

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Δωρόθεος και Ευσεβία άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου).....	16
Ακύλας άγιος Απόστολος (14 Ιουλίου).....	19
Ιωάννης όσιος (21 Ιουλίου).....	23
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Θεοδόσιος άγιος ο Νέος ο Βασιλεύς (29 Ιουλίου).....	28
Σαλώμη αγία η Μυροφόρος (3 Αυγούστου).....	29
Θεοκλητώ οσία η Θαυματουργός (3 Αυγούστου).....	30
Μύρων άγιος ο Θαυματουργός (8 Αυγούστου).....	31
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31
Αδριανός και Ναταλία άγιοι (26 Αυγούστου).....	34
Σουσάνικ αγία η Βασίλισσα (28 Αυγούστου).....	35
Θεοδόρα οσία η εξ Αιγίνης (29 Αυγούστου).....	35
Αγγελής άγιος ο Νεομάρτυς (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Θεόδοτος, Ρουφίνα και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου).....	37
Ζαχαρίας και Ελισάβετ άγιοι (5 Σεπτεμβρίου).....	39
Ευδόξιος άγιος (6 Σεπτεμβρίου).....	40
Ιωακείμ και Άννα άγιοι (9 Σεπτεμβρίου).....	40
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Δημήτριος και Ευανθία άγιοι (11 Σεπτεμβρίου).....	42
Πλακίλλα αγία η Βασίλισσα (14 Σεπτεμβρίου).....	43
Δωροθέα οσία του Κασίν (24 Σεπτεμβρίου).....	47

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΕΚΝΟΓΟΝΙΑΣ

[ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΕΙΡΟΤΗΤΑΣ]

Δωρόθεος, Ευσεβία άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου).....	16
Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....	26
Ζαχαρίας και Ελισάβετ άγιοι (5 Σεπτεμβρίου).....	39
Ιωακείμ και Άννα άγιοι (9 Σεπτεμβρίου).....	40

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΣΤΟ ΓΑΜΟ

Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΑΜΟ

Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Σωφρόνιος όσιος (18 Αυγούστου).....	32
Θέκλα αγία η Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος (24 Σεπτεμβρίου).....	47
Ευφροσύνη οσία (25 Σεπτεμβρίου).....	48
Ριψιμία και Γαϊανή αγίες (30 Σεπτεμβρίου).....	50

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

Αγνή αγία (5 Ιουλίου).....	15
Άνη οσία (23 Ιουλίου).....	24
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ανθούσα οσία (27 Ιουλίου).....	27
Μηνοδώρα, Μητροδώρα και Νυμφοδώρα αγίες (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Ριψιμία και Γαϊανή αγίες (30 Σεπτεμβρίου).....	50

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΧΗΡΕΙΑΣ

Κυπρίλλα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Θεοδώρα οσία η εξ Αιγίνης (29 Αυγούστου).....	35
Κατεβάν αγία η Βασίλισσα (13 Σεπτεμβρίου).....	42
Πίστη, Ελπίδα, Αγάπη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44
Λουκία αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Δωροθέα οσία του Κασίν (24 Σεπτεμβρίου).....	47

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

[ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥ]

Λουκία αγία η Παρθένος και Ρήξος ο Βικάριος άγιος (6 Ιουλίου).....	15
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31

Παύλος και Ιουλιανή άγιοι (17 Αυγούστου).....	32
Βασίλισσα αγία (3 Σεπτεμβρίου).....	38
Ερμιόνη αγία (4 Σεπτεμβρίου).....	38
Πλακίλλα αγία η Βασίλισσα (14 Σεπτεμβρίου).....	43

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Κυπρίλλα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Σάρρα οσία (13 Ιουλίου).....	18
Μαρίνα αγία η Μεγαλομάρτυς (17 Ιουλίου).....	21
Παύλος, Ουαλεντίνη και Θέη άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου).....	21
Χριστίνη αγία η Μεγαλομάρτυς (24 Ιουλίου).....	24
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....	26
Ανθούσα οσία (27 Ιουλίου).....	27
Ιουλίττα αγία μάρτυς (30 Ιουλίου).....	28
Ευδοκία οσία (4 Αυγούστου).....	30
Βασίλισσα αγία (3 Σεπτεμβρίου).....	38
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Ευφημία αγία (16 Σεπτεμβρίου).....	44
Θεοδότη αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Ριψιμία και Γαϊανή αγίες (30 Σεπτεμβρίου).....	50

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΣΕ ΑΝΔΡΑ ΜΟΝΑΧΟ

Θεοδώρα οσία (11 Σεπτεμβρίου).....	41
Ευφροσύνη και Παφνούτιος όσιοι (25 Σεπτεμβρίου).....	48

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΧΙΚΗΣ ΑΣΚΗΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Σάρρα οσία (13 Ιουλίου).....	18
Ονήσιμος όσιος πατήρ ο Θαυματουργός (14 Ιουλίου).....	19
Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Ιωάννης όσιος (21 Ιουλίου).....	23
Άνη οσία (23 Ιουλίου).....	24
Ευπραξία οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....	26

Ανθούσα οσία (27 Ιουλίου).....	27
Δαλμάτος όσιος πατήρ (3 Αυγούστου).....	29
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31
Σωφρόνιος όσιος (18 Αυγούστου).....	32
Ανθούσα αγία (22 Αυγούστου).....	33
Ποιμήν όσιος πατήρ (27 Αυγούστου).....	34
Θεοδώρα οσία η εξ Αιγίνης (29 Αυγούστου).....	35
Θεοδώρα οσία (11 Σεπτεμβρίου).....	41
Δωροθέα οσία του Κασίν (24 Σεπτεμβρίου).....	47
Ευφροσύνη και Παφνούτιος όσιοι (25 Σεπτεμβρίου).....	48

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Ανθούσα οσία (27 Ιουλίου).....	27
Δαλμάτος όσιος πατήρ (3 Αυγούστου).....	29
Σαλώμη αγία η Μυροφόρος (3 Αυγούστου).....	29
Σωφρόνιος όσιος (18 Αυγούστου).....	32
Ερμιόνη αγία (4 Σεπτεμβρίου).....	38

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΕΡΟΣΥΝΗΣ ΣΤΟΝ ΓΑΜΟ

Φιλόθεος άγιος ο Θαυματουργός (15 Σεπτεμβρίου).....	43
---	----

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΑΣΚΗΣΕΩΣ

Μάρθα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ωραιοζήλη αγία μάρτυς (26 Ιουλίου).....	27
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31
Σουσάνικ αγία η Βασίλισσα (28 Αυγούστου).....	35
Πλακίλλα αγία η Βασίλισσα (14 Σεπτεμβρίου).....	43
Φιλόθεος άγιος ο Θαυματουργός (15 Σεπτεμβρίου).....	43
Θέκλα αγία η Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος (24 Σεπτεμβρίου).....	47

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΟΝ ΕΥΣΕΒΟΥΣ ΒΙΟΥ

Όλγα αγία η Βασίλισσα (11 Ιουλίου).....	17
Βερονίκη αγία (12 Ιουλίου).....	17

Γολινδούχ ή Μαρία αγία μάρτυς (13 Ιουλίου).....	18
Σαλώμη αγία η Μυροφόρος (3 Αυγούστου).....	29
Θεοκλητώ οσία η Θαυματουργός (3 Αυγούστου).....	30
Ιωακείμ και Άννα άγιοι (9 Σεπτεμβρίου).....	40
Δημήτριος και Ευανθία άγιοι (11 Σεπτεμβρίου).....	42
Πλακίλλα αγία η Βασίλισσα (14 Σεπτεμβρίου).....	43
Θεοδότη αγία (17 Σεπτεμβρίου)	45
Ευστάθιος, Θεοπίστη, Αγάπιος και Θεόπιστος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Θέκλα αγία η Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος (24 Σεπτεμβρίου).....	47

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ

Προκόπιος και Θεοδοσία άγιοι (8 Ιουλίου).....	16
Βλαδίμηρος άγιος ο Βασιλεύς (15 Ιουλίου).....	20
Ωραιοζήλη αγία μάρτυς (26 Ιουλίου).....	27
Βασίλισσα αγία (3 Σεπτεμβρίου).....	38
Δημήτριος και Ευανθία άγιοι (11 Σεπτεμβρίου).....	42
Ευστάθιος, Θεοπίστη, Αγάπιος και Θεόπιστος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Γοβδελαάς και Κασδόα άγιοι (29 Σεπτεμβρίου).....	49

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

Θεοδώρα οσία (11 Σεπτεμβρίου).....	41
------------------------------------	----

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Θεόδοτος, Ρουφίνα και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου).....	37
Λουκία αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

I. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Αγνή αγία (5 Ιουλίου).....	15
Όλγα αγία η Βασίλισσα (11 Ιουλίου).....	17
Ακύλας άγιος Απόστολος (14 Ιουλίου).....	19
Μαρία αγία η Μαγδαληνή (22 Ιουλίου).....	23
Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....	26

Ωραιοζήλη αγία μάρτυς (26 Ιουλίου).....	27
Ευδοκία οσία (4 Αυγούστου).....	30
Μελιτηνή αγία (16 Σεπτεμβρίου).....	44
Θέκλα αγία η Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος (24 Σεπτεμβρίου).....	47
Γουδελία αγία μάρτυς (29 Σεπτεμβρίου).....	49

II. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ

Μάρθα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Προκόπιος και Θεοδοσία άγιοι (8 Ιουλίου).....	16
Όλγα αγία η Βασίλισσα (11 Ιουλίου).....	17
Βλαδίμηρος άγιος ο Βασιλεύς (15 Ιουλίου).....	20
Θεοδοσία η Οσιομάρτυς (18 Ιουλίου).....	22
Άννη οσία (23 Ιουλίου).....	24
Χριστίνη αγία η Μεγαλομάρτυς (24 Ιουλίου).....	24
Ευπραξία οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....	26
Θεοδόσιος άγιος ο Νέος ο Βασιλεύς (29 Ιουλίου).....	28
Θεοκλήτώ οσία η Θαυματουργός (3 Αυγούστου).....	30
Μύρων άγιος ο Θαυματουργός (8 Αυγούστου).....	31
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31
Ανθούσα αγία (22 Αυγούστου).....	33

Ερμιόνη αγία (4 Σεπτεμβρίου).....	38
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Κατεβάν αγία η Βασίλισσα (13 Σεπτεμβρίου).....	42
Πλακίλλα αγία η Βασίλισσα (14 Σεπτεμβρίου).....	43
Δωροθέα οσία του Κασίν (24 Σεπτεμβρίου).....	47
Ευφροσύνη και Παφνούτιος όσιοι (25 Σεπτεμβρίου).....	48

III. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

Θεοδοσία η οσιομάρτυς (18 Ιουλίου).....	22
Δαλμάτος όσιος πατήρ (3 Αυγούστου).....	29
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗΣ

Όλγα αγία η Βασίλισσα (11 Ιουλίου).....	17
Κήρυκος και Ιουλίττα άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου).....	20
Βλαδίμηρος άγιος ο Βασιλεύς (15 Ιουλίου).....	20
Θεοδοσία η Οσιομάρτυς (18 Ιουλίου).....	22
Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Δαλμάτος όσιος πατήρ (3 Αυγούστου).....	29
Βάσσα, Θεόγνητος, Αγάπιος και Πιστός άγιοι (21 Αυγούστου).....	33
Θεοδώρα οσία (11 Σεπτεμβρίου).....	41
Πίστη, Ελπίδα, Αγάπη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΧΑΡΙΣΜΑΤΟΣ

Ευπραξία οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ανθούσα οσία (27 Ιουλίου).....	27
Μύρων άγιος ο Θαυματουργός (8 Αυγούστου).....	31
Θεοδώρα οσία η εξ Αιγίνης (29 Αυγούστου).....	35
Μηνοδώρα, Μητροδώρα και Νυμοδώρα αγίες (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Φιλόθεος άγιος ο Θαυματουργός (15 Σεπτεμβρίου).....	43
Θέκλα αγία η Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος (24 Σεπτεμβρίου).....	47
Επίχαρις αγία (27 Σεπτεμβρίου).....	49

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Σελ.

1^{ος} μ.Χ. αιώνας

Βερονίκη αγία (12 Ιουλίου).....	17
Ακύλας άγιος Απόστολος (14 Ιουλίου).....	19
Μαρία αγία η Μαγδαληνή (22 Ιουλίου).....	23
Σαλώμη αγία η Μυροφόρος (3 Αυγούστου).....	29
Εύδοξος, Καλλίστη και Ερμογένης άγιοι (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Ζαχαρίας και Ελισάβετ άγιοι (5 Σεπτεμβρίου).....	39
Ιωακείμ και Άννα άγιοι (9 Σεπτεμβρίου).....	40
Δημήτριος και Ευανθία άγιοι (11 Σεπτεμβρίου).....	42

Θέκλα αγία η Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος (24 Σεπτεμβρίου).....47

1^{ος}-2^{ος} μ.Χ. αιώνας

Ερμιόνη αγία (4 Σεπτεμβρίου).....38

Ευστάθιος, Θεοπίστη, Αγάπιος και Θεόπιστος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....46

2^{ος} μ.Χ. αιώνας

Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....26

Μελιτηνή αγία (16 Σεπτεμβρίου).....44

Αριάδνη αγία (18 Σεπτεμβρίου).....46

2^{ος}-3^{ος} μ.Χ. αιώνας

Χριστίνη αγία η Μεγαλομάρτυς (24 Ιουλίου).....24

3^{ος} μ.Χ. αιώνας

Αγνή αγία (5 Ιουλίου).....15

Δωρόθεος και Ευσεβία άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου).....16

Προκόπιος και Θεοδοσία άγιοι (8 Ιουλίου).....16

Μαρίνα αγία η Μεγαλομάρτυς (17 Ιουλίου).....21

Ωραιοζήλη αγία μάρτυς (26 Ιουλίου).....27

Παύλος και Ιουλιανή άγιοι (17 Αυγούστου).....32

Βάσσα, Θεόγνητος, Αγάπιος και Πιστός άγιοι (21 Αυγούστου).....33

Ανθούσα αγία (22 Αυγούστου).....33

Θεόδοτος, Ρουφίνα και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου).....37

Βασίλισσα αγία (3 Σεπτεμβρίου).....38

Ευδόξιος άγιος (6 Σεπτεμβρίου).....40

Πίστη, Ελπίδα, Αγάπη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....44

Θεοδότη αγία (17 Σεπτεμβρίου).....45

Επίχαρις αγία (27 Σεπτεμβρίου).....49

3^{ος}-4^{ος} μ.Χ. αιώνας

Κυπρίλλα αγία (4 Ιουλίου).....14

Ονήσιμος όσιος πατήρ ο Θαυματουργός (14 Ιουλίου).....19

Κήρυκος και Ιουλίττα άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου).....20

Ιουλίττα αγία μάρτυς (30 Ιουλίου).....	28
Μύρων άγιος ο Θαυματουργός (8 Αυγούστου).....	31
Αδριανός και Ναταλία άγιοι (26 Αυγούστου).....	34
Μηνοδώρα, Μητροδώρα και Νυμοδώρα (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Ευφημία αγία (16 Σεπτεμβρίου).....	44
Λουκία αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Ριψιμία και Γαϊανή αγίες (30 Σεπτεμβρίου).....	50

4^{ος} μ.Χ. αιώνας

Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Ευπραξία οσία (25 Ιουλίου).....	25
Πλακίλλα αγία η Βασίλισσα (14 Σεπτεμβρίου).....	43
Γουδελία αγία μάρτυς (29 Σεπτεμβρίου).....	49
Γοβδελαάς και Κασδόα άγιοι (29 Σεπτεμβρίου).....	49

4^{ος}-5^{ος} μ.Χ. αιώνας

Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Δαλμάτος όσιος πατήρ (3 Αυγούστου).....	29
Ποιμήν όσιος πατήρ (27 Αυγούστου).....	34
Ευφροσύνη και Παφνούτιος όσιοι (25 Σεπτεμβρίου).....	48

5^{ος} μ.Χ. αιώνας

Μάρθα αγία (4 Ιουλίου).....	14
Θεοδόσιος άγιος ο Νέος ο Βασιλεύς (29 Ιουλίου).....	28
Σουσάνικ αγία η Βασίλισσα (28 Αυγούστου).....	35
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Θεοδώρα οσία (11 Σεπτεμβρίου).....	41

6^{ος} μ.Χ. αιώνας

Γολινδούχ ή Μαρία αγία μάρτυς (13 Ιουλίου).....	18
Ιωάννης όσιος (21 Ιουλίου).....	23

7^{ος}-8^{ος} μ.Χ. αιώνας

Θεοδοσία η Οσιομάρτυς (18 Ιουλίου).....	22
---	----

8^{ος} μ.Χ. αιώνας

Ανθούσα οσία (27 Ιουλίου).....27

9^{ος} μ.Χ. αιώνας

Άννη οσία (23 Ιουλίου).....24

Θεοκλητώ οσία η Θαυματουργός (3 Αυγούστου).....30

Θεοδώρα οσία η εξ Αιγίνης (29 Αυγούστου).....35

10^{ος} μ.Χ. αιώνας

Όλγα αγία η Βασίλισσα (11 Ιουλίου).....17

Φιλόθεος άγιος ο Θαυματουργός (15 Σεπτεμβρίου).....43

10^{ος}-11^{ος} μ.Χ. αιώνας

Βλαδίμηρος άγιος ο Βασιλεύς (15 Ιουλίου).....20

11^{ος}-12^{ος} μ.Χ. αιώνας

Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....31

17^{ος} μ.Χ. αιώνας

Κατεβάν αγία η Βασίλισσα (13 Σεπτεμβρίου).....42

Δωροθέα οσία του Κασίν (24 Σεπτεμβρίου).....47

18^{ος} μ.Χ. αιώνας

Σωφρόνιος όσιος (18 Αυγούστου).....32

Αγγελής άγιος ο Νεομάρτυς (1 Σεπτεμβρίου).....37

Άγνωστο πότε

Μάρκος και Μωκιανός άγιοι (3 Ιουλίου).....14

Λουκία αγία η Παρθένος και Ρήξος ο Βικάριος άγιος (6 Ιουλίου).....15

Σάρρα οσία (13 Ιουλίου).....18

Παύλος, Ουαλεντίνη και Θέη άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου).....21

Ευδοκία οσία (4 Αυγούστου).....30

ΤΟΠΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Σελ.

Ιταλία

Λουκία αγία η Παρθένος και Ρήξος ο Βικάριος άγιος (6 Ιουλίου) [Καμπανία].....	15
Πίστη, Ελπίδα, Αγάπη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44

Ρώμη

Αγνή αγία (5 Ιουλίου).....	15
Ακύλας άγιος Απόστολος (14 Ιουλίου).....	19
Παρασκευή η Οσιομάρτυς (26 Ιουλίου).....	26
Πίστη, Ελπίδα, Αγάπη και Σοφία αγίες (17 Σεπτεμβρίου).....	44

Λουκία αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45
Ευστάθιος, Θεοπίστη, Αγάπιος και Θεόπιστος άγιοι (20 Σεπτεμβρίου).....	46
Επίχαρις αγία (27 Σεπτεμβρίου).....	49

Λιβύη

Κυπρίλλα αγία (4 Ιουλίου) [Κυρήνη].....	14
Ποιμήν όσιος πατήρ (27 Αυγούστου).....	34

Αίγυπτος

Παύλος, Ουαλεντίνη και Θέη άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου).....	21
Ευπραξία οσία (25 Ιουλίου) [Θήβαι].....	25
Ποιμήν όσιος πατήρ (27 Αυγούστου).....	34
Θεοδώρα οσία (11 Σεπτεμβρίου) [Αλεξάνδρεια].....	41
Ευφροσύνη και Παφνούτιος όσιοι (25 Σεπτεμβρίου) [Αλεξάνδρεια].....	48

Ελλάδα

Ακύλας άγιος Απόστολος (14 Ιουλίου) [Κόρινθος].....	19
Άννη οσία (23 Ιουλίου) [Λευκάδιον].....	24
Μύρων άγιος ο Θαυματουργός (8 Αυγούστου) [Αυρακία Κρήτης].....	31
Σωφρόνιος όσιος (18 Αυγούστου) [Ηπειρος].....	32
Βάσσα, Θεόγνητος, Αγάπιος και Πιστός άγιοι (21 Αυγούστου) [Εδεσσα Μακεδονίας].....	33
Θεοδώρα οσία η εξ Αιγίνης (29 Αυγούστου) [Αίγινα και Θεσσαλονίκη].....	35
Μελιτηνή αγία (16 Σεπτεμβρίου) [Μαρκιανούπολη Θράκης].....	44

Άγιο Όρος

Σωφρόνιος όσιος (18 Αυγούστου).....	32
-------------------------------------	----

Κωνσταντινούπολη

Θεοδοσία η Οσιομάρτυς (18 Ιουλίου).....	22
Ευπραξία οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου).....	25
Ωραιοζήλη αγία μάρτυς (26 Ιουλίου).....	27
Θεοδόσιος άγιος ο Νέος ο Βασιλεύς (29 Ιουλίου).....	28
Δαλμάτος όσιος πατήρ (3 Αυγούστου).....	29
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31

Αγγελής άγιος ο Νεομάρτυς (1 Σεπτεμβρίου).....	37
Πουλχερία αγία η Βασίλισσα (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Πλακίλλα αγία η Βασίλισσα (14 Σεπτεμβρίου).....	43

Βιθυνία

Ολυμπιάς οσία (25 Ιουλίου) [Νικομήδεια].....	25
Ειρήνη αγία η Βασίλισσα (13 Αυγούστου).....	31
Αδριανός και Ναταλία άγιοι (26 Αυγούστου) [Νικομήδεια].....	34
Βασίλισσα αγία (3 Σεπτεμβρίου) [Νικομήδεια].....	38
Μηνοδώρα, Μητροδώρα και Νυμφοδώρα αγίες (10 Σεπτεμβρίου).....	41
Θεοδότη αγία (17 Σεπτεμβρίου) [Νίκαια].....	45

Πόντος

Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου).....	22
Θεοδότη αγία (17 Σεπτεμβρίου).....	45

Μικρά Ασία

Ονήσιμος όσιος πατήρ ο Θαυματουργός (13 Ιουλίου) [Έφεσος και Μαγνησία].....	19
Κήρυκος και Ιουλίττα άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου) [Ικόνιο].....	20
Ανθούσα οσία (27 Ιουλίου) [Επαρχία Μαντινέου].....	27
Θεοκλητώ οσία η Θαυματουργός (3 Αυγούστου) [Θέμα Οπτοημάτων].....	30
Ερμιόνη αγία (4 Σεπτεμβρίου) [Έφεσος].....	38
Δημήτριος και Ευανθία άγιοι (11 Σεπτεμβρίου).....	42
Φιλόθεος άγιος ο Θαυματουργός (15 Σεπτεμβρίου) [Θέμα Οψηκίου].....	43
Ευφημία αγία (16 Σεπτεμβρίου) [Χαλκηδόνα].....	44
Θέκλα αγία η Μεγαλομάρτυς και Ισαπόστολος(24 Σεπτεμβρίου)[Ικόνιο, Σελεύκεια, Μύρα].....	47

Φρυγία

Αριάδνη αγία (18 Σεπτεμβρίου) [πόλη των Προμισέων].....	46
--	----

Παφλαγονία

Θεόδοτος, Ρουφίνα και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου) [Γάγγρα].....	37
---	----

Πισιδία

Μαρίνα αγία η Μεγαλομάρτυς (17 Ιουλίου).....	21
Κιλικία	
Κήρυκος και Ιουλίττα άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου) [Ταρσός].....	20
Καππαδοκία	
Δωρόθεος και Ευσεβία άγιοι και Κυριακή αγία η Μεγαλομάρτυς (7 Ιουλίου) [Καισάρεια]...16	
Μακρίνα οσία (19 Ιουλίου) [Καισάρεια].....	22
Ιουλίττα αγία μάρτυς (30 Ιουλίου) [Καισάρεια].....	28
Θεόδοτος, Ρουφίνα και Μάμας άγιοι (2 Σεπτεμβρίου) [Καισάρεια].....	37
Συρία	
Μάρθα αγία (4 Ιουλίου) [Αντιόχεια].....	14
Κήρυκος και Ιουλίττα άγιοι μάρτυρες (15 Ιουλίου) [Σελεύκεια].....	20
Ιωάννης όσιος (21 Ιουλίου) [Εδεσσα].....	23
Μαρία αγία η Μαγδαληνή (22 Ιουλίου) [Μάγδαλα].....	23
Ανθούσα αγία (22 Αυγούστου) [Σελεύκεια].....	33
Φοινίκη	
Χριστίνη αγία η Μεγαλομάρτυς (24 Ιουλίου) [Τύρος].....	24
Παλαιστίνη	
Προκόπιος και Θεοδοσία άγιοι (8 Ιουλίου) [Σκυθόπολη και Καισάρεια].....	16
Ονήσιμος όσιος πατήρ ο Θαυματουργός (14 Ιουλίου) [Καρυίνη].....	19
Παύλος, Ουαλεντίνη και Θέη άγιοι μάρτυρες (18 Ιουλίου) [Καισάρεια].....	21
Παύλος και Ιουλιανή άγιοι (17 Αυγούστου) [Πτολεμαΐδα].....	32
Ιεροσόλυμα	
Βερονίκη αγία (12 Ιουλίου).....	17
Ιωάννης όσιος (21 Ιουλίου).....	23
Σαλώμη αγία η Μυροφόρος (3 Αυγούστου).....	29
Ζαχαρίας και Ελισάβετ άγιοι (5 Σεπτεμβρίου).....	39
Ιωακείμ και Άννα άγιοι (9 Σεπτεμβρίου).....	40

Αρμενία

Ευδόξιος άγιος (6 Σεπτεμβρίου) [Μελιτηνή].....	40
Ριψιμία και Γαϊανή αγίες (30 Σεπτεμβρίου) [Αραράτ].....	50

Περσία

Γολινδούχ ή Μαρία αγία μάρτυς (13 Ιουλίου).....	18
Ευδοκία οσία (4 Αυγούστου).....	30
Γουδελία αγία μάρτυς (29 Σεπτεμβρίου).....	49
Γοβδελαάς και Κασδόα άγιοι (29 Σεπτεμβρίου).....	49

Γεωργία

Σουσάνικ αγία η Βασίλισσα (28 Αυγούστου) [Κάρτλη].....	35
Κατεβάν αγία η Βασίλισσα (13 Σεπτεμβρίου).....	42

Ρωσία

Όλγα αγία η Βασίλισσα (11 Ιουλίου) [Κίεβο].....	17
Βλαδίμηρος άγιος ο Βασιλεύς (15 Ιουλίου) [Κίεβο].....	20
Δωροθέα οσία του Κασίν (24 Σεπτεμβρίου).....	47

Άγνωστο πού

Μάρκος και Μωκιανός άγιοι (3 Ιουλίου).....	14
Σάρρα οσία (13 Ιουλίου).....	18
Εύοδος, Καλλίστη και Ερμογένης άγιοι (1 Σεπτεμβρίου).....	37

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Είναι αξιοσημείωτο, όπως έχουμε ήδη παρατηρήσει, ότι στους βίους των αγίων της Εκκλησίας μας, στα Συναξάρια και τα Μηναιά, συναντάμε πολλά στοιχεία, που αναφέρονται στις σχέσεις των δύο φύλων και τη θέση και το ρόλο τους στην οικογένεια και στην κοινωνία, αλλά και τη στάση τους στα πλαίσια της θρησκευτικότητάς τους μέσα στο πέρασμα των διαφόρων αιώνων και τις καταστάσεις που τους χαρακτηρίζουν. Πρόκειται λοιπόν για μία «φυλο-λογία» των βίων αυτών κατά τον όρο του αξιότιμου κυρίου καθηγητή μας Αλέξανδρου Σταυρόπουλου, που έχει συμβάλλει σημαντικά στην καθοδήγησή μας στην παρουσίαση αυτού του πονήματος. Η προσπάθειά μας περικλείει τη βαθύτερη επεξεργασία συγκεκριμένων περιπτώσεων, που περιορίζονται στους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και

Σεπτέμβριο και αφορούν άμεσα τις σχέσεις και την ισοτιμία των δύο φύλων, το γάμο, την οικογένεια, τον μοναχισμό και τη συμμετοχή αξιόλογων μορφών τόσο ανδρών όσο και γυναικών στο ποιμαντικό έργο. Όλα αυτά συμβάλλουν στην προσφορά διαχρονικών προτύπων, που μπορούν να δώσουν εποικοδομητικούς καρπούς ή έστω να θέσουν τις βάσεις για την επίλυση προβληματικών καταστάσεων, που ταλαιπωρούν την σύγχρονη οικογένεια και γενικότερα την σύγχρονη κοινωνία.

Ειδικότερα, πρώτον έχουμε περιπτώσεις, που καταγράφουν τις **σχέσεις των δύο φύλων** και το κυριότερο δίνουν τα πρώτα στίγματα **σεβασμού της ιδιαιτερότητας του κάθε ανθρώπου** ως αυτεξούσιου όντος και εικόνας Θεού και της θρησκευτικής του ζωής, πράγμα που συνεπάγεται και των γυναικών, οι οποίες αν και ζούσαν έγκλειστες σε στερεότυπα που επέβαλε η κοινωνία σε παλιότερες ιδίως εποχές, κατάφερναν να καταργήσουν αυτά τα όρια και να διαπρέψουν. Έτσι λοιπόν η αγία Λουκία η παρθένος αξιώθηκε να μεταβληθεί σε πρόσωπο απaráμιλλου σεβασμού μπροστά στα μάτια του δήμιού της Ρήξου, ο οποίος εντυπωσιάστηκε από την γενναιότητά της και την εμμονή της στην χριστιανική πίστη. Μάλιστα έφτασε στο σημείο να εγκαταλείψει την οικογένειά του και να θυσιαστεί μαζί της. Η αγία Ειρήνη η βασίλισσα, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις δεκατρείς Αυγούστου και υπήρξε σύζυγος του πορφυρογέννητου Ιωάννη υιού του Αλέξιου Κομνηνού και της Ειρήνης, διακρίθηκε για τον φιλανθρωπικό της ζήλο. Προστάτευε και βοηθούσε όσους είχαν ανάγκη και παρακινούσε και τον σύζυγό της να συμβάλλει σε αυτές της τις ενέργειες. Μοίρασε όλα τα χρήματά της πριν να γίνει βασίλισσα στους φτωχούς και ενδιαφέρθηκε για τις χήρες και τα ορφανά. Έπειτα η βασίλισσα Πλακίλλα, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις δεκατέσσερις Σεπτεμβρίου, ήταν σύζυγος του αυτοκράτορα Θεοδόσιου του Μεγάλου και έδωσε και αυτή εξαιρετικό παράδειγμα φιλανθρωπίας. Επισκεπτόταν τους ασθενείς και τους αναπήρους χωρίς να συνοδεύεται από υπηρέτες και δούλους και τους περιποιούταν η ίδια. Πήγαινε στα σπίτια τους και τους πρόσφερε όλα όσα είχαν ανάγκη. Στα ξενοδοχεία της εκκλησίας μαγείρευε η ίδια γι' αυτούς, γευόταν μόνη της από το ζωμό για να δοκιμάσει το φαγητό τους και έπλενε μόνη της το ποτήρι των αρρώστων. Πρόκειται για μια βασίλισσα λοιπόν που διακρίθηκε για την ταπεινοφροσύνη της, αφού πολλά από τα έργα που έκανε εκείνη την εποχή άρμοζαν σε δούλους και υπηρέτες και όχι στην κοινωνική της θέση. Γι' αυτό το λόγο πολλοί θέλησαν να την εμποδίσουν αλλά μπροστά σε αυτή την αξίωσή τους η αγία απαντούσε πως ήθελε η ίδια να βοηθάει όσους είχαν ανάγκη δείχνοντας έτσι την αμέτρητη ευγνωμοσύνη της στο Θεό και ευχαριστώντας Τον που την αξίωσε να γίνει βασίλισσα. Δεν έγινε ποτέ δούλη του πλούτου, της εξουσίας, της υπεροψίας, της προσωπικής προβολής και της αδιαφορίας, αλλά σεβάστηκε όλους τους ανθρώπους χωρίς διακρίσεις απλώνοντας το χέρι της γεμάτη καλοσύνη και προσφέροντας ζεστασιά στις κουρασμένες τους καρδιές. Με αυτόν τον τρόπο ως άξια δούλη του Θεού έζησε

όλη της τη ζωή, η οποία ήταν συνάμα και ζωή προσευχής και εγκράτειας. Δεν πρέπει να παραλείψουμε και το παράδειγμα της αγίας Βασίλισσας, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις τρεις Σεπτεμβρίου, η οποία επέδειξε τέτοιο θάρρος και προθυμία στα μαρτύριά της που μαλάκωσαν την καρδιά του τότε ηγεμόνα της Νικομήδειας Αλεξάνδρου και του δόθηκε η ευκαιρία να ανακαλύψει το πραγματικό σωτήριο φως μέσα στο σκότος που ζούσε, να σεβαστεί την αγία σε σημείο που να της ζητήσει συγχώρεση για τον πόνο που της προξένησε και να βαπτιστεί χριστιανός. Αλλά και η αγία Ερμιόνη, η κόρη του αποστόλου Φιλίππου, αποτέλεσε ιδιαίτερο υπόδειγμα χριστιανής που καταδιώχθηκε από τους βασιλείς της εποχής της και μάλιστα κέρδισε την ελευθερία της από τον βασιλιά Τραϊανό, ο οποίος αναγνώρισε στο πρόσωπό της ασύγκριτο θάρρος, υπομονή και επιμονή. Η αγία επίσης παρείχε αξιόλογη φιλοξενία σε πολλούς ξένους, που την επισκέπτονταν, αναγνωρίζοντας την ανεπανάληπτη μοναδικότητα του προσώπου τους.

Δεύτερον υπάρχουν περιπτώσεις, που φανερώνουν **την ισοτιμία των δύο φύλων** και αναδεικνύουν μια ανάλογη σπουδαία θεολογία. Η διαφορετικότητα των δύο φύλων δεν αποκλείει την ισοτιμία μεταξύ τους, αλλά την καθιερώνει, αφού το κάθε φύλο καλείται να διακονήσει το κοινωνικό σύνολο αξιοποιώντας τα χαρίσματα, με τα οποία το έχει προικίσει το Άγιο Πνεύμα. Συγκεκριμένα η αγία Ιουλίττα, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις τριάντα Ιουλίου και υπήρξε πλούσια χήρα από την Καισαρεία της Καππαδοκίας, συγκρούστηκε με έναν πλεονέκτη πλούσιο άρχοντα, που επιβουλεύτηκε την περιουσία της και την κατηγόρησε στον άρχοντα της Καισαρείας ότι είναι χριστιανή. Αξιοσημείωτα είναι τα λόγια της σχετικά με την ισοτιμία των δύο φύλων πριν το μαρτύριό της, τα οποία διασώζει ο Μέγας Βασίλειος: «Από το ίδιο φύραμα με τους άνδρες είμαστε. Κατ' εικόνα του Θεού πλασθήκαμε, όπως κι ο άνδρας από το Θεό γίναμε. Είμαστε συγγενείς με τους άνδρες. Όχι μόνο σάρκα πάρθηκε για την κατασκευή της γυναίκας αλλά και οστά από τα οστά. Ωστε στερεές, δυνατές και υπομονετικές όπως οι άνδρες οφείλουμε να είμαστε στο Δεσπότη μας». Ακόμη η οσία Σάρρα, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις δεκατρείς Ιουλίου, όταν την επισκέφτηκαν σε μεγάλη ηλικία δύο μεγάλοι γέροντες και αναχωρητές από τα μέρη του Πηλουσίου όρους και της είπαν με σκοπό να την ταπεινώσουν να προσέξει μήπως περηφανευτεί ο λογισμός της επειδή πήγαν να τη συναντήσουν παρόλο που ήταν γυναίκα, εκείνη τους απάντησε εύστοχα ότι κατά τη φύση είναι γυναίκα και όχι κατά το λογισμό δείχνοντας έτσι τη διαφορετικότητα των δύο φύλων μόνο ως προς τη βιολογική τους διάσταση, αλλά και την ισοτιμία τους ως προς τα υπόλοιπα. Η άποψη μάλιστα των αναχωρητών μας δείχνει το κλίμα εκείνης της εποχής όσον αφορά τη θέση της γυναίκας. Έπειτα η οσία Ανθούσα, που εορτάζουμε τη μνήμη της στις είκοσι επτά Ιουλίου και έζησε τον όγδοο αιώνα μ.Χ. στην επαρχία του Μαντινείου, αγάπησε πολύ την παρθενία και τον ενάρετο ασκητικό βίο από μικρή και ζούσε σε όρη και σε σπήλαια. Επηρεάστηκε από τον τρόπο ζωής κάποιου σεβαστού προσώπου, του

ιερομόναχου Σισινίου, ο οποίος της δίδαξε πάρα πολλά. Κούρευε τα μαλλιά της, φόρεσε ενδύματα τρίχινα και συμβουλευόταν συχνά τον άγιο Σισίνιο. Έκτισε ναούς, τον ένα από αυτούς στο όνομα της αγίας Άννης. Πολλοί κοσμικοί που ήθελαν να μετανοήσουν για τις αμαρτίες τους και άφηναν τα εγκόσμια, ενώ πριν προσέρχονταν στον άγιο Σισίνιο, μετά το θάνατο του αγίου πήγαιναν στην αγία Ανθούσα, η οποία τους καθοδηγούσε πνευματικά. Έτσι η αγία είχε φτάσει επάξια τον καθοδηγητή της σε ενάρετη ζωή, ώστε της απέδιδαν την τιμή που απέδιδαν πριν σε έναν άγιο άνδρα και αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν λάβουμε υπόψη μας τους ρόλους και τα στερεότυπα στα οποία είχε εγκλειστεί το γυναικείο φύλο ήδη από την αρχή της ύπαρξής του. Οι εποχές για αρκετούς αιώνες δεν έπαψαν ποτέ να χαρακτηρίζονται ανδροκρατούμενες και πατριαρχικές. Ωστόσο δεν έλειψαν ιδιαίτερες περιπτώσεις γυναικών μοναχών ή λαϊκών που ξεχώρισαν και αποτέλεσαν πρότυπα μίμησης και για τις επόμενες γενεές. Η φήμη της αγίας έφτασε παντού ακόμη και ως τους βασιλείς. Μάλιστα κατόρθωσε αφού πέρασε πολλά βασανιστήρια και τα υπόμεινε σαν να ήταν άνδρας να κάνει το βασιλιά Κωνσταντίνο Κοπρώνυμο από εχθρό φίλο της. Υπήρξε λοιπόν λαμπρή μορφή αγίας γυναικός που το φως της αγιότητάς της άγγιζε πολλούς ανθρώπους, που την συναντούσαν και η μεταμορφωμένη ζωή της τους πρόσφερε τη δυνατότητα να καταλάβουν ποια είναι η αληθινή οδός και ζωή. Στα ίδια πλαίσια η οσία και μακαρία Ολυμπιάδα, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις εικοσιπέντε Ιουλίου και έζησε μεταξύ τετάρτου και πέμπτου αιώνα μ.Χ., αν και παντρεύτηκε, έμεινε χήρα και παρθένα, καθώς ο σύζυγός της ο έπαρχος της Κωνσταντινούπολης Νεβρίδιος πέθανε αμέσως. Αντιμετώπισε τη χηρεία της με την αφιέρωσή της στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας. Η ζωή της ήταν πλήρης από νηστείες, προσευχές και ελεημοσύνες. Βοήθησε με την παρουσία της τους αρχιερείς. Μάλιστα ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος στα χρόνια της εξορίας του της έστειλε πολλές επιστολές στις οποίες την εγκωμιάζει. Είναι φανερό λοιπόν πως η οσία Ολυμπιάδα αν και έζησε και αυτή σε μία εποχή, στην οποία η θέση της γυναίκας ήταν περιορισμένη έφτασε στο σημείο να απολαμβάνει της ιδιαίτερης τιμής και εκτίμησης ενός σημαντικού ανδρός και εκκλησιαστικού πατρός, ο οποίος μάλιστα την συμβουλευόταν. Χειροτονήθηκε διακόνισσα από τον άγιο Νεκτάριο, ο οποίος επίσης εμπιστευόταν τις απόψεις της ακόμη και για εκκλησιαστικά θέματα και έκτισε δικό της μοναστήρι.

Στην ίδια ενότητα μπορούμε να εντάξουμε περιπτώσεις γυναικών που μεταμφιέζονταν σε άνδρες και ακολουθούσαν μοναχικό βίο σε ανδρικά μοναστήρια έτσι ώστε να διαφυλάξουν την ταυτότητά τους από πιθανή αποκάλυψη ή ακόμη και να προστατέψουν την ίδια τους τη ζωή. Ο λόγος αυτής της απόφασής τους ποίκιλε ανάλογα με τις διάφορες καταστάσεις τις οποίες έπρεπε να αντιμετωπίσουν. Όμως αυτό δεν άρει φυσικά το μεγάλο βαθμό σοβαρότητάς τους που συνδεόταν άρρηκτα με την προσωπικότητα αυτών των γυναικών στη διαμόρφωση της οποίας είχε συμβάλει ικανά και το φύλο τους. Συγκεκριμένα η

οσία Θεοδώρα, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις έντεκα Σεπτεμβρίου και έζησε στην Αλεξάνδρεια τον πέμπτο αιώνα μ.Χ. ήταν, όπως έχουμε ήδη σημειώσει, πλούσια ευγενής και σύζυγος κάποιου Παφνουτίου. Πήγε σε ανδρικό μοναστήρι φορώντας αντρικά ενδύματα και άλλαξε το όνομά της σε Θεόδωρο. Ο λόγος αυτής της απόφασής της ήταν ότι η οσία είχε μεν πέσει στο αμάρτημα της μοιχείας, αλλά μετά μετάνιωσε καθώς την βασάνιζαν οι τύψεις ενθουμούμενη την προηγούμενη καθαρή ζωή της. Η μετάνοιά της αυτή φυσικά δεν αποτελεί μια εξωτερική και επιφανειακή κατάσταση, αλλά πραγματική αλλαγή. Έτσι το μοναστήρι υπήρξε γι' αυτήν ένα καταφύγιο για να γιατρευτεί η ψυχή της και να παρηγορηθεί. Δεν σταμάτησε ποτέ να ζητά συγχώρεση από το Θεό. Κανείς δεν μπόρεσε να την αναγνωρίσει. Μετά από δύο χρόνια το μίσος και η ζήλια κάποιων ανθρώπων κατέληξε στο να τη συκοφαντήσουν ότι είχε καταστήσει κάποια νέα έγκυο! Τόσο μεγάλη ήταν η ταπεινότητα, η αγάπη και η επιθυμία της αγίας να μην αποκαλυφτεί η πραγματική της ταυτότητα, που δεν αρνήθηκε την κατηγορία, αλλά ανέλαβε να αναθρέψει το παιδί σαν να ήταν δικό της και να το καθοδηγήσει στο δρόμο του Θεού. Είναι αξιοσημείωτο ότι ο σύζυγός της Παφνούτιος, που ακολούθησε και αυτός τη μοναχική ζωή, δέχτηκε μετά το θάνατο της αγίας το κελί της για να συνεχίσει το έργο της. Παράλληλα με την οσία Θεοδώρα και η οσία Ευφροσύνη, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις εικοσιπέντε Σεπτεμβρίου, αναγκάστηκε να φορέσει ανδρικά ενδύματα, να κόψει τα μαλλιά της, να μετονομαστεί σε Σμάραγδο και να ακολουθήσει τη μοναχική ζωή. Ήταν κόρη του Παφνουτίου του Αιγυπτίου και έζησε στους χρόνους του Θεοδοσίου του μικρού. Η οσία Ευφροσύνη έφυγε κρυφά από το πατρικό της σπίτι παραμονές του γάμου της για διαφορετικό λόγο από την οσία Θεοδώρα, δηλαδή επειδή ήθελε να παραμείνει αγνή και να μη νυμφευθεί. Όλοι οι μοναχοί στο μοναστήρι τη θαύμαζαν για τον τρόπο ζωής της, καθώς είχε αφιερωθεί σε προσευχές, αγώνες, κόπους και σε υπερβολική εγκράτεια, αλλά κανείς δεν μπόρεσε να διακρίνει ότι ήταν γυναίκα. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι είχε ξεπεράσει πολλούς άνδρες με τον τρόπο ζωής της. Μετά από τριάντα οχτώ έτη φανέρωσε στον πατέρα της, που την έψαχνε απεγνωσμένα ότι ήταν η κόρη του. Μάλιστα τόσο πολύ χάρηκε ο πατήρ της και θαύμασε τους αγώνες της ασκητικής ζωής της, ώστε έγινε και αυτός μοναχός συνεχίζοντας το έργο της πολυαγαπημένης του κόρης. Βλέπουμε λοιπόν ότι η οσία Ευφροσύνη αποτέλεσε φωτεινό πρότυπο αγιότητας ακόμη και για τον ίδιο της τον πατέρα, όπως συνέβη και στην περίπτωση του Παφνουτίου του συζύγου της οσίας Θεοδώρας.

Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε και εκείνες τις άγιες μορφές γυναικών που δέχτηκαν απάνθρωπα και φριχτά βασανιστήρια και τα υπέμειναν με χαρά για να υπερασπίσουν την χριστιανική τους πίστη φτάνοντας ή ακόμη και ξεπερνώντας σε δύναμη, θάρρος και υπομονή πολλούς άνδρες που βίωσαν ανάλογες καταστάσεις. Έτσι η αγία Μαρίνα όχι μόνο άντεξε τις κακουχίες στις οποίες υποβλήθηκε αλλά η εξαιρετική στάση της έδωσε έναυσμα σε πολλούς να ασπαστούν τον χριστιανισμό και να ακολουθήσουν το παράδειγμά της. Το ίδιο συνέβη και στην

οσία Παρασκευή, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις είκοσι έξι Ιουλίου. Η οσία είναι αποτέλεσμα βαθιάς πίστεως και θερμής προσευχής καθώς ήλθε στη ζωή με θαυματουργικό τρόπο αφού οι γονείς της ήταν για χρόνια άτεκνοι. Αυτή η οδυνηρή τους κατάσταση όχι μόνο δεν έκαμψε την εμπιστοσύνη τους στο Θεό, αλλά την αύξησε με αποτέλεσμα να ανταμειφθούν. Ανέθρεψαν την κόρη τους "εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου ". Η περιγραφή των μαρτυριών της απεικονίζει τη βαναυσότητα και τον φανατισμό των βασιλέων εκείνης της εποχής. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται προσπάθειες να την καύσουν ζωντανή και να αποτελέσει βορά ενός άγριου θηρίου. Τα παραδείγματα ανάλογων περιπτώσεων είναι αμέτρητα όπως το μαρτύριο των τριών αδερφών αγίων Μηνοδώρα, Μητροδώρα και Νυμφοδώρα, το μαρτύριο της αγίας Χριστίνης, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις είκοσι τέσσερις Ιουλίου, το μαρτύριο των αγίων Ριψιμίας και Γαϊανής κ.α..

Τρίτον σε κάποιους βίους προσφέρονται διαχρονικά **μοντέλα γάμου και οικογενείας**, που δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην αγάπη, τον αλληλοσεβασμό και την συμπληρωματικότητα των δύο φύλων. Πουθενά ο γάμος και η οικογένεια δεν εξυψώθηκαν τόσο πολύ όσο στον Χριστιανισμό. Αξίζει να σημειώσουμε ότι αυτό που εξάγεται ως συμπέρασμα είναι ότι τελικός σκοπός του γάμου δεν είναι απλά η απόκτηση τέκνων δηλ. το «αυξάνεσθε και πληθύνεσθε», αλλά η επίτευξη της δυαδικής μοναδικότητας, το άνοιγμα του ζευγαριού στις τέσσερις διαστάσεις της Εκκλησίας –ενότητα, αγιότητα, καθολικότητα και αποστολικότητα, και τη μετατροπή του σε «Μικρά Εκκλησία», κατά τον όρο του ιερού Χρυσοστόμου. Τα δύο φύλα στα πλαίσια του γάμου, που δικαίως αποκαλείται σύμφωνα με τον απόστολο Παύλο «μέγα μυστήριο», από άτομα κατορθώνουν να γίνουν πρόσωπα, από «εγώ» να γίνουν «εμείς», αποβάλλοντας τα πάθη τους και αντιμετωπίζοντας το ένα το άλλο ως εικόνα του Θεού. Έτσι στον βίο των αγίων μαρτύρων Αδριανού και Ναταλίας, τη μνήμη των οποίων εορτάζουμε στις είκοσι έξι Αυγούστου και που έζησαν στους χρόνους του βασιλιά Μαξιμιανού στη Νικομήδεια, ο άγιος Αδριανός αποφάσισε να μαρτυρήσει για την χριστιανική του πίστη, ενώ η Ναταλία ως γνήσια αρωγός του στην κοινή τους πορεία προς τη βασιλεία του Θεού επιβράβευσε αυτή την απόφασή του και τον ενθάρρυνε να μείνει στέρεος σ' αυτή. Μάλιστα όταν πίστεψε κάποια στιγμή, που ο σύζυγός της επέστρεψε για να την αποχαιρετήσει, ότι δέιλιασε του έβαλε τις φωνές. Στο μαρτύριό του δε σταμάτησε να τον εμψυχώνει και να παρακαλεί το δήμιο να κτυπά δυνατώτερα για να προκαλείται περισσότερος πόνος στον άγιο. Στο τέλος πήρε μαζί της το ένα χέρι του νεκρού συζύγου της και άλειψε το σώμα της με τα αίματα από τα αγία λείψανα. Η αγία Ναταλία ένιωσε λοιπόν περήφανη για το σύζυγό της, που μαρτύρησε για την πίστη τους. Τον πόνο του συζύγου της τον βίωσε με αφάνταστη γενναιότητα αλλά με διαφορετικό τρόπο, καθώς αν και έλαβε ενεργό ρόλο στο μαρτύριο πονούσε και η ίδια για αυτό που συνέβαινε, αλλά και χαιρόταν γιατί η αγάπη της για τον Χριστό υπερέβαινε τα πάντα, ακόμη και την ίδια τη ζωή. Αυτό αποδεικνύει ότι στο γάμο η σύζυγος δεν πρέπει να είναι ούτε δούλη, ούτε τύραννος του συζύγου της, αλλά σύντροφος και

βοηθός του. Δεν πρέπει ακόμη να παραλείψουμε και την αξιοζήλευτη και υποδειγματική σχέση των γονέων της παρθένου Μαρίας μητέρας του Ιησού Χριστού μας Ιωακείμ και Άννας στα Ιεροσόλυμα τον πρώτο αιώνα. Την μνήμη τους εορτάζουμε στις εννέα Σεπτεμβρίου. Ο ένας στήριζε πάντα τον άλλο με αγάπη. Δεν απελπίστηκαν ποτέ με την ατεκνία τους, ούτε έχασαν την πίστη τους στο Θεό, αλλά προσέβλεπαν στην ευσπλαχνία Του με αποτέλεσμα Αυτός να τους χαρίσει την πολυπόθητη κόρη τους. Υπήρξε ζευγάρι πρότυπο αγάπης και αρετής που δεν έπαυε ποτέ να προσεύχεται. Εδώ αντικρίζουμε τη συμπληρωματικότητα των δύο φύλων, που είχαν κατορθώσει να αποτελέσουν μία δυαδική ενότητα και να ζήσουν σύμφωνα με το θείο θέλημα συμπορευόμενοι στον κοινό αγώνα τους για την ηθική και πνευματική τους τελειώση και την ένωσή τους με τον Θεό. Η ζωή τους αποτελεί διαχρονικό παράδειγμα μίμησης για όλους καθώς και δείκτης προς το δρόμο της σωτηρίας μέσα στα πλαίσια του έγγαμου βίου. Ανάλογο υπόδειγμα ιδανικής χριστιανής συζύγου υπήρξε η βασίλισσα Πλακίλλα στην οποία έχουμε ήδη αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα. Αυτή συνήθιζε να συμβουλεύει συχνά το σύζυγό της, δηλαδή το βασιλιά Θεοδόσιο τον Μέγα. Δεν σταματούσε να του υπενθυμίζει ότι πρέπει να δείχνει συνεχώς ευγνωμοσύνη στο Θεό που τον αξίωσε να γίνει βασιλιάς. Έτσι φρόντιζε να καθοδηγεί το σύζυγό της στην ενάρετη ζωή και να του χαρίζει το φως της αληθινής ζωής κοντά στον Ιησού Χριστό. Άλλωστε ο κάθε σύζυγος οφείλει να είναι πνευματικός οδηγός του άλλου και να εργάζεται συνεχώς για τη σωτηρία τους. Είναι αξιόλογο το γεγονός ότι ο βασιλιάς επηρεαζόταν θετικά ώστε να μπορεί να ασκεί την εξουσία του δίκαια και ορθά σύμφωνα με το θείο θέλημα. Αυτό αποδεικνύει την υγιή σχέση του βασιλικού ζευγαριού. Μαζί προόδευαν στην εν Χριστώ ζωή. Η αγία Πλακίλλα στάθηκε πνευματικός φάρος στη ζωή του και η σχέση τους θεμελιώθηκε στην αγάπη, τον αλληλοσεβασμό και την αλληλοκατανόηση. Μάλιστα ο Μέγας Θεοδόσιος την αγάπησε τόσο πολύ ώστε μετά το θάνατό της όταν οι Αντιοχείς κατέστρεψαν μαζί με άλλους βασιλικούς ανδριάντες και αυτόν της πανευφήμου Πλακίλλας θύμωσε πάρα πολύ και τους απείλησε γιατί θεώρησε ότι δεν σεβάστηκαν την προσφορά της αξιέπαινης και αξιότιμης συζύγου του. Αλλά δεν προχώρησε στην εκτέλεση των απειλών του γιατί θυμήθηκε τις συμβουλές της αγίας όσον αφορά τη συγκράτηση του θυμού του και την νίκη της οργής του και φέρθηκε στους Αντιοχείς φιλόφθονα. Έτσι η επιρροή της αγίας ήταν τόσο μεγάλη που ήταν ακόμη εμφανής και μετά το θάνατό της.

Όπου όμως ο αλληλοσεβασμός απουσιάζει καλύπτεται από τη διάθεση κυριαρχίας ή υποταγής του ενός φύλου στο άλλο. Στο άλλο άκρο λοιπόν βρίσκεται η περίπτωση της αγίας Σουσάνικ της Βασίλισσας, που έζησε τον πέμπτο αιώνα και εορτάζουμε τη μνήμη της στις είκοσι οκτώ Αυγούστου. Υπήρξε σύζυγος του άρχοντα της Γεωργίας Βαρσκέν, ο οποίος ήταν ασεβής και είχε αρνηθεί την χριστιανική του πίστη μετά από κάποιο ταξίδι του. Όταν πληροφορήθηκε η αγία την πρόθεσή του να αλλάξει την πίστη της αλλά και των παιδιών τους, προτίμησε να φύγει

από το παλάτι και να διαλύσει το γάμο της παρά να αρνηθεί το Χριστό. Η σχέση λοιπόν αυτή δεν υπήρξε ποτέ υγιής καθώς μέσα της είχε φωλιάσει ο φόβος, και η κυριαρχία του συζύγου της σε αυτήν δεν άργησε να φανεί αφού την πίεσε να επιστρέψει και την υπέβαλε σε βασανιστήρια χωρίς να την λυπηθεί και να σεβαστεί την ιδιαιτερότητα του προσώπου της. Στο σημείο αυτό παρατηρούμε το κρίσιμο θέμα της κακοποίησης μέσα στο γάμο για λόγους όμως που αφορούν την θρησκευτική πίστη. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η άρτια σχέση είναι απόκτημα, που κερδίζεται αργά και δύσκολα και απαιτεί υποχωρήσεις. Η αγία υπέμενε όλα αυτά με ηρωισμό χωρίς να παύει να προσεύχεται, να νηστεύει και να αγρυπνεί μέσα στη φυλακή, όπου την είχε κλείσει ο σύζυγός της. Μέσα σ' αυτήν τελικά κοιμήθηκε από τις κακουχίες.

Όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων μπορούμε να αναφέρουμε το παράδειγμα του μεγαλομάρτυρα Προκοπίου και της μητέρας του Θεοδοσίας, που τη μνήμη τους εορτάζουμε στις οκτώ Ιουλίου και έζησαν στα χρόνια του βασιλιά Διοκλητιανού. Η αγία Θεοδοσία, που είχε χάσει το σύζυγό της, αρχικά πίστευε στην ελληνική θρησκεία και ήθελε να αναθρέψει τον υιό της κατά τον ίδιο τρόπο, όπως συμβαίνει συνήθως έως και σήμερα, εφόσον τα παιδιά αναθρέφονται με βάση τις θρησκευτικές αντιλήψεις των γονέων τους. Εργάστηκε σημαντικά για την άνοδό του στα ανώτερα αξιώματα και ξόδεψε αρκετά χρήματα. Όταν κατάλαβε ότι ο άγιος Προκόπιος στράφηκε στον Χριστιανισμό εξοργίστηκε ξεχνώντας τη μητρική της ιδιότητα και τον συκοφάντησε στον βασιλιά ότι είναι χριστιανός. Αξιοσημείωτο είναι ότι τελικά η αγία Θεοδοσία σώθηκε από την πλάνη των ειδώλων αφού έγινε χριστιανή και βαπτίστηκε δίνοντας μεγάλη χαρά στον υιό της. Μαρτύρησαν και οι δύο για την πίστη τους.

Ωστόσο έχουμε και παραδείγματα αγίων μητέρων, όπως η αγία Βάσσα με τους υιούς της αγίους Θεόγνητο, Αγάπιο και Πιστό, η αγία Σοφία με τις κόρες της αγίες Πίστη, Αγάπη και Ελπίδα και η αγία Ιουλίττα με το νήπιο τέκνο της άγιο Κήρυκο, που αποτελούν πρότυπα ως προς την χριστιανική ανατροφή και τις αρχές με τα οποία γαλούχησαν τα παιδιά τους. Στα μαρτύριά τους το σθένος των τέκνων τους και η θαρραλέα ομολογία της πίστης τους έκαναν τις αγίες μητέρες περήφανες και τις γέμισαν χαρά διότι ανταμείφθηκαν οι κόποι τους. Οι ίδιες δεν σταμάτησαν ποτέ να τα ενθαρρύνουν για την απόφασή τους αυτή. Μάλιστα η αγία Βάσσα έλεγε στα τέκνα της την ώρα του μαρτυρίου τους τα εξής: «Ουδέν ούτως ηδύ ως το πάσχειν υπέρ Χριστού». Αλλά και οι βασιλείς έμειναν έκπληκτοι που δεν κατάφεραν να ρίξουν τις αθώες ψυχές στα δίχτυα των κολακειών τους και μάλιστα πολλές φορές ο θαυμασμός τους ήταν έκδηλος. Ανάλογη εικόνα οικογένειας που παρέμεινε ενωμένη μπροστά στις αντίξοες συνθήκες και τις κακουχίες που συνάντησε και που διδάσκει ότι πρέπει να δεχόμαστε με χαρά τις δοκιμασίες μας ως θεία δωρεά είναι αυτή των αγίων Ευσταθίου και Θεοπίστης και των τέκνων τους Αγάπιου και Θεόπιστου. Ο άγιος Ευστάθιος υπήρξε εθνικός και στρατηλάτης στη Ρώμη μεταξύ πρώτου και δευτέρου αιώνα μ.Χ. και κύριο χαρακτηριστικό του γνώρισμα ήταν η

ακεραιότητα του χαρακτήρα του και το ενδιαφέρον του για τους φτωχούς. Το αρχικό του όνομα πριν μεταστραφεί στον Χριστιανισμό ήταν Πλακίδας, ενώ της συζύγου του Τατιανή. Η σωτήρια απόφασή του αυτή, που έλαβε μέρος μετά από θεοσημεία, είχε ως αντάλλαγμα το τίμημα να απολέσει το αξίωμά του και τα πλούτη του και να εγκαταλείψει την πατρίδα του μαζί με την οικογένειά του. Στο ταξίδι τους, τους βρήκαν πολλές συμφορές. Ο άγιος στερήθηκε τη σύζυγό του από τον πλοίαρχο που παρουσιάζεται ως ιδιαίτερα κακός και βάρβαρος και τα τέκνα του κινδύνεψαν να στερηθούν τη ζωή τους από δύο θηρία. Όλα όμως ξεπεράστηκαν με τη βοήθεια της θείας πρόνοιας. Σημαντικό είναι ότι ποτέ δεν έχασαν το θάρρος τους και την εμπιστοσύνη τους στο Θεό. Έτσι κατάφεραν να υπερβούν τις διάφορες δοκιμασίες μέσα στην φτώχη και ελεεινή τους κατάσταση, αλλά και να αναβιβαστεί ο άγιος Ευστάθιος στο προηγούμενο αξίωμά του και να νικήσει κάποιον βαρβαρικό λαό. Αξιώθηκαν να λάβουν τον στέφανο της αγιότητας μετά από μαρτυρικό τέλος, όταν επέστρεψαν στη Ρώμη, καθώς δεν υπέκυψαν στις πιέσεις του αυτοκράτορα Αδριανού να θυσιάσουν στα είδωλα αποδίδοντας τη νίκη που είχε συντελεστεί στους ψεύτικους θεούς. Για τον άγιο Ευστάθιο αρωγός σ' αυτό το νικηφόρο αποτέλεσμα ήταν μόνο ο αληθινός Θεός, ο Ιησούς Χριστός. Εκτός όμως από τον άγιο Ευστάθιο και ο άγιος Ευδόξιος, που την μνήμη του εορτάζουμε στις έξι Σεπτεμβρίου, έχασε την αίγλη και τη δόξα του αξιώματός του, αφού ήταν κόμης, επειδή ομολόγησε την χριστιανική του πίστη. Φόρεσε ρούχα πενιχρά για να μην αναγνωριστεί από τους στρατιώτες, που έστειλε ο ηγεμόνας της Μελιτηνής για να τον συλλάβουν και μάλιστα τους φιλοξένησε. Όταν τους αποκάλυψε την ταυτότητά του εκείνοι τον λυπήθηκαν και του επέτρεψαν να φύγει για να σωθεί, όμως ο άγιος Ευδόξιος παρέμεινε στέρεος στην επιθυμία του να τους ακολουθήσει. Φρόντισε ωστόσο να παρηγορήσει τη σύζυγό του, να τη νουθετήσει και να της δώσει κουράγιο για την θυσία που αποφάσισε να κάνει.

Υπάρχουν όμως και οικογένειες που θεμελιώθηκαν στην βοήθεια των ίδιων των μεγαλύτερων σε ηλικία παιδιών, τα οποία φρόντιζαν για την ανατροφή των μικρότερων αδερφών τους. Η αγία Μακρίνα ως πρωτότοκη από δέκα αδέρφια επέλεξε να μην ξαναπαντρευτεί όταν χήρεψε και να αφοσιωθεί στην διαπαιδαγώγησή τους για να βοηθήσει τη μητέρα της στο δύσκολο αυτό έργο. Τους έδειξε την οδό της αρετής, της σεμνότητας και της αγάπης του Θεού. Οι γνωστές, λαμπρές και άγιες μορφές του Πέτρου Σεβαστείας, του Μέγα Βασιλείου και του Γρηγορίου Νύσσης, που συνέγραψε τον βίο της, υπήρξαν αποτέλεσμα της καθοδήγησής της και της πνευματικής επιρροής της. Διαμόρφωσε προσωπικότητες που άφησαν ανεξίτηλο το προσωπικό τους χρώμα στην ιστορία, πρόσφεραν πολλά στους χριστιανούς πιστούς και πάντα έδειχναν ευγνωμοσύνη και σεβασμό στο πρόσωπό της.

Δεν πρέπει να παραλείψουμε ωστόσο και το μοναδικό παράδειγμα που συναντήσαμε όσον αφορά τον αξιομίμητο συμβιβασμό του λειτουργήματος του ιερέα και του έγγαμου βίου.

Και τα δύο χαρακτηρίζονται από πολλές υποχρεώσεις που απαιτούν χρόνο και ιδιαίτερη προσπάθεια. Πρόκειται για τον άγιο Φιλόθεο τον Θαυματουργό, που τη μνήμη του εορτάζουμε στις δεκαπέντε Σεπτεμβρίου και έζησε τον δέκατο αιώνα μ.Χ.. Ως έγγαμος ιερέας πρόσφερε σε όσους είχαν ανάγκη ελεημοσύνη, παρηγοριά και αμέτρητη αγάπη που έφτανε στο ύψος αυτής που ένιωθε για τα φυσικά του τέκνα. Αποτελεί πρότυπο για πολλούς ιερείς καθώς η ζωή του ήταν μια συνεχής δοξολογία στο Θεό έχοντας αφιερωθεί σε νηστείες, αγρυπνίες, προσευχές, καθημερινές ακολουθίες, θείες μελέτες και ευεργεσίες. Έτσι ανταμείφθηκε με το θαυματουργικό χάρισμα και δεν έπαυσε να συμπαραστέκεται στο ποίμνιο του ως την τελευταία στιγμή της ζωής του.

Στην ίδια ενότητα μπορούμε να αναφερθούμε σε εκείνους τους άγαμους αγίους που αφήνουν πίσω τους τους απαρηγόρητους γονείς τους και τους έγγαμους, άνδρες και γυναίκες, οι οποίοι λαμβάνοντας την απόφαση να εγκαταλείψουν τον σύντροφο και τα παιδιά τους δίνουν το δικό τους στίγμα στον τομέα του **μοναχισμού** ανάλογα με ό,τι μπορεί να προσφέρει το κάθε φύλο με βάση και την προσωπικότητά του ως προς τον τρόπο ζωής και άσκησης του. Φυσικά ήδη γνωρίζουμε ότι η οδός του μοναχισμού, όπως άλλωστε και του γάμου είναι «στενή» και «τεθλιμμένη». Επίσης δεν πρόκειται για κίνηση αντικοινωνική και ατομοκρατική, αλλά στηρίζεται στην αγάπη. Συγκεκριμένα ο άγιος Ονήσιμος ο Θαυματουργός, που τη μνήμη του εορτάζουμε στις δέκα τέσσερις Ιουλίου, βύθισε στη λύπη και τον πόνο την μητέρα του και τον πατέρα του, όταν όντας ακόμα νεαρός αναχώρησε για κάποιο μοναστήρι της Εφέσου. Όμως αυτό δεν φανερώνει ότι τους λησμόνησε και τους αρνήθηκε κάθε σεβασμό και τιμή, αφού μεριμνούσε και ανησυχούσε συνεχώς για αυτούς σε σημείο που επέστρεψε για να τους πάρει μαζί του σε μοναστήρι στην Μαγνησία, το οποίο συνέστησε ο ίδιος. Επιπλέον θεράπευσε τους οφθαλμούς τους, που είχαν στερηθεί το φως εξαιτίας των αστείρευτων δακρύων τους, καθώς είχε το θαυματουργικό χάρισμα.

Από την άλλη πλευρά ο άγιος Ποιμήν μας θυμίζει αρκετά τα λόγια του Ιησού Χριστού "ιδέ η μήτηρ και οι αδελφοί μου..." με την απάντηση, που έδωσε στην μητέρα του, όταν πήγε περίλυπη να τον επισκεφτεί. Αυτή του η συμπεριφορά δεν δείχνει ότι αρνήθηκε την ίδια του την μητέρα, αλλά ότι παραπάνω από το φυσικό αίσθημα τοποθέτησε την αγάπη του Θεού και την αφοσίωση στο ιερό του έργο.

Στους έγγαμους αγίους συναντάμε την περίπτωση του οσίου Ιωάννη, που έζησε τον έκτο αιώνα και τον τιμούμε την εικοστή πρώτη Ιουλίου. Στις απαρχές του έγγαμου βίου του έδειξε ισχυρή θέληση να ακολουθήσει την μοναχική οδό, αλλά όχι για να ξεφύγει από τις υποχρεώσεις και τις δυσκολίες της νέας του ζωής, αφού η αγάπη του για τη σύζυγό του δεν έσβησε ποτέ καθώς ανησυχούσε για το πώς ζούσε. Η απόφασή του ήταν αποτέλεσμα ελεύθερης επιλογής μετά από επίσκεψη στους αγίους τόπους. Έτσι έζησε στην έρημο του Ιορδάνη έχοντας κοντά του τον φίλο

του όσιο Συμεών. Οι δυο τους στήριζαν και εμπύχωναν ο ένας τον άλλο φοβούμενοι μήπως νοσταλγήσει ο όσιος Ιωάννης τη γυναίκα του και ο όσιος Συμεών την μητέρα του. Τελικά ο όσιος Ιωάννης μόνο όταν πληροφορήθηκε μέσω οράματος το θάνατο της γυναίκας του, μπόρεσε να αφοσιωθεί ολοκληρωτικά στο Θεό. Την ίδια φροντίδα όμως για τη σύζυγό του παρατηρούμε και στο βίο του οσίου πατρός Δαλμάτου, ο οποίος έγινε μοναχός αφού τη συμβούλευσε να ασχοληθεί και η ίδια με τη σωτηρία της ψυχής της και της παρέδωσε όλη την περιουσία του, τους υπηρέτες του και τη μικρή τους κόρη. Ο ίδιος πήρε μαζί του το υιό τους Φάυστο.

Αλλά και η οσία Θεοδώρα η εξ Αιγίνης, η οποία έζησε στη Θεσσαλονίκη, υπήρξε φωτεινό παράδειγμα γυναικός, της οποίας η ευσέβεια και η ενάρετη ζωή την οδήγησαν παρά τη νεαρή της ηλικία αμέσως μετά το θάνατο του συζύγου της στο να φορέσει το μοναχικό σχήμα στο ίδιο μοναστήρι όπου ασκούταν η κόρη της για να βρίσκεται κοντά της. Αξίζει να τονίσουμε ότι από τα τρία τέκνα που απέκτησε με το σύζυγό της, τα δύο δεν μπόρεσαν να κρατηθούν στη ζωή. Έτσι αποφάσισαν να αφιερώσουν το μοναδικό τους τέκνο στο Θεό, πράξη η οποία αποδεικνύει την μεγάλη τους αφοσίωση σε Εκείνον και την πίστη ότι τα παιδιά δεν αποτελούν κτήμα των γονέων, αλλά είναι θεία δώρα. Η αγία αντιμετώπισε τη μεγάλη λύπη της χηρείας με αυτόν τον τρόπο βρίσκοντας παρηγοριά κοντά στο Θεό, ο Οποίος την προίκισε με το θαυματουργικό χάρισμα. Είναι αξιοθαύμαστο το σθένος της οσίας να κατορθώσει να μην ανταλλάξει λόγια με το τέκνο της για δεκαπέντε ολόκληρα έτη σύμφωνα με κανόνα, που επέβαλε η ηγουμένη για την τελειότερη αφοσίωσή τους στο θείο έργο.

Τέλος τέταρτον έχουμε περιπτώσεις στις οποίες **τα δύο φύλα ως λαϊκοί-πιστοί προσφέρουν στο ποιμαντικό έργο**. Γυναίκες και άνδρες προσαρμόζουν τον τρόπο ζωής τους στα διδάγματα του Κυρίου δείχνοντας ότι για να υπάρξει ειρήνη, ευτυχία και σωτηρία σε όλο τον κόσμο, είναι αναγκαία η ενεργός παρουσία όλων των ανθρώπων ανεξάρτητα με το φύλο τους καθώς και η συνεργασία τους με κύριο κριτήριο την ανυπόκριτη αγάπη. Ιδίως σήμερα που η συμβολή των γυναικών στο ποιμαντικό έργο απουσιάζει ή ακόμη και παραγκωνίζεται λόγω προκαταλήψεων, πρέπει να δείξουμε ιδιαίτερη προσοχή και ευαισθησία για τον τρόπο που συνήθιζε να οργανώνει το σωτήριο έργο της η Εκκλησία μας στα πλαίσια της ιστορικής της πορείας για την αναβάθμιση της συμμετοχής τους στη μαρτυρία, την κοινωνία, τη διακονία και με κάποιους περιορισμούς τη λατρεία- μπορούν να προσφέρουν μέσω της γενικής ιεροσύνης εφόσον η ειδική είναι ανεπίτρεπτη. Στα παρακάτω παραδείγματα ο στείρος ευσεβισμός απουσιάζει, ενώ τα λόγια συμφωνούν με τα έργα, μετατρέπονται σε πράξεις. Η οσία Μάρθα μητέρα του αγίου Συμεών υπήρξε φορέας αμέτρητων αρετών. Ήταν ταπεινή και ελεήμων γεμάτη αγάπη για όλους. Τα είδη της αγάπης που περιγράφονται στο ευαγγέλιο της κρίσεως βρίσκουν στο πρόσωπό της την απόλυτη εφαρμογή τους καθώς έντυνε τους γυμνούς, έτρεφε τους πεινασμένους, υποδέχονταν τους ξένους, χάριζε σινδόνια σε αυτούς που επρόκειτο να

βαπτιστούν και δεν είχαν, όπως και στους φτωχούς που πέθαιναν και έπρεπε να ενταφιασθούν. Η προσφορά της ήταν λοιπόν ιδιαίτερα σημαντική στον τομέα της φιλανθρωπίας αφού είχε κατορθώσει να κάνει την πίστη της πράξη και ειδικότερα έργα υπέρ αυτών που είχαν ανάγκη, υπέρ των αδερφών της, υπέρ του ίδιου του Χριστού. Στον βίο της αγίας Μάρθας συναντάμε την οικογένεια ως πηγή αγιότητας, αφού μητέρα και υιός γεύτηκαν την ζωοφόρο παρουσία της αέναου αγάπης του Τριαδικού Θεού. Επίσης πρέπει να αναφέρουμε και την αγία μάρτυρα Ωραιοζήλη, που έδρασε στην Κωνσταντινούπολη στα χρόνια του αυτοκράτορα Δεκίου, αν και στο βίο της παρατηρούμε αρκετές ανακρίβειες. Τη μνήμη της εορτάζουμε στις είκοσι έξι Ιουλίου. Σε μία μικρή εκκλησία του αρχιστράτηγου Μιχαήλ όπου αφιερώθηκε δεν σταμάτησε να κάνει καλά έργα και να κηρύττει για τον Ιησού Χριστό βοηθώντας στο έργο των αποστόλων. Γι' αυτό ονομάστηκε ισάποστολος. Τόσο μεγάλο ήταν το κύρος της ώστε πήγαινε σ' αυτήν πλήθος Ελλήνων για να τη συναντήσει και να ακούσει τις ωφέλιμες διδασκαλίες της επιστρέφοντας στο τέλος στην χριστιανική πίστη. Ο Δέκιος αναρωτιόταν πως μέσα από την ασθενή φύση των γυναικών καρποφορούσε η αρετή. Κηρύττοντας διωγμό συνέλαβε την αγία και τη ρώτησε γιατί απαρνήθηκε την πατρική της θρησκεία και διδάσκει ψεύτικους λόγους. Η θαρραλέα και σταθερή στην πίστη του Χριστού απάντησή της προκάλεσε την οργή του Δεκίου αλλά και το μαρτύριό της.

Αξίζει της προσοχής μας το γεγονός ότι πολλοί βασιλείς και βασίλισσες, όπως η αγία Όλγα, ο άγιος Βλαδίμηρος, ο άγιος Θεοδόσιος ο Νέος, η αγία Ειρήνη, η αγία Κατεβάν, η αγία Πουλχερία και η αγία Πλακίλλα, έχουν να παρουσιάσουν σπουδαίο φιλανθρωπικό έργο. Ήταν πρόσωπα που δεν παρασύρθηκαν από τη δόξα και τον πλούτο, αλλά έζησαν έντιμο, συνετό και ευσεβή βίο και χρησιμοποίησαν τη δύναμή τους όχι για να προκαλέσουν καταστροφές και να αυξήσουν το μεγαλείο τους με αθέμιτα μέσα και βιαιότητες, αλλά για να χαρίσουν χαμόγελα και να εφαρμόσουν το λόγο του Χριστού βοηθώντας την Εκκλησία στο έργο της. Η αγία Όλγα, που τη μνήμη της εορτάζουμε στις έντεκα Ιουλίου, διαδέχθηκε το σύζυγό της Ιγώρ στο θρόνο της Ρωσίας και αγωνίστηκε για να εδραιωθεί ο Χριστιανισμός και το μήνυμά του στο λαό της. Δεν χρησιμοποίησε μόνο λόγια, αλλά όλη η ζωή της συμφωνούσε με την πίστη της καθώς είχε αφοσιωθεί σε ευεργεσίες και προσευχές. Συνέβαλε λοιπόν σημαντικά στη σωτήρια μεταμόρφωση ενός ολόκληρου λαού, που έδειχνε ιδιαίτερο σεβασμό στο πρόσωπό της. Ο εγγονός της ο άγιος Βλαδίμηρος συνέχισε το έργο της καθώς έγινε η αφορμή να συνδεθεί η Ρωσία με το Βυζάντιο μέσω του γάμου του με την αδερφή του Βασιλείου του Βουλγαροκτόνου, την Άννα. Η ζωή του σημείωσε φανερή αλλαγή μετά τη βάπτισή του σε χριστιανό. Έκτοτε έκτισε πολλούς ναούς και έγινε πρότυπο φιλάνθρωπου και συγχωρετικού βασιλιά. Αλλά και η ταπεινή και στοργική αγία Ειρήνη, πρόσφερε τα πλούτη της σε φτωχούς και σε μονές και στήριζε υλικά και πνευματικά τις χήρες και τα ορφανά. Το ίδιο παρότρυνε να κάνει και ο σύζυγός της Ιωάννης.

Το έργο της έχει να παρουσιάσει ναούς, γηροκομεία, πτωχοκομεία και πανδοχεία. Παράλληλα η αγία Κατεβάν, που η μνήμη της εορτάζεται στις δέκα τρεις Σεπτεμβρίου και καταγόταν από ευσεβείς γονείς, αγαπούσε να μελετά την Αγία Γραφή και υπήρξε σεμνή, συνετή και ελεήμων ήδη από την νεαρή της ηλικία. Σε μεγάλη ηλικία έλαβε σύζυγό της τον βασιλέα της Καχέτης Δαβίδ και απέκτησαν έναν υιό τον Τεϊμουράζ. Αν και χήρεψε νωρίς, απέδειξε τις θαυμάσιες ικανότητές της ως βασίλισσα καθώς κατάφερε να επικρατήσει ειρήνη και ηρεμία μεταξύ της εκκλησίας και της πολιτείας αφού είχε προηγηθεί μία ταραγμένη περίοδος. Έκτισε ναούς, νοσοκομεία και προστάτευε τους φτωχούς, τις χήρες και τα ορφανά. Κοιμήθηκε μακριά από την χώρα της αφού υπέστη δεκαετή φυλάκιση και πολλά μαρτύρια για την χριστιανική της πίστη.

Εκτός από τον τομέα της φιλανθρωπίας, μπορούμε να ξεχωρίσουμε κάποια παραδείγματα αξιόλογων αγίων γυναικών που είχαν αφιερωθεί στο κήρυγμα της Αλήθειας του Χριστού, όπως η αγία Θέκλα, η αγία Αγνή, η αγία Ευδοκία, η αγία Γουδελία, η αγία Όλγα η Βασίλισσα στην οποία έχουμε ήδη αναφερθεί κ.α.. Η αγία Θέκλα έζησε τον πρώτο αιώνα μ.Χ.. Η διδασκαλία του αποστόλου Παύλου περί παρθενίας στάθηκε σημαντικός σταθμός στη ζωή της για να γίνει βοηθός και ακόλουθός του γνωστοποιώντας το σωτήριο μήνυμα του Ευαγγελίου. Εγκατέλειψε τη μητέρα της όταν κατάλαβε ότι δεν ήθελε να ασπαστεί την χριστιανική πίστη και εγκαταστάθηκε μέσα σε ένα σπήλαιο σε κάποιο βουνό που ονομαζόταν Καλαμών. Η αυστηρή ασκητική ζωή της έγινε σύντομα γνωστή και οι αρετές, τα θαύματα και τα διδάγματά της έγιναν πόλος έλξης πολλών άλλων γυναικών και μάλιστα ευγενών, οι οποίες θέλησαν να μιμηθούν το παράδειγμά της. Οι αγίες Ευδοκία και Γουδελία, που η μνήμη τους εορτάζεται αντίστοιχα στις τέσσερις Αυγούστου και στις είκοσι εννέα Σεπτεμβρίου, έζησαν και οι δύο ως αιχμάλωτες στην Περσία σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και κατάφεραν να οδηγήσουν πολλούς αιχμαλώτους και Πέρσες, άνδρες και γυναίκες στην αληθινή θεογνωσία. Γι' αυτή τη δράση τους ξεψύχησαν μετά από φυλάκιση και φριχτά βασανιστήρια.

Δεν πρέπει να παραλείψουμε όμως και την προσφορά των δύο φύλων στον αντιαιρετικό αγώνα, ώστε να παραμείνει η αλήθεια της Εκκλησίας μας αλώβητη. Η αγία Πουλχερία η Βασίλισσα, που διέθετε όχι μόνο αρετές αλλά και σπουδαία παιδεία, δείχνοντας ιδιαίτερη ευαισθησία συγκάλεσε μαζί με τον σύζυγό της Μαρκιανό την τέταρτη Οικουμενική Σύνοδο το 451μ.Χ. στη Χαλκηδόνα για την καταπολέμηση της χριστολογικής αίρεσης του αρχιμανδρίτου Ευτυχούς, δηλαδή του μονοφυσιτισμού, που απειλούσε την εκκλησιαστική ειρήνη, αλλά και αυτή του κράτους. Παράλληλα ο όσιος πατήρ Δαλμάτος, που ξεχώριζε για την ασκητική του ζωή, τη σύνεση και τις αρετές του, αποτελούσε αξιосέβαστο πρόσωπο για τους βασιλείς, τη Σύγκλητο και τους άγιους Πατέρες της τρίτης Οικουμενικής Συνόδου που συγκλήθηκε στην Έφεσο το 431μ.Χ., οι οποίοι τον ψήφισαν αρχιμανδρίτη. Μάλιστα κατόρθωσε να ασκήσει σπουδαία επιρροή στον αυτοκράτορα Θεοδόσιο τον Β', ώστε να ακολουθήσει την ορθόδοξη

άποψη σχετικά με το ζήτημα του Νεστοριανισμού και να επικρατήσουν οι αποφάσεις της παραπάνω Οικουμενικής Συνόδου. Αλλά και η οσιομάρτυς Θεοδοσία αγωνίστηκε στην κρίσιμη περίοδο της εικονομαχίας για την αναστήλωση των ιερών εικόνων της Ορθοδοξίας μας.

Μετά από αυτή την παρουσίαση στοιχείων που αντλούμε από τις αγιολογικές μας πηγές όσον αφορά τα δύο φύλα στους διάφορους αιώνες και σε διαφορετικές περιοχές και συνθήκες, καταλαβαίνουμε τη μεγάλη σημασία τους και τη συμβολή τους στην έρευνα. Μια προσεκτική μελέτη των βίων και σύγκριση των στοιχείων τους σε σχέση με το τότε και το τώρα μας βοηθάει να επιβεβαιώσουμε για ακόμη μια φορά ότι ο Χριστιανισμός σεβάστηκε πάντα την ισοτιμία των δύο φύλων, βοήθησε στην προώθηση υγιών σχέσεων μέσα στην οικογένεια αλλά και την κοινωνία εξυμνώντας την αρετή της αγάπης και συνέβαλε ιδιαίτερα στη βελτίωση της υποβαθμισμένης θέσης της γυναίκας, αλλά και στην προοδευτική αλλαγή της αντίληψης που ίσχυε γι' αυτήν, εφόσον και τα δύο φύλα είναι απαραίτητα στον αγώνα για την τελική εγκαθίδρυση της βασιλείας του Θεού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τα όσα παραθέσαμε αναφορικά με τον βίο των αγίων της Εκκλησίας μας στους τρεις μήνες του ενδιαφέροντός μας δηλ. τον Ιούλιο, τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο, θεωρήσαμε αναγκαίο να καταγράψουμε τα πορίσματά μας. Έτσι:

- Παρατηρούμε ότι σε ένα σύνολο εκατόν τεσσάρων αγίων και οσίων, που μελετήσαμε, οι τριάντα έξι ήσαν άνδρες και οι εξήντα οκτώ γυναίκες. Άρα ο αριθμός των γυναικών είναι σχεδόν διπλάσιος από αυτόν των ανδρών, πράγμα που αποδεικνύει ότι η παρουσία τους ήταν δυναμική και κάλυπτε αρκετούς χώρους. Παρά τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα, που επικρατούσαν σε κάθε εποχή, κατάφεραν να ορθώσουν το ανάστημά τους και να αναδείξουν μία σπουδαία προσωπικότητα στη διαμόρφωση της οποίας συνέβαλε αρκετά και το φύλο τους.
- Τα παραδείγματά μας καλύπτουν αρκετούς αιώνες και μάλιστα φτάνουν ως τον δέκατο όγδοο αιώνα μ.Χ..
- Σχεδόν όλοι οι άγιοι και οι όσιοι, που παρουσιάσαμε, τους συναντάμε στον χώρο της Ανατολής με εξαίρεση μερικούς, που έδρασαν στη Ρώμη και γενικότερα στην Ιταλία.
- Η ζωή και η δράση της πλειονότητας των αγίων και οσίων μας, που καταγράψαμε, εντοπίζεται στον τρίτο και τέταρτο αιώνα μ.Χ. και ακολουθεί ο πρώτος αιώνας μ.Χ., όταν ο Χριστιανισμός βαλλόταν από τα πλήγματα της ρωμαϊκής εξουσίας, που ανησυχούσε για την

εξάπλωσή του και πρόβαλε εναντίον των χριστιανών κατηγορίες όπως: αθεΐα, εσχάτη προδοσία και προσηλυτισμός. Έχουμε αρκετά παραδείγματα αγίων που θυσιάστηκαν για την πίστη τους μόνι ή ως ζευγάρι ή ακόμη και ως οικογένεια στους διωγμούς του αυτοκράτορα Δεκίου (249-251μ.Χ.) και του αυτοκράτορα Διοκλητιανού (284-305μ.Χ.). Η προσφορά τους αυτή βρίσκει δικαίωση και απόλυτη συμφωνία στα παρακάτω λόγια του αποστόλου Παύλου: «υμιν εχαρίσθη το υπέρ Χριστού ου μόνον εις αυτόν πιστεύειν, αλλά και το υπέρ αυτού πάσχειν».

➤ Ήταν αρκετοί οι άγιοι, που επέλεξαν την έγγαμη ζωή χωρίς αυτό να τοποθετεί σε δευτερεύουσα θέση την επιλογή της αγαμίας. Αντίθετα αποδεικνύεται εξάισια ότι γάμος και αγαμία είναι οι δύο πλευρές του όρους Θαβώρ, που οδηγούν στη μεταμόρφωση, στη σωτηρία.

➤ Στο χώρο της οικογενειακής ζωής τα παραδείγματα των σχέσεων μεταξύ γονέων και παιδιών υπερτερούν σε αριθμό σε σχέση με αυτά που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ συζύγων και ιδιαίτερα μεταξύ αδερφών.

➤ Η αγιότητα στην οποία έφτασαν οι έγγαμοι άνδρες και γυναίκες υπήρξε αποτέλεσμα συνδυασμού του έγγαμου βίου τους αλλά και της προσφοράς τους στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας μας και κυρίως στον τομέα της φιλανθρωπίας.

➤ Υπάρχουν περιπτώσεις αγίων μητέρων στους πρώτους αιώνες, που έδωσαν πρότυπη ανατροφή σύμφωνα με τις αρχές του Χριστιανισμού στα τέκνα τους, αλλά και που έφτασαν και στο σημείο ακόμη και να τα ενθαρρύνουν στο μαρτύριο. Το παράδειγμά τους αυτό είναι διδακτικότατο καθώς τονίζει το χρέος των γονέων χριστιανών να μεταδίδουν στα τέκνα τους ήδη από την πολύ τρυφερή τους ηλικία τον ανεκτίμητο θησαυρό της πίστεως.

➤ Η κακοποίηση των γυναικών μέσα στην οικογένεια δεν είναι σύγχρονο φαινόμενο. Συγκεκριμένα τέτοιες συμπεριφορές εκδηλώνουν σύζυγοι στις συζύγους τους (π.χ. αγίες Γολινδούχ και Σουσάνικ) και πατέρες στα τέκνα τους (π.χ. άγιοι Γοβδελαάς και Κασδόα και αγία Χριστίνη) κυρίως για λόγους θρησκευτικής πίστης.

➤ Τρόποι με τους οποίους αντιμετώπισαν οι άγιες γυναίκες την χηρεία τους ήταν η αφοσίωση στην ανατροφή είτε μικρότερων αδερφών είτε τέκνων, όπως η αγία Μακρίνα και η αγία Σοφία, η ασκητική ζωή και η συμμετοχή στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας μας, όπως η οσία Ολυμπιάς, η φιλανθρωπία και οι ευεργεσίες, όπως η αγία Κατεβάν η Βασίλισσα και η επιλογή της μοναχικής ζωής, όπως η οσία Θεοδώρα εξ Αιγίνης και η οσία Δωροθέα του Κασίν.

➤ Πολλοί από τους πρώην έγγαμους οσίους, που εγκατέλειψαν τις οικογένειες τους για να μονάσουν και έγιναν ζωντανά παραδείγματα ευσεβείας και αρετής, φρόντισαν προηγουμένως να παράσχουν την αναγκαία οικονομική υποστήριξη ή απλά να νοθετήσουν τις συζύγους τους, ενώ οι πρώην άγαμοι όσοι δεν παρέλειψαν να παρηγορήσουν τους γονείς τους για να απαλύνουν τον πόνο τους.

- Υπήρξαν γυναίκες και συγκεκριμένα η οσία Ευφροσύνη και η οσία Θεοδώρα που έγιναν μοναχές σε ανδρικές μονές αφού πρώτα μεταμφιέστηκαν σε άνδρες για να μην τις αναγνωρίσει κανείς. Οι λόγοι όμως που τις οδήγησαν σε αυτή την απόφαση διαφέρουν. Η πρώτη αρνήθηκε να παντρευτεί όπως επιθυμούσε ο πατήρ της, ενώ η δεύτερη διέπραξε το αμάρτημα της μοιχείας και μετανόησε για την πράξη της.
- Συναντήσαμε μόνο μία περίπτωση έγγαμου ιερέα, αυτή του αγίου Φιλόθεου του Θαυματουργού, που παρουσίασε έναν υποδειγματικό ευσεβή βίο στα πλαίσια του λειτουργημάτων του, αλλά και της οικογένειάς του.
- Πολλοί ευσεβείς βασιλείς και βασίλισσες (αγία Όλγα, άγιος Βλαδίμηρος, αγία Πλακίλλα, άγιος Θεοδόσιος ο Νέος κτλ.), φρόντισαν να χρησιμοποιήσουν το αξίωμά τους και τα πλούτη τους για να προσφέρουν ευεργεσίες και ελεημοσύνες, αλλά και για να κτίσουν περίφημους ναούς. Μάλιστα κάποιοι από αυτούς έβαλαν τα θεμέλια για την εξάπλωση του Χριστιανισμού στη χώρα τους.
- Τέλος, υπήρξαν τρεις περιπτώσεις αγίων, ενός αξιοσέβαστου μοναχού, μιας αγωνίστριας μοναχής και μίας περίφημης βασίλισσας, που συνέβαλαν σημαντικά στον αντιαρειτικό αγώνα. Πρόκειται για τον όσιο πατέρα Δαλμάτο, την οσιομάρτυρα Θεοδοσία και την αγία Πουλχερία.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Εικ.1 Αγία Ιουλίττα και Άγιος Κήρυκος

Εικ.2 Αγία Μαρίνα

Εικ.3 Οσία Μακρίνα

Εικ. 4 Μαρτύριο Αγίας Χριστίνας

Εικ. 5 Ἅγιοι Αδριανός και Ναταλία και Ἅγιος Ἰωάσαφ

Εικ. 6 Ὁσιος Ποιμὴν καὶ Ἅγιος Φανούριος

Εικ. 7 Μαρτύριο των Αγίων
Μηνοδώρας, Μητροδώρας και
Νυφοδώρας

Εικ. 8 Αγία Ευφημία

Εικ. 9 Αγίες Σοφία, Πίστη, Αγάπη και
Ελπίδα

Εικ. 10 Αγία Θέκλα

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΩΝ

- **Εικ.1:** Αγία Ιουλίττα και Άγιος Κήρυκος. Πρωτάτο Αγίου Όρους (α' μισό 15^{ου} αιώνα)
Προέλευση: Θησαυροί του Αγίου Όρους, Κατάλογος Έκθεσης, Θεσσαλονίκη 1997.
- **Εικ.2:** Αγία Μαρίνα. Φορητή εικόνα Κρητικής Σχολής 15^{ου} αιώνα. Μουσείο Μόσχας.
Προέλευση: Εικόνες της Κρητικής Τέχνης (Από τον Χάνδακα ως την Μόσχα και την Αγία Πετρούπολη), Κατάλογος Έκθεσης, Αθήνα 1993.
- **Εικ.3:** Οσία Μακρίνα.
Προέλευση: cd-rom e-ενορία μας, Άγιος Ιωάννης Ρέντη, Ιερά Μητρόπολη Πειραιώς, Ρέντης 2002.
- **Εικ.4:** Μαρτύριο της Αγίας Χριστίνας. Μονή Μεγάλου Μετεώρου (16^{ος} αιώνας).
Προέλευση: Μ. Χατζηδάκη- Δ. Σοφιανού, Το Μεγάλο Μετέωρο. Ιστορία και Τέχνη, Αθήνα 1990.
- **Εικ.5:** Άγιοι Αδριανός και Ναταλία και Άγιος Ιωάσαφ.
Προέλευση: cd-rom e-ενορία μας, Άγιος Ιωάννης Ρέντη, Ιερά Μητρόπολη Πειραιώς, Ρέντης 2002.
- **Εικ.6:** Άγιος Ποιμήν και Άγιος Φανούριος.
Προέλευση: cd-rom e-ενορία μας, Άγιος Ιωάννης Ρέντη, Ιερά Μητρόπολη Πειραιώς, Ρέντης 2002.
- **Εικ.7:** Μαρτύριο των Αγίων Μηνοδώρας, Μητροδώρας και Νυμφοδώρας. Μονή Φιλανθρωπινών (16^{ος} αιώνας).
Προέλευση: Μ. Αχειμάστου- Ποταμιάνου. Η μονή των Φιλανθρωπινών και η πρώτη φάση της μεταβυζαντινής ζωγραφικής, Αθήνα 1983, 1995².
- **Εικ.8:** Αγία Ευφημία. Μονή Μεγάλου Μετεώρου (16^{ος} αιώνας).
Προέλευση: Μ. Χατζηδάκη- Δ. Σοφιανού, Το Μεγάλο Μετέωρο. Ιστορία και Τέχνη, Αθήνα 1990.
- **Εικ.9:** Αγίες Σοφία, Πίστη, Αγάπη και Ελπίδα.
Προέλευση: cd-rom e-ενορία μας, Άγιος Ιωάννης Ρέντη, Ιερά Μητρόπολη Πειραιώς, Ρέντης 2002.
- **Εικ.10:** Αγία Θέκλα. Φορητή εικόνα Μεγάλου Μετεώρου (16^{ος} αιώνας).
Προέλευση: : Μ. Χατζηδάκη- Δ. Σοφιανού, Το Μεγάλο Μετέωρο. Ιστορία και Τέχνη, Αθήνα 1990.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα σημαντικότερα συμπεράσματα, που προέκυψαν με την ολοκλήρωση της διερεύνησης του θέματός μας και αφορούν ολόκληρο το εκκλησιαστικό έτος, είναι τα ακόλουθα:

- Σε ένα σύνολο τετρακοσίων δώδεκα αγίων και οσίων, που αποτέλεσαν το αντικείμενο της μελέτης μας, οι άνδρες καλύπτουν την πλειονότητα καθώς φτάνουν στον αριθμό των διακοσίων είκοσι εννέα ενώ οι εκατόν ογδόντα τρεις είναι γυναίκες.
- Στην προσπάθειά μας για την διακρίβωση των κοινωνικών δομών των χριστιανικών αιώνων, που διερευνήσαμε, διαπιστώσαμε περισσότερες περιπτώσεις εγγάμων αγίων, ενώ ακολουθούν οι άγαμοι με ένα μικρό ποσοστό αγίων που ακολούθησαν το δρόμο της ιεροσύνης.
- Στον τομέα της οικογένειας, τα πρότυπα των σχέσεων μεταξύ γονέων και τέκνων υπερτερούν σε σύγκριση με αυτά μεταξύ συζύγων και μεταξύ αδερφών. Αυτό φανερώνει την σπουδαιότητα, που έδιναν οι χριστιανοί γονείς στην ανατροφή και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους. Μάλιστα συναντάμε αρκετές περιπτώσεις στις οποίες τα παιδιά επιλέγουν να μαρτυρήσουν μαζί με τους γονείς τους.
- Υπάρχουν αρκετά παραδείγματα αγίων γυναικών, που αναγκάστηκαν να ακολουθήσουν την μοναχική ζωή και να μεταμφιεστούν σε άνδρες μοναχούς κυρίως για λόγους παρθενίας, ενώ ακολουθούν λόγοι όπως αποφυγή επικείμενων βιασμών ή μετάνοια για διάφορα αμαρτήματα.
- Πολλοί ευσεβείς άνδρες αλλά και γυναίκες έφτασαν σε τόσο μεγάλο βαθμό πνευματικής τελείωσης και αγιοσύνης ώστε να αξιωθούν με το θαυματουργικό χάρισμα πριν και μετά την κοίμησή τους.
- Ακόμη πολλοί ήσαν αυτοί που θυσίασαν τη ζωή τους για την ορθόδοξη πίστη προσφέροντάς μας αξιόλογα πρότυπα αυτοθυσίας και λατρείας στο Θεό.
- Σύμφωνα με την χρονολογική κατάταξη του βίου των αγίων της Εκκλησίας μας είναι φανερό ότι οι περισσότεροι έζησαν και έδρασαν στον τρίτο και τέταρτο αιώνα μ.Χ..
- Το σύνολο των αγίων που μας απασχόλησαν καλύπτει ένα ευρύ χρονολογικό φάσμα που φτάνει ως τον δέκατο όγδοο αιώνα μ.Χ..
- Ως προς τον προσδιορισμό του γεωγραφικού χώρου δράσης των αγίων και οσίων η Ανατολή συγκεντρώνει τα περισσότερα παραδείγματα σε σχέση με τη δυτική Ευρώπη.
- Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις αγίων και οσίων που συνέβαλαν στον αντιαιρετικό αγώνα ιδίως σε κρίσιμες περιόδους για δογματικά θέματα στα οποία συγκαταλέγεται ο μονοφυσιτισμός και η εικονομαχία.

■ Τέλος είναι αξιόλογο ότι αρκετοί βασιλείς αλλά και βασίλισσες ανέπτυξαν σημαντική φιλανθρωπική δράση και συνέβαλαν με τις αποφάσεις και τον κατά Χριστόν τρόπο ζωής τους στην διάδοση και εδραίωση της χριστιανικής πίστης.

- ✚ ANTOΥΡΑΚΗ Γεωργίου Β., *Ιεράρχες Αψίδος και άλλοι Άγιοι-Συμβολή στην Ορθόδοξη Εικονογραφία. Θέματα Αρχαιολογίας και Τέχνης*, τ. Γ', Αθήνα 2002
- ✚ ΒΙΚΤΩΡΟΣ Ματθαίου, *Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, 1962², τόμος Ζ
- ✚ DELEHAYE Hippolyti, *Propylaeum ad Acta Sanctorum Novembris. Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, Bruxellis 1902
- ✚ Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, 12 τόμοι, Έκδοση Αθανασίου Μαρτίνου, Αθήναι 1962-1968
- ✚ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ- ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ Βαρβάρας, «Άνδρας και γυναίκα ως μέλη του Σώματος της Εκκλησίας- ετερότητα και συμπληρωματικότητα», *Η ορθόδοξη γυναίκα στην ενωμένη Ευρώπη. Πρακτικά διορθόδοξου Ευρωπαϊκού Συνεδρίου*, Ιερά Μητρόπολις Θηβών και Λειβαδείας, Εκδ. Επέκταση, Ιούνιος 2001, σ.167-181
- ✚ ΜΗΝΑΙΑ των μηνών Ιουλίου, Αυγούστου, Σεπτεμβρίου, Εκδ. Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος
- ✚ ΜΩΗΣΕΩΣ μοναχού αγιορείτου, *Οι έγγαμοι άγιοι της εκκλησίας*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2000 (1998), σ.113-170 (Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος)
- ✚ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ αγιορείτου, *Συναξαριστής των δώδεκα μηνών του ενιαυτού*, τόμος α', Αθήνησι 1868, σ.1-90 (Σεπτέμβριος)
- ✚ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ αγιορείτου, *Συναξαριστής των δώδεκα μηνών του ενιαυτού*, τόμος β', Αθήνησι 1868, σ.240-354 (Ιούλιος, Αύγουστος)
- ✚ ΠΑΣΧΟΥ Π. Β., *Άγιοι οι φίλοι του Θεού. Εισαγωγή στην Αγιολογία της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, Εκδ. Αρμός: Υμναγιολογικά κείμενα και μελέτες-2, Αθήνα 1997[1995], Κεφ.Ζ', σ.167-202
- ✚ ΡΟΥΣΣΟΥ Βασιλείου Α. Α., *Ηρωες του Χριστιανισμού ή Βίοι των Αγίων Δυτικής και Ανατολικής Εκκλησίας*, καθολική έκδοση, εν Αθήναις 1940
- ✚ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Αλέξανδρου Μ., «Μυστήριο αγάπης- Εκκλησία μικρά: ο γάμος εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν», *Ανάπτυπον εκ του Κοινωνία*, τ.18, Μάρτιος- Απρίλιος 1975, τεύχος 2
- ✚ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Αλεξάνδρου Μ., *Ποιμαντική Γάμου και Οικογένειας προ των πλών του 21ου αιώνα*, Αθήνα 1999
- ✚ ΦΕΙΔΑ Βλασίου Ιω., *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τόμος Α', Αθήναι 1995

